

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

โครงการออกแบบนิทานสำหรับเด็ก โดยได้รับแรงบันดาลใจจากผ้าทอพื้นเมืองอีสาน

ให้แก่พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร

นางสาวอาทิตย์ยา อาศนะ

รหัสนักศึกษา 46020159

มท.
0622ด
2550-2551

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....
วัน,เดือน,ปี.....

b.....
i.....

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2550 - 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบอนุมัติผล

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
 สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

.....
 คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ *ดิเรก สอนทอง* ประธานกรรมการ

.....
 กรรมการ

.....
 กรรมการ

.....
 กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ดิเรก สอนทอง

อาจารย์ผ่องศรี รอดโพธิ์ทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อโครงการ โครงการออกแบบนิทานสำหรับเด็ก โดยได้รับแรงบันดาลใจจากผ้าทอ
พื้นเมืองอีสาน ให้แก่พิพิธภัณฑสถานเด็ก กรุงเทพมหานคร
นักศึกษา นางสาวอาทิตย์ยา อาสนะ
รหัสนักศึกษา 46020159
ปีการศึกษา 2450 - 2551

บทคัดย่อ

โครงการออกแบบนิทานสำหรับเด็ก โดยได้รับแรงบันดาลใจจากผ้าทอพื้นเมืองอีสาน ให้แก่พิพิธภัณฑสถานเด็กกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เด็กภายในกรุงเทพมหานคร ได้รู้จักผ้าทอพื้นเมืองของภาคอื่นๆ ในประเทศไทย โดยเริ่มต้นที่ภาคอีสาน เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของภาคนั้นๆ ไว้อีกด้วย

โดยได้ทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผ้าพื้นเมืองอีสาน แล้วสรุปวิเคราะห์เรื่องผ้าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป แล้วนำชื่อผ้าเหล่านั้นไปทดลองกับกลุ่มเด็กตัวอย่างอายุ 9 – 12 ปี โดยให้เด็กทำการวาดภาพเกี่ยวกับชื่อผ้าที่เลือกมาใช้ ได้แก่ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าแพรวา ผ้าขิด ผ้าหางกระรอก ผ้ามัดหมี่ แล้วสรุปเลือกแนวทางในการออกแบบตัวตุ๊กตาคจากแนวความคิดของเด็ก นำไปพัฒนารูปแบบจนได้ตัวตุ๊กตาผ้าไทยในแบบต่างๆ เพื่อเล่นประกอบการเล่านิทานที่บ้าน โดยให้เด็กๆมีส่วนร่วมในการเล่นเป็นตัวละครในนิทาน และจัดทำสมุดนิทานเล่มใหญ่ และเล่มเล็กเพื่อประกอบการเล่านิทาน

สรุปผลการออกแบบได้ดังนี้

1. ออกแบบตุ๊กตาประกอบการเล่านิทาน โดยอ้างอิงจากแบบสอบถาม ที่ทำการสำรวจกลุ่มเด็กตัวอย่างจากชื่อผ้าพื้นเมืองขนาด 10 นิ้ว จำนวน 7 ตัว ดังนี้
ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย, ผ้ามัดหมี่, ผ้าแพรวา, ผ้าขิด, ผ้าหางกระรอก และพญานาค
2. นำเทคนิคการย้อมและการพิมพ์สกรีนมาทำลวดลายผ้าพื้นเมือง เพื่อให้การตัดเย็บตัวตุ๊กตามีลวดลายและสีสันเหมือนผ้าทอพื้นเมืองให้มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. นิทานผ้าเล่มใหญ่ใช้เทคนิคการพิมพ์สกรีนลงด้ายในส่วนของฉากในเรื่อง ภายในเล่มมีตัวละครประกอบการเล่าเรื่องที่ใช้ผ้าทอพื้นเมืองในการตัดเย็บ เพื่อต้องการให้เด็กรู้จักผ้าทอพื้นเมืองประเภทต่างๆอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังสามารถเคลื่อนย้ายปรับเปลี่ยนตำแหน่งตามเนื้อเรื่องในนิทานได้ โดยใช้เวดโครในการเกาะเกี่ยว
4. หนังสือนิทานผ้าเล่มเล็ก มีขนาด 8 นิ้ว ตอนขยายก็กับตาพิมพ์ ใช้เทคนิคการพิมพ์สกรีนลงด้ายในการถ่ายทอดเนื้อหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความช่วยเหลือจากหลายท่าน ทั้งทางด้านทุนทรัพย์ ด้านจิตใจ และคำแนะนำต่างๆ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ และญาติทุกคน ขอขอบคุณมากๆ ที่ให้กำลังใจ และเข้าใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.อุไรวรรณ ปิติมณีนยากุล อ.ผ่องศรี รอดโพธิ์ทอง และอ.ดาริน เมฆบุตร สำหรับจุดเริ่มต้นของโครงการนี้ และให้คำแนะนำปรึกษา และขอบคุณคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ อ.ปานसार อ.ศักดิ์จิระ อ. จารุพัชร อ. ชุติพร และขอให้ อ.วินัยหายป่วยเร็วๆ นะคะ

ขอบคุณเพื่อนๆทุกคนในศอ. 5 นะคะ ที่ผ่านสิ่งต่างๆมาด้วยกัน ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา ใครบอกเพื่อนมหาลัยไม่จริงใจ แต่เราคิดว่า เราหาเจอจากที่นั่นนะ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ขอขอบคุณทุกคน ขอขอบคุณในความจริงใจที่สัมผัสได้ รวมไปถึง พี่บอย ที่คอยเปิดโรงปฏิบัติงาน ให้เสมอ ขอขอบคุณมากๆคะ ขอขอบคุณเพื่อนๆ หอพันธ์ สำหรับน้ำใจที่มีอยู่จริง ขอขอบคุณเพื่อน ขอนแก่นทุกคน กับคำพูดปลายสายที่คอยให้กำลังใจในวันที่ท้อ มีค่ามากเลยทีเดียว ขอขอบคุณ สังคมตัวเขียวใน msn และ hi5 อย่างน้อยทำให้เรารู้ว่า ไม่ว่าจะตึกตื่นแค่ไหน อีกด้านของ คอมพิวเตอร์ยังคงมีเพื่อนเราที่ยังตื่นอยู่ ขอขอบคุณพี่ๆน้องๆ รหัส 21-45 ทุกคนสำหรับความห่วงใย ที่ได้ถามและความช่วยเหลือนะคะ ขอขอบคุณคะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	I
ไบอโนมิตีผล	III
กิตติกรรมประกาศ	IV
สารบัญตาราง	V
สารบัญภาพ	VI

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาของปัญหา	1
2. ความสำคัญของปัญหา	6
3. วัตถุประสงค์	6
4. ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขปัญหา	6
5. ความเป็นไปได้ของโครงการ	7
6. ขอบเขตของวิทยานิพนธ์	8
7. แนวทางการศึกษา	8
8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	9

บทที่ 2 การค้นคว้าและสรุปผลข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร ประวัติความเป็นมา	10
2. ศึกษาเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสาน	
1. ผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดต่างๆทางภาคอีสาน	14
2. กรรมวิธีการผลิตผ้าแต่ละชนิด	15
3. วัตถุประสงค์และอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการทอผ้า	
1. วัตถุประสงค์ที่ใช้ทอผ้าพื้นเมือง	22
2. อุปกรณ์ในการทอผ้า	25
4. ลวดลายต่างๆของผ้าพื้นเมือง	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.	สวดลายของผ้ามัดหมี่	30
2.	สวดลายของผ้าซิด	39
3.	สวดลายของผ้าแพรวา	45
	การวิเคราะห์เรื่องสวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองอีสาน	47
5.	วิถีชีวิต วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวอีสาน	50
6.	เชื้อชาติและการแต่งกายของผู้คนท้องถิ่นอีสาน	53
	การวิเคราะห์เรื่องการแต่งกายของคนเชื้อชาติต่างๆในภาคอีสาน	58
3.	ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	
1.	ประเภทของผลิตภัณฑ์	
1.1	ประเภทของตุ๊กตาหุ่นละคร	60
	สรุปวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของหุ่นละคร	62
1.2	ประเภทของหนังสือนิทาน	63
	สรุปวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือนิทาน	69
1.3	ชุดแฟนซีสำหรับเด็ก	70
2.	ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุ	
2.1	วัสดุที่ใช้ในการผลิตตุ๊กตา	71
2.2	วัสดุที่ใช้บรรจุภายใน	73
	การวิเคราะห์เรื่องวัสดุที่ใช้บรรจุใน	74
2.3	ข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์ประกอบอื่นๆ	75
	วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการยึดติด	77
4.	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภค	
1.	ลักษณะพัฒนาการต่างๆของเด็กวัย 9 – 12 ปี	79
1.1	ลักษณะทางด้านร่างกาย	79
1.2	ลักษณะทางด้านสังคม	79
1.3	ลักษณะทางด้านอารมณ์	81
1.4	พัฒนาการทางปัญญา	81
	สรุปการวิเคราะห์เรื่องพัฒนาการของเด็กวัย 9 – 12 ปี	83
2.	ขนาดสัดส่วนร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ	84
3.	แบบสอบถาม จากการสุ่มตัวอย่างเด็กในวัย 9 – 12 ปี	86

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ตัวละครจากแบบสอบถามจากสิ่งที่กำหนดให้	87
5. ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการการผลิต	
1. การย้อมสีผ้า	94
2. การพิมพ์สกรีน	96
3. การตกแต่งผ้า	102
4. การออกแบบลวดลาย	103
6. สรุปแนวทางการออกแบบ	
1. แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์	105
2. ลักษณะของตัวละคร	106
3. คำโครงเรื่องที่ใช้ในการออกแบบ	107
บทที่ 3 การพัฒนาการออกแบบ	
1. แบบร่างและการพัฒนาการออกแบบ	108
2. สรุปการออกแบบเบื้องต้น	132
บทที่ 4 การเสนอผลงานการออกแบบ	
1. แผ่นเสนองาน	133
บทที่ 5 บทสรุป	
สรุปผลการออกแบบ	143
ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของคณะกรรมการการตรวจวิทยานิพนธ์	144
ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของนักศึกษา	144
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามความคิดเห็น	148
ภาคผนวก ข ข้อมูลทั่วไป	
สถานที่ซื้อและจัดหาอุปกรณ์	153
ประวัติการศึกษา	154

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1 แสดงตัวอย่างลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองอีสาน	48
2 แสดงลวดลายที่มาจากความเชื่อที่คล้ายคลึงกันบนผ้าทอพื้นเมืองภาคอีสาน	49
3 แสดงลักษณะการแต่งกายของชนเผ่าในภาคอีสาน	58
4 แสดงการวิเคราะห์การใช้วัสดุที่ใช้บรรจุภายในหนังสือผ้า	74
5 แสดงการวิเคราะห์วัสดุในการยึดติดสำหรับนิทานผ้าเล่มใหญ่	77
6 แสดงการวิเคราะห์วัสดุยึดติดสำหรับนิทานผ้าเล่มเล็ก	78
7 แสดงสัดส่วนของเด็กไทยอายุ 6 - 12 ปี	84
8 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง	87
9 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าฝ้าย ของกลุ่มตัวอย่าง	88
10 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าไหม ของกลุ่มตัวอย่าง	89
11 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้ามัดหมี่ ของกลุ่มตัวอย่าง	90
12 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าขิด ของกลุ่มตัวอย่าง	91
13 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าแพรวา ของกลุ่มตัวอย่าง	92
14 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าหางกระรอก ของกลุ่มตัวอย่าง	93
15 แสดงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบ	105
16 แสดงลักษณะนิสัยต่างๆของตัวละคร	106

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1. แสดงภาพผ้าฝ้ายชนิดลายดอกแก้ว อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	1
2. แสดงภาพผ้าไหมหางกระรอก จังหวัดนครราชสีมา	2
3. แสดงภาพผ้ามัดหมี่ ลายหมี่โคมแก้ว จังหวัดขอนแก่น	2
4. แสดงภาพผ้าแพรวา ลายนาคหัวสิง	2
5. แสดงภาพผ้ามัดหมี่ ลายนาค อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	3
6. แสดงภาพผ้ามัดหมี่ ลายเรือหงส์	3
7. แสดงภาพผ้ามัดหมี่ ลายไหลเรือไฟ	3
8. แสดงภาพผ้าแพรวา ลายไหลเรือไฟ	4
9. แสดงโรงละครเล็กของพิพิธภัณฑ์เด็ก	5
10. แสดงภาพตุ๊กตาประกอบสำหรับเล่าเรื่องราวต่างๆ	5
11. แสดงภาพพิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร	10
12. แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร 1	11
13. แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร 2	11
14. แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร 3 ชั้นล่าง	12
15. แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร 3 ชั้นบน	12
16. แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคารธรรมชาติ	13
17. แสดงกิจกรรมต่างๆภายในลานสันตนาการ	13
18. แสดงผ้าแพรวา	15
19. แสดงผ้าแส้ว	16
20. ผ้าไหมมัดหมี่	17
21. ไหมเส้นพุ่งที่มีด้อมแล้ว พร้อมทั้งจะนำไปเข้าหลอด	18
22. ผ้าไหมหางกระรอก	19
23. ผ้าชนิด	20
24. หมอนชนิด	21
25. แสดงลักษณะของดอกฝ้ายที่แก่และแตกปุย	22

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

26. แสดงลักษณะของรังไหม	23
27. แสดงลักษณะของการสาวไหม	24
28. กี่ทอผ้าแบบพื้นเมือง	25
29. พันหวี	26
30. ตะกรอหรือเขา	27
31. กระสวย	27
32. ผ้ามัดหมี่ ลายต่อเนื่องเต็มผืนหรือ หมี่หวาน หมี่ลวด	30
33. ผ้ามัดหมี่ วางลายแนวเฉียงหรือ หมี่ร้าย	31
34. ผ้ามัดหมี่ วางลวดลายเป็นเส้นกัน หรือ หมี่คั่น	31
35. ผ้ามัดหมี่ วางลายแนวเฉียงหรือ หมี่ร้าย	32
36. ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสัตว์	32
37. ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสัตว์	33
38. ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากพืช	34
39. ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากความเชื่อ ประเพณี	35
40. ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสิ่งของต่างๆ	36
41. ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสิ่งของทั่วไปในบริเวณใต้ถุนบ้าน	37
42. ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสิ่งของทั่วไป	38
43. ตัวอย่างลวดลายผ้าซิด	39
44. ตัวอย่างลวดลายผ้าซิดลายหน่วย	40
45. ตัวอย่างลวดลายผ้าซิดลายดอก	41
46. ตัวอย่างลวดลายผ้าซิดลายขอ	42
47. ตัวอย่างลวดลายผ้าซิดลายกาบ	43
48. ตัวอย่างลวดลายผ้าซิดที่เกิดจากความเชื่อ	44
49. ส่วนประกอบของลายหลัก	45
50. ลายข้อปลายเชิงของผ้าแพรวา	46
51. ส่วนประกอบของลายผ้าแพรวา	46
52. แสดงจั่วและลวดลายของเรือนอีสาน	52
53. แสดงลักษณะของเรือนอีสาน	52
54. แสดงกายแต่่งกายของชาวไทยใต้	54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

55. แสดงกายแต่งกายของชาวภูไทหรือผู้ไท	55
56. แสดงกายแต่งกายของชาวไทยกะเลิง	57
57. แสดงกายแต่งกายของชาวไทยญ้อ	57
58. โรงละครเล็กของพิพิธภัณฑ์เด็ก	59
59. ตุ๊กตาประกอบสำหรับเล่าเรื่องราวต่างๆ	59
60. หุ่นขี้กบ	60
61. หุ่นมือ	60
62. หุ่นเขียดหรือหุ่นกระบอก	61
63. ตุ๊กตาแบบบิดตัว	61
64. หนังสือนิทานภาพประกอบ	63
65. หนังสือนิทานแบบสามมิติ (pop up)	64
66. นิทานผ้าแบบต่างๆ	65
67. หนังสือนิทานพลาสติกหรือนิทานลอยน้ำ	66
68. หนังสือนิทานแบบมีเสียง	67
69. หนังสือนิทานแบบใช้ผ้าเป็นส่วนประกอบ	68
70. หนังสือนิทานสติ๊กเกอร์	68
71. ชุดแฟนซีสำหรับเด็กที่มีอยู่ตามท้องตลาด	70
72. สัตว์สวนเด็กไทย อายุ 9 - 12 ปี	85
73. ภาพแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	108
74. ภาพแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	109
75. ภาพแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตของโครงการ	109
76. ภาพแสดงวัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้าพื้นเมือง	110
77. ภาพแสดงอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการทอผ้า	110
78. ภาพแสดงการวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้าแพรวา	111
79. ภาพแสดงการวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้าผ้ามัดหมี่	111
80. ภาพแสดงการวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้าหางกระรอก	112
81. ภาพแสดงการวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้าขิด	112
82. ภาพแสดงการวิเคราะห์เรื่องลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองอีสาน	113
83. ภาพแสดงการวิเคราะห์การแต่งกายของเชื้อชาติต่างๆในภาคอีสาน	113

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

84. ภาพแสดงการวิเคราะห์ประเภทของหุ่นเชิด	114
85. ภาพแสดงการวิเคราะห์ประเภทของหนังสือนิทาน	114
86. ภาพแสดงแบบสอบถามจากการสุ่มตัวอย่างเด็กในวัย 9 – 12 ปี	115
87. แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้าไหม	115
88. แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้าฝ้าย	116
89. แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้าแพรวา	116
90. แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้ามัดหมี่	117
91. แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้าขิด	117
92. แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้าหางกระรอก	118
93. ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาหนอนไหม	118
94. ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาหนอนไหม	119
95. ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาหนอนไหม	119
96. ภาพแสดงการเลือกใช้ผ้าและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน	120
97. ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตามัดหมี่	120
98. ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตามัดหมี่	121
99. ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน	121
100 ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาหมอนขิด	122
101 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาหมอนขิด	122
102 ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน	123
103 ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาหางกระรอก	123
104 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาหางกระรอก	124
105 ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน	124
106 ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาแพรวา	125
107 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาแพรวา	125
108 ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน	126
109 ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาดอกฝ้าย	126

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

110	ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาดอกฝ้าย	127
111	ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน	127
112	ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาดอกฝ้าย	128
113	ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตัวละครในสมุดภาพ	128
114	ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตัวละครในสมุดภาพ	129
115	ภาพแสดงการออกแบบชุดแฟชั่นสำหรับเด็กผู้ชาย	129
116	ภาพแสดงการออกแบบชุดแฟชั่นสำหรับเด็กผู้หญิง	130
117	ภาพแสดงการสรุปแนวทางในการออกแบบและขนาดสัดส่วนของงาน	130
118	ภาพแสดงต้นแบบจำลองตุ๊กตา	131
119	ภาพแสดงต้นแบบจำลองสมุดภาพขนาดใหญ่และขนาดเล็ก	131
120	ภาพแสดงผลงานขั้นสุดท้ายประเภทตุ๊กตา	133
121	ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาดอกฝ้าย	133
122	ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาทนอ่อนใหม่	134
123	ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตามัดหมี่	134
124	ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาทนอ่อนชนิด	135
125	ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาแพรวา	135
126	ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาทองกระรอก	136
127	ภาพแสดงผลงานขั้นสุดท้ายประเภทสมุดภาพและนิทานผ้า	136
128	ภาพแสดงรายละเอียดของนิทานผ้า	137
129	ภาพแสดงรายละเอียดของสมุดภาพเล่มใหญ่	137
130	ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาทนอ่อนชนิด	138
131	ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาดอกฝ้าย	138
132	ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาแพรวา	139
133	ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาทนอ่อนใหม่	139
134	ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตามัดหมี่	140
135	ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาทองกระรอก	140

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

136	ภาพแสดงแพทเทิร์นของนิทานผ้า	141
137	ภาพแสดงการคิดราคา	141
138	ภาพแสดงการคิดราคา	142

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมา

มัดหมี่ แพรววา ชิด จก ยก ล้วนแต่เป็นชื่อของผ้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย ที่ผู้สูงอายุรู้จักกันเป็นอย่างดี แต่หากลองถามเด็กหรือวัยรุ่นแล้ว น้อยคนนักที่จะรู้จักหรือแยกออกว่าผ้าแต่ละชนิดนั้นคือผ้าอะไร เพราะคิดว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไกลตัว เมื่อไม่ได้สวมใส่จึงไม่ได้ใส่ใจที่จะศึกษาหรือแม้แต่กระทั่งรู้จักชื่อของผ้าทอ ผู้ศึกษาเองเติบโตมาในท้องถิ่นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ได้พบเห็นผ้าทอพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์ ความสวยงาม แต่ก็ละเลยไม่ได้ให้ความใส่ใจเช่นเดียวกัน คิดเพียงว่าหากมีโอกาสได้ใช้ผ้าประเภทนี้เมื่อสูงอายุขึ้น จึงจะศึกษานหาข้อมูลเพิ่มเติม แต่จากประสบการณ์ต่างๆที่เพิ่มขึ้นประกอบกับการได้เรียนทางด้าน การออกแบบนี้เอง ทำให้ความคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป

ผ้าทอพื้นเมืองของแต่ละภาคในประเทศไทย มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป โดยที่ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลถึงความแตกต่างของลวดลายและสีสันของผ้าแทบทั้งสิ้น ผู้ศึกษามีความสนใจในเรื่องผ้าทอพื้นเมืองของทางท้องถิ่นอีสาน เนื่องจากมีผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมหางกระรอก เป็นต้น อีกทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและยังคงพบเห็นได้หลงเหลืออยู่ตามชนบท หากทำการศึกษาลึกลงไป ลวดลายที่พบเห็นบนผืนผ้าเหล่านั้นจะสามารถบอกถึงความเชื่อ วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นรวมถึงบริบททางสังคมได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสาน

ภาพที่ 1 ผ้าฝ้ายชิดลายดอกแก้ว อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศไทย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้เขียนเห็นประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 ผ้าไหมหางกระรอก จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : <http://kanchanapisak.or.th/kp8/nrs.html>

ภาพที่ 3 ผ้ามัดหมี่ ลายหมี่โคมเก๋า จังหวัดขอนแก่น
ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

ภาพที่ 4 ผ้าแพรวา ลายนาคหัวส้อง

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างลวดลายที่พบบนผ้าทอพื้นเมือง

กลุ่มลายสัตว์ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากความเชื่อและนิทานพื้นบ้านตำนานโบราณ ที่พบมากที่สุดคือลายนาค

ภาพที่ 5 ผ้ามัดหมี่ ลายนาค ลำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ที่มา: หนังสือลวดลายและสีสันบนผ้าทอพื้นเมือง

กลุ่มลวดลายที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากวัฒนธรรม ประเพณีที่พบเห็นได้ทางภาคอีสาน

ภาพที่ 6 ผ้ามัดหมี่ ลายเรือหงส์

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีสันบนผ้าทอพื้นเมือง

ภาพที่ 7 ผ้ามัดหมี่ ลายไหลเรือไฟ

ที่มา: หนังสือลวดลายและสีสันบนผ้าทอพื้นเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเพื่อการศึกษาเท่านั้นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8 ผ้าแพรวา ลายไหลเรือไฟ

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีสันบนผ้าทอพื้นเมือง

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าผ้าทอพื้นเมืองนั้นสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆได้เป็นอย่างดี คงจะสายเกินไปหากจะให้ความสนใจกับผ้าทอพื้นเมืองเหล่านี้เมื่อสูงอายุแล้ว ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญของการเผยแพร่และถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้เป็นที่รู้จัก เพื่อเป็นการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองไว้ให้ยังคงอยู่ต่อไป โดยเริ่มต้นจากกลุ่มเด็กในช่วงวัยประถมต้น อายุ 9 - 12 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กให้ความสนใจกับสิ่งต่างๆ กระตือรือร้นที่จะหาคำตอบกับสิ่งใหม่ๆ เป็นวัยที่มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และเริ่มที่จะยอมรับเรื่องราวที่เป็นเหตุเป็นผล

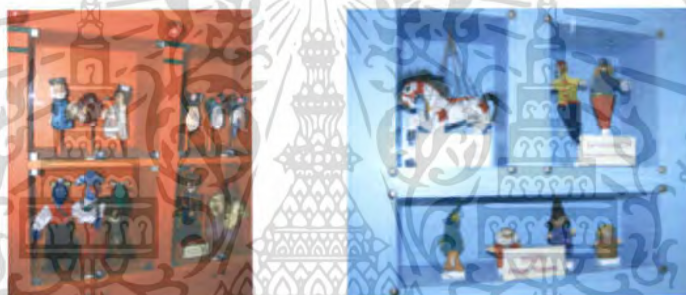
พิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มอบทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน โดยก่อตั้งขึ้นเนื่องจากคำพระราชปรารภในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงปรารถนาให้เด็กไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อันกว้างขวาง โดยมีพันธกิจหลักคือ เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย ตามแนวทางที่ยึดเอาเด็กเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้อย่างหลากหลาย เน้นการได้ลงมือสัมผัสจับทำด้วยตัวเอง เพลิดเพลินและมีความสุขไปพร้อมกับการเรียนรู้โดยจะสอดแทรกความรู้และข้อมูลที่ต้องการจะสื่อสารลงไปตามทางสื่อกลางต่างๆ เปลี่ยนแปลงข้อมูลที่เป็นนามธรรมเหล่านั้นให้กลายเป็นรูปธรรม ที่เด็กสามารถสัมผัสและมองเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น จึงได้จัดทำโครงการออกแบบสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กจากผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสาน เพื่อให้เด็กได้รู้จักกับชนิดต่างๆของผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันในภาคอีสาน และโครงการนี้ยังได้นำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นตัวสร้างเรื่องเพื่อสอดแทรกให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนทางภาคอีสาน โดยทางพิพิธภัณฑ์มีส่วนของโรงละครหุ่นกระบอก เป็นส่วนที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยใช้ตุ๊กตาหลากหลายประเภทเป็นสื่อกลางนำเสนอ ประกอบกับการเล่าเรื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 9 โรงละครเล็กของพิพิธภัณฑ์เด็ก

ภาพที่ 10 ตุ๊กตาประกอบสำหรับเล่าเรื่องราวต่างๆ

ผ้าทอพื้นเมืองแต่ละชนิดนั้น ตัวผ้ามีภาพลักษณะที่ดูเป็นทางการ ให้ความรู้สึกสุภาพ เรียบร้อย อีกทั้งในการทอแต่ละครั้งจะต้องใช้เวลาและความประณีตบรรจง ละเอียดรอบคอบ อย่างมากเพื่อที่จะให้ได้ผ้าออกมาเป็นผืน แต่เพื่อที่จะดึงดูดความสนใจของเด็ก จะต้องใช้ ลวดลายและสีสันที่หลากหลาย หรือผิวสัมผัสที่แตกต่างกันออกไปมาใช้ร่วมกันในงาน หากนำผ้า ทอแต่ละผืนมาตัดออกเพียงบางส่วนนั้น จะเป็นการลดคุณค่าของวัสดุลง อีกทั้งลวดลายและสีสัน ต่างๆของผ้าผืนเมืองในแต่ละผืนก็จะแตกต่างกัน จึงนำเอาวิธีการพิมพ์ผ้า การย้อมมาใช้ร่วมกัน เพื่อที่จะสร้างสรรค์ผ้าออกมาให้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับผ้าทอพื้นเมืองเดิม โดยยังคงไว้ซึ่ง เอกลักษณะต่างๆของลวดลายและสีสันทั้งเดิมของผ้าทอพื้นเมืองนั้นไว้

การที่จะชักจูงให้เด็กมารับทราบถึงชนิดของผ้าพื้นเมืองต่างๆและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ผู้คนในภาคอีสานนั้น อาจจะเป็นเรื่องที่ไกลตัวสำหรับเด็ก จึงเลือกนำเอาการเล่านิทานมาเป็น สื่อกลางในการเล่าเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสารออกไปให้เด็กได้รับรู้เพราะในเด็กแต่ละคนนั้นจะมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โลกของจินตนาการที่แตกต่างกันไป โดยเด็กประถมต้นนี้จะให้ความสนใจกับภาพที่เห็น ชอบในเรื่องราวง่าย ๆ ที่อ่านเข้าใจได้ด้วยตนเอง โครงสร้างของเรื่องราวนั้นไม่ซับซ้อน

จึงนำเรื่องราวของวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ มาถ่ายทอดโดยผ่านตัวละครที่เป็นตัวดำเนินเรื่อง การนำเอาตุ๊กตามาเป็นตัวเล่าเรื่องนั้น จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกอยากให้อ่าน ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยผ่อนคลายทางด้านอารมณ์ของเด็ก ทั้งยังสร้างประสบการณ์ทางด้านสังคมได้เป็นอย่างดี (ชูชาน โอแซค, 1972) นอกจากนี้ที่จะใช้ตุ๊กตาเป็นตัวดำเนินเรื่องต่างๆแล้ว ยังจัดให้มีชุดพื้นบ้านของทางภาคอีสานสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กได้สวมใส่กลายเป็นตัวละครหนึ่งในเรื่องราวนั้น เป็นการเสริมสร้างจินตนาการของเด็กได้อีกทางหนึ่งด้วย

2. ความสำคัญของวิทยานิพนธ์

โครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการเผยแพร่และอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองอีสานให้ยังคงอยู่และเป็นที่ยึดกุม รวมไปถึงบริบทต่างๆที่มากับผ้าทอพื้นเมืองจะเชื่อมโยงให้ได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนในชนบทอีสาน โดยเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ คือเยาวชนที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จึงได้เลือกที่จะนำเอาผ้าทอพื้นเมืองเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการออกแบบอื่น เพื่อที่จะถ่ายทอดเรื่องราวออกมาให้เป็นที่สนใจแก่กลุ่มเป้าหมาย จึงนำเอาวิธีการพิมพ์ผ้าและการย้อม มาใช้ร่วมกัน เพื่อที่จะสร้างสรรค์ผ้าออกมาให้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับผ้าทอพื้นเมืองเดิม โดยยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ต่างๆของลวดลายและสีสันดั้งเดิมของผ้าทอพื้นเมืองนั้นไว้

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อให้เด็กได้รู้จักประเภทของผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสาน
- 3.2 อนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมือง รวมไปถึงลวดลายต่างๆให้ยังคงอยู่ และเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย
- 3.3 ปรับเปลี่ยนรูปปลั๊กชนจากเดิมให้ดูร่วมสมัยและเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น
- 3.4 ให้เด็กได้รู้จักกับประเพณีท้องถิ่นของทางภาคอีสานที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้า
- 3.5 เพื่อให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินและได้ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองอีสาน

4. ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

- 4.1 ปัญหาที่เกิดขึ้น ผ้าทอพื้นเมืองแต่ละประเภทนั้นมีภาพลักษณ์ที่ดูเป็นทางการ สุภาพและในการทอแต่ละครั้งจะต้องใช้เวลาและความประณีตบรรจง ละเอียด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รอบคอบอย่างมากเพื่อที่จะให้ได้ผ้าออกมาเป็นผืน อาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาเพียงบางส่วนเพื่อมาใช้ในงานออกแบบ

แนวทางแก้ไขปัญหา นำเอาวิธีการพิมพ์ผ้า การย้อม และการปักมาใช้ร่วมกัน เพื่อที่จะสร้างสรรค์ผ้าออกมาให้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับผ้าทอพื้นเมืองเดิม โดยยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ต่างๆของลวดลายและสีสันดั้งเดิมของผ้าทอพื้นเมืองนั้นไว้

4.2 ปัญหาที่เกิดขึ้น การนำเอาผ้าทอพื้นเมืองซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาเป็นตัวเล่าเรื่อง เด็กอาจจะไม่ให้ความสนใจ

แนวทางแก้ปัญหา นำเอาเรื่องราวประเพณีท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมาผูกให้เป็นเรื่องราว และนำเอาการออกแบบมาใช้เพื่อแก้ปัญหา นอกจากนี้จะเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ถึงชื่อผ้าทอแต่ละชนิดและประเพณีท้องถิ่นแล้ว ยังจะต้องมอบความเพลิดเพลินได้อีกด้วย

5. ความเป็นไปได้ของโครงการ ด้านนโยบาย

โครงการนี้เป็นโครงการออกแบบสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กโดยใช้ผ้าทอพื้นเมืองอีสานให้แก่พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการเผยแพร่และอนุรักษ์ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ด้านเศรษฐกิจ

เป็นการสนับสนุนสินค้าผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสาน ขยายช่องทางทางการตลาดเพื่อเป็นสินค้าสำหรับเด็ก ก่อให้เกิดการกระจายรายได้และเกิดการสร้างงานภายในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

เป็นการเผยแพร่ผ้าทอพื้นเมืองอีสานให้เป็นที่รู้จัก โดยเริ่มต้นจากกลุ่มเยาวชนที่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ดังเช่นกลุ่มเด็กที่เข้าไปใช้บริการของพิพิธภัณฑ์เด็ก ให้ได้รู้จักกับชนิดต่างๆของผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสาน อีกทั้งยังสอดแทรกเรื่องราว วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นอื่นให้เด็กได้รู้จักอีกด้วย

ด้านการออกแบบเบื้องต้น

โครงการนี้ได้เลือกนำเอาผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสานมาใช้ในการออกแบบร่วมกับผ้าที่สร้างสรรค์ขึ้นมาโดยใช้วิธีการพิมพ์ผ้าและการย้อมเพื่อให้ได้ออกมาคล้ายคลึงกับผ้าทอจริง แต่ใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าที่แตกต่างกันออกไป โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม มีความน่าสนใจสำหรับเด็ก โดยยังคงเอกลักษณ์ ลวดลายและสีสันเดิมของผ้าพื้นเมืองไว้ให้คงอยู่

6. ขอบเขตของโครงการ

6.1 ขอบเขตของเนื้อหา

ออกแบบสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กผ่านทางการเล่าเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยใช้ผ้าทอพื้นเมืองอีสานร่วมกับผ้าที่ทำขึ้นมาใหม่มีความคล้ายคลึงกับผ้าจริงแต่ทำลงบนเนื้อผ้าที่แตกต่างกันออกไป รวมไปถึงวัสดุอื่นๆ

6.1.1 ตุ๊กตาที่ใช้ประกอบการเล่าเรื่องราวขนาดความสูง 10 นิ้ว

6.1.1.1 ตุ๊กตาหนอนไหม 1 ตัว

6.1.1.2 ตุ๊กตามัดหมี่ 1 ตัว

6.1.1.3 ตุ๊กตาขิด 1 ตัว

6.1.1.4 ตุ๊กตาทางกระรอก 1 ตัว

6.1.1.5 ตุ๊กตาแพรวา 1 ตัว

6.1.1.6 ตุ๊กตาดอกฝ้าย 1 ตัว

6.1.1.7 ตุ๊กตาพญานาค 1 ตัว

6.1.2 ชุดเครื่องแต่งกายประกอบการเล่าเรื่องสำหรับเด็ก

6.1.2.1 ชุดพื้นเมืองชาย 1 ชุด

6.1.2.2 ชุดพื้นเมืองหญิง 1 ชุด

6.1.3 หนังสือผ้าเล่มใหญ่ 1 เล่ม

6.1.4 หนังสือนิทานผ้าขนาด 8x8 นิ้ว 1 เล่ม

6.2 ขอบเขตของประชากร

6.2.1 เด็กในช่วงประถมต้นอายุ 9-12 ปี

6.2.2 มีความสนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ กระตือรือร้น

7. แนวทางการศึกษาวิจัย

7.1 ศึกษาเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสาน

7.1.1 ผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดต่างๆ

7.1.2 สีที่พบใช้ในผ้าทอพื้นเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 7.1.3 ลวดลายและวิธีการผลิตผ้าแต่ละชนิด
- 7.1.4 วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง
- 7.1.5 ประเพณีท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับผ้าแต่ละชนิด
- 7.2 ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวทางภาคอีสาน
 - 7.2.1 ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นของภาคอีสาน
 - 7.2.2 วิถีชีวิต ความเป็นอยู่รวมไปถึงสถาปัตยกรรมทางภาคอีสาน
 - 7.2.3 การแต่งกายของผู้คนอีสานในอดีต
- 7.3 ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิธีการที่ใช้ในโครงการ
 - 7.3.1 ผลลัพธ์ของการพิมพ์ผ้าด้วยสีพิมพ์ผ้าต่างๆ
 - 7.3.2 ลักษณะของผ้าแต่ละชนิด
- 7.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความชอบ พฤติกรรมของเด็กในช่วงอายุ 6 – 10 ปี
- 7.5 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบที่ทำมาจากผ้า
- 7.6 ค้นคว้าเกี่ยวกับหนังสือภาพประกอบสำหรับเด็ก
- 7.7 ศึกษาเทคนิคการตัดเย็บ และเทคนิคอื่นๆที่นำมาใช้ในการออกแบบ

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 เป็นการอนุรักษ์ผ้าทอพื้นเมืองเดิมให้ยังคงอยู่ และเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักแก่กลุ่มเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ให้ได้รู้จักกับชนิดต่างๆ ของผ้าทอพื้นเมือง นอกจากนี้ยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยังคงอยู่และเป็นที่รู้จัก
- 8.2 เพิ่มช่องทางให้แก่ผู้ผลิตผ้าทอพื้นเมือง นอกเหนือจากการนำเอาไปตัดเย็บเสื้อผ้าให้แก่คนวัยทำงานขึ้นไป มาปรับเปลี่ยนรูปลักษณะให้เหมาะสมกับเด็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การค้นคว้าและสรุปผลข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร

ประวัติความเป็นมา

พิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร นับเป็นพิพิธภัณฑ์เด็กแห่งแรกของประเทศไทย และในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดตั้งขึ้นตาม พระราชปรีชาฯ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงปรารถนา ให้เด็กไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อันกว้างขวาง ซึ่งคณะผู้บริหาร กรุงเทพมหานคร ในสมัยของ ดร. พิจิตต รัตตกุล ได้สนองพระราชปรีชาฯ โดยจัดพื้นที่ส่วนหนึ่งของสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 5 ไร่ ที่มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ มอบให้เป็นสถานที่ก่อสร้าง อาคารพิพิธภัณฑ์เด็ก สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ได้เริ่มก่อสร้าง พิพิธภัณฑ์เด็ก ขึ้นเมื่อ ต้นปี 2543 และแล้วเสร็จ สมบูรณ์ในกลางปี 2544 ในสมัยของ นายสมัคร สุนทรเวช เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 11 พิพิธภัณฑ์เด็ก กรุงเทพมหานคร

บริเวณภายในพิพิธภัณฑ์เด็กประกอบด้วยอาคารจัดแสดงนิทรรศการ 4 หลัง ได้แก่ อาคาร 1 มีสิ่งน่าสนใจมากมาย อาทิ ภาควิทยาศาสตร์-ให้เด็กๆ ทดลองและสังเกตว่าเสียงเดินทางได้อย่างไรกับชุดเสียงตามท่อ ตื่นเต้นกับฟองยักษ์มหัศจรรย์ที่ล้อมรอบตัว และส่องส่องส่องมองผ่านเลนส์ดูว่าสิ่งต่างๆ เปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง, ภาควิชีวิตของเรา-เรียนรู้ความสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของอวัยวะที่ให้เคลื่อนไหวอย่างคล่องแคล่วกับชุดโครงกระดูกทะเล้น และเอกซเรย์ฟังเสียงหัวใจเต้นในท้องแม่กับชุดกลับสู่ท้องแม่, ภาควัฒนธรรมและสังคม พาเด็กๆ เที่ยวทั่วเมืองไทยไปกับสถานีรถไฟพิพิธภัณฑน์เด็กฯ ตามรอยวัฒนธรรม ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยกับชุดลานบ้าน ลานวัด เรียนรู้โภชนาการ แสดงฝีมือทำอาหารที่ห้องครัวน้อยน้อย ฯลฯ

ภาพที่ 12 แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร 1

อาคาร 2 เป็นที่จัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แอบดูชีวิตในร่มไม้ ฟังเสียงนก มวนเปิดเปลือกไม้ดูไขนกและแมลงต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในเปลือกไม้กันเถอะ

ภาพที่ 13 แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร 2

อาคาร 3 เป็นอาคารภาคเด็กเล็ก เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย ได้แก่ กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับหนูๆ วัย 6 เดือน-6 ปี พื้นที่สนุกสำหรับเด็กๆ ในเมืองสายรุ้งและห้องกิจกรรมเด็กเล็ก โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส เพื่อพัฒนาการที่ดีด้านร่างกาย และพัฒนาความคิดผ่านกิจกรรมความเพลิดเพลิน อาทิ ตลาดนัดซื้อ ที่ให้เด็กๆ ได้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฝึกเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน, คลินิกฟ้าใส มาทดลองเป็นหมอฟันกันเถอะ, บ้านแสนสุข, ลานนิมน้องน้อย ฯลฯ

ภาพที่ 14 แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร 3 ชั้นล่าง

ส่วนที่ชั้น 2 เป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุระหว่าง 7-14 ปี และครอบครัว โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน สนุกกับการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติงานจริงในห้อง Workshop อาทิ ห้องงานไม้ ห้องงานปั้น ห้อง 108 ไอเดีย และห้องเพลีนคิด

ภาพที่ 15 แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคาร 3 ชั้นบน

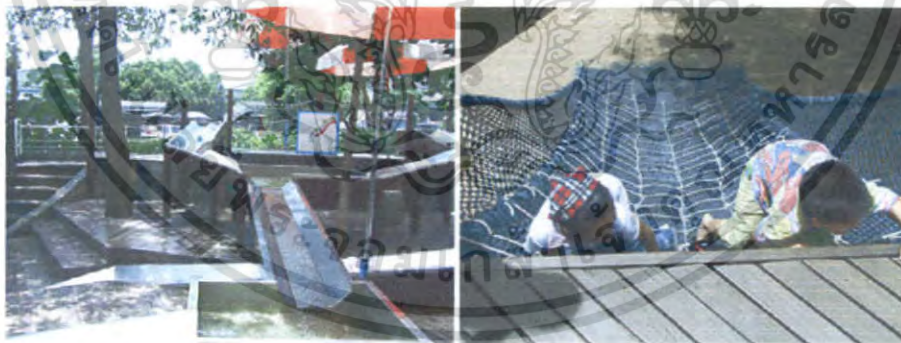
อาคารภาคธรรมชาติ ที่นี้เด็กๆ จะได้สัมผัสชีวิตในดิน แอบดูชีวิตปลาน้ำจืดในตู้ Big Tank ค้นหาคำตอบน้ำฝน ธรรมชาติเกิดได้อย่างไรกับวัฏจักรของน้ำ ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 16 แสดงกิจกรรมต่างๆภายในอาคารธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังมีส่วนของ "ลานสันตนาถาร" ซึ่งมี "หอผจญภัย" ที่ชวนเด็กๆ มาปีนป่ายเพื่อออกกำลังกาย โดยการใช้แขน ขา มือ ลำตัวกับอุปกรณ์หลากหลายชนิด ซึ่งจะช่วยฝึกความมั่นใจ ความระมัดระวัง ฝึกความกล้าในการใช้อุปกรณ์ต่างๆ และสร้างความสนุกสนานให้กับเด็กๆ ติดกับหอผจญภัยยังมี "ตาข่ายพีระมิด" ซึ่งเหมาะสำหรับเด็กอายุ 8 ขวบขึ้นไป ตาข่ายพีระมิดนี้จะฝึกให้เด็กๆ รู้จักการคิดแก้ปัญหา ความมั่นใจ ความระมัดระวัง รวมทั้งฝึกฝนความกล้าที่จะไปสู่จุดหมายอีกด้วย

ภาพที่ 17 แสดงกิจกรรมต่างๆภายในลานสันตนาถาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ศึกษาเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองทางภาคอีสาน

1. ผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ในจังหวัดต่างๆทางภาคอีสาน

ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ เป็นภาคที่มีอดีตอันยาวนาน เริ่มต้นจากประวัติศาสตร์ของคนหลายเชื้อชาติ รวมไปถึงการขยายอิทธิพลเหนือกลุ่มอื่นๆในดินแดนอีสาน เช่น ชาวเขมร ไทย ลาว และญไท จากเชื้อชาติที่หลากหลายนี้เอง ทำให้ผู้คนทางภาคอีสานมีวัฒนธรรมที่ต่างกันออกไป ผ้าและการทอผ้าเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ทางวัตถุที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างในแต่ละท้องถิ่น

จากพื้นฐานวัฒนธรรมที่แตกต่าง สามารถแบ่งผ้าทอออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะกว้างๆ ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม ออกเป็น

- กลุ่มเชื้อสายลาว อยู่ในจังหวัดเลย จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดมหาสารคาม นิยมทอผ้าไหมและผ้าฝ้ายด้วยขิดและมัดหมี่
- กลุ่มเชื้อสายญไท อยู่ในจังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร จังหวัดกาฬสินธุ์ นิยมทอผ้าด้วยวิธีจัก
- กลุ่มเชื้อสายเขมร อยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ นิยมทอผ้ามัดหมี่

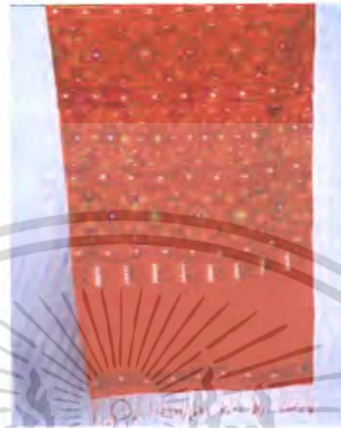
โดยทั่วไปการทอผ้ามัดหมี่จะทำแทบทุกจังหวัด จะมีเอกลักษณ์และลวดลายที่ต่างกันอย่างออกไปตามวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา

ผ้าทอพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์ทางภาคอีสานได้แก่

- ผ้าแพรวา
- ผ้ามัดหมี่
- ผ้าหางกระรอก
- ผ้าขิด

2. กรรมวิธีการผลิตผ้าแต่ละชนิด

1. ผ้าแพรวา

ภาพที่ 18 ผ้าแพรวา

ที่มา : <http://www.thaistudy.chula.ac.th/digital/uniform/U01.html>

ผ้าชนิดหนึ่งใช้ไหมเชียงใหม่ คลุ่มไหม คัล้ายผ้าสไบ ผู้หญิงชาวภูไทใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น งานเทศกาลงานบุญหรืองานพิธีสำคัญ ชาวภูไทนิยมทอคู่กันกับผ้าแพรมหรือแพมน ซึ่งเป็นผ้าที่มีขนาดเล็ก รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่ถ้าพับครึ่งแล้วก็จะป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ผ้าแพมนนิยมทอด้วยวิธีจกเช่นเดียวกับผ้าแพรวา และใช้เช่นเดียวกับผ้าเช็ดหน้าทัวๆไป บางท้องถิ่นใช้เป็นผ้าคลุมศีรษะนาคก่อนอุปสมบท

ผ้าแพรวานั้นสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยเทคนิคการทอผ้าไหม ทอด้วยไหมแท้ทั้งด้ายพุ่งและด้ายยืน ให้เกิดเป็นลวดลายโดยกรรมผสมผสานระหว่างลายขีดและลวยจก การทอผ้าแพรวาจะทอโดยมีลายคั่นกลางระหว่างดอกขวางไปเรื่อยๆจนถึงเชิงผ้า จากนั้นจึงจะเป็นเชิงผ้าซึ่งจะเป็นลายอีกประเภทหนึ่งอยู่ที่ปลายสุดของผ้าเพื่อเป็นการจบลาย

ผ้าแพรวาใช้เส้นไหมสีต่างๆสีดั้งเดิม ไม่เกิน 5 สี ได้แก่ สีเขียวสด สีเหลืองทอง สีน้าเงิน สีขาว จะทอเป็นพื้นสีแดงย้อมครามชาติ ลวดลายบนผ้าแพรวานั้นได้รับการสืบทอดต่อกันมา จึงทำให้มีเอกลักษณ์ในลวดลายยังคงอยู่ การคิดค้นลวดลายต่างๆขึ้นมานั้น ผู้คิดจะลองทำในผ้าฝ้ายสีขาวก่อน จัดทำไว้เป็นแม่ลายต้นแบบรวบรวมทุกลายไว้ เรียกว่า ผ้าแสว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 19 ผ้าแสบ

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

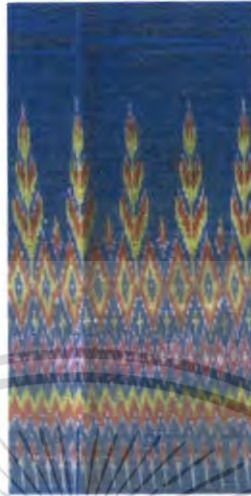
ความสวยงามของผ้าแพรวา มีเอกลักษณ์คือ ความไม่เหมือนกันของผ้าแต่ละผืน ซึ่งแล้วแต่ลายที่นำมารวมกันเอาไว้ แต่ลวดลายจะต้องจกตามต้นแบบที่มีอยู่แล้วในผ้าแสบ ลวดลายต่างๆ คล้ายกับว่าใช้เส้นไหมสานขัดทีละเส้นจนแล้วเสร็จ ผ้าผืนหนึ่งใช้เวลาเป็นแรมปี ฉะนั้นบ้านหนึ่งๆ มักจะมีแพรวาอยู่ผืนสองผืนเท่านั้น เพราะว่าทอลำบากและใช้เวลานานมาก

ลักษณะของผ้าแพรวา

แพรว	หมายถึง ผ้า
วา	หมายถึง ความยาว
แพรวา	หมายถึง ผ้าที่มีความยาว
ลายผ้า	มีลวดลายสม่ำเสมอตลอดทั้งผืน
สีผ้า	สีสม่ำเสมอตลอดทั้งผืนไม่มีรอยต่าง
เส้นไหม	เป็นไหมแท้ทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน
พื้นผ้า	มีความละเอียด เนื้อแน่น สม่ำเสมอตลอดทั้งผืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ผ้ามัดหมี่

ภาพที่ 20 ผ้าไหมมัดหมี่

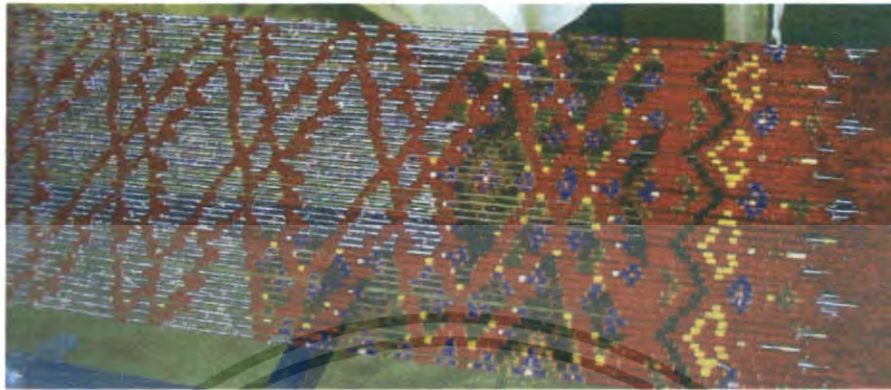
ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

มัดหมี่เป็นผ้าที่ได้รับความนิยมมากในประเทศไทย จึงมีผู้ทออยู่ทั่วไปทุกแห่งที่มีการทอผ้า โดยเฉพาะในชนบทของภาคอีสาน

คำว่า หมี่ ในภาษาพวนแปลว่า ไหม มัดหมี่เป็นกรรมวิธีในการทอผ้าอย่างหนึ่งที่สร้างลวดลายก่อนการนำไปย้อม โดยการเอาเชือกมัดค้ำยหรือไหมเป็นเปลาะๆตามลาย เมื่อย้อมสีจะไม่ติดส่วนที่มัดไว้ ทำให้เกิดเป็นลวดลาย ถ้าต้องการให้มีหลายหลายสี จะต้องทำการย้อมหลายครั้งจนได้สีที่ครบตามต้องการ การย้อมนั้นทำได้ 2 วิธี คือ การย้อมเส้นยืนตามความยาวของผ้าและการย้อมเส้นพุ่งซึ่งสามารถสร้างลายได้ไม่จำกัดตามความยาวของผ้า

กรรมวิธีการทอผ้ามัดหมี่เริ่มจากการสาวไหมแล้วนำไปต้มเพื่อให้ได้เส้นไหม จากนั้นนำเส้นไหมมาถักหรือต่อกัน แล้วค้นไหมคือแบ่งเส้นไหมออกเป็นจำนวนเท่าๆกัน เรียกว่า ลำ ไหม ลำหนึ่งมี 120 – 160 เส้น ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความละเอียดของลวดลาย แต่ละลำจะมีเชือกค้ำยหัวและท้ายเรียกว่า ปอยหมี่ หรือหัวหมี่ จากนั้นเอาปอยหมี่มาขึงบนหลักหมี่ และเรียงลำดับลำให้ตรงตามแบบแม่ลาย จากนั้นมัดเชือกเป็นเปลาะๆ ตามลำให้เป็นไปตามลวดลายที่ออกแบบ ส่วนที่มัดเชือกไว้นั้นจะเป็นส่วนที่ไม่ติดสี เมื่อย้อมจนครบลายแล้วจะนำไปย้อมสี ส่วนที่ไม่ได้มัดจะเป็นสีตามที่นำไปย้อม จากนั้นแก้มัดที่ต้องการย้อมสีที่สองออก แล้วนำไปย้อมสีที่สอง ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกว่าจะได้สีครบตามต้องการ สีขาวคือสีที่แก้มัดครั้งสุดท้าย การย้อมสีแต่ละครั้งจะเกิดการผสมกัน ดังนั้นช่างย้อมจะต้องรู้ว่า เมื่อย้อมสีใด ทับสีใดแล้วจะได้สีอะไร เช่น เมื่อย้อมสีน้ำเงินทับสีเหลืองจะได้สีเขียว หรือย้อมสีน้ำเงินทับสีแดงจะได้สีม่วง เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 21 ไหมเส้นพุ่งที่มัดย้อมแล้ว พร้อมที่จะนำไปเข้าหลอด

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมืองในภาคอีสาน โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

ปัจจุบันช่างมัดหมี่นิยมใช้น้ำยากัดสี เรียกว่าวิธีการฟอกสี เพื่อให้สีที่ย้อมไปนั้นจางลง เมื่อนำไปย้อมอีกสีหนึ่งสีจะสดใส และสามารถย้อมสีได้มากกว่ากรรมมัดหมี่ที่ไม่ได้ทำการฟอก

หลังจากได้เส้นไหมตามความต้องการแล้วจึงนำไปปั่นหลอด เรียงตามลำดับหลอดแรกถึงหลอดสุดท้าย เพื่อเตรียมใส่กระสวยไว้ทอ การทอผ้ามัดหมี่จะมีลวดลายสวยงามมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการกำหนดลวดลาย การมัดย้อมและการทอ กรรมวิธีการทอผ้ามัดหมี่ในประเทศไทยนิยมทอผ้ามัดหมี่ชนิดที่ย้อมเส้นพุ่งเส้นเดียว การมัดย้อมทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืนมักทำกันในกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์

การทอผ้ามัดหมี่นั้นทำได้ทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม ซึ่งกรรมวิธีจะคล้ายคลึงกัน แต่นิยมทอผ้าไหมมัดหมี่มากกว่า เพราะไหมมีเส้นละเอียดและมีความมันเงา ทำให้ลวดลายผ้าที่ได้มีความงดงามมากกว่าผ้าฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ผ้าหางกระรอก

ภาพที่ 22 ผ้าไหมหางกระรอก

ที่มา : <http://www.thaitambon.com/tambon/tsmepdesc.asp>

หางกระรอกหรือผ้าควบ เข็มับไม (ภาษาอีสาน) ผ้ากะเนียว (ภาษาเขมร) ผ้าจิกกะน้อย (ภาษาส่วย) กรรมวิธีในการทอผ้าหางกระรอก ใช้วิธีการเดียวกับการทอผ้าพื้นทั่วไป ต่างกันตรงเส้นพุ่งนั้นจะนำเส้นไหม 2 เส้นมาพันกันให้แน่นหรือมาควบกัน เกิดการเคลือบสีเส้นด้าย

ถ้านำเส้นไหมสองเส้นที่มีสีเดียวกันมาควบเข้าด้วยกัน จะเรียกรวีกวีนว่า ควบไหม แต่ถ้านำเอาเส้นไหมสองเส้นแต่ต่างสีกันมาควบเข้าด้วยกัน จะเรียกรวีกวีนว่า ก่อมไหม หรือ เข็มับไม ไหมก่อมหรือไหมควบนั้นเมื่อทำการทอออกมาเป็นผืนผ้าแล้วจะเรียกว่า เข็มับไม จะเห็นได้ชัดว่าผ้าชิ้นที่ออกมามีสีที่เคลือบกันจากการควบกันของเส้นไหม เรียกว่า ผ้าหางกระรอก บางครั้งชาวบ้านแถบอีสานจะเรียกว่า ผ้ายาว เพราะต้องทอเป็นผืนเดียวกันยาวๆเพื่อใช้เป็นผ้าถุง

การสืบทอดเอกลักษณ์ของการทอผ้าหางกระรอก น่าจะมาจากกลุ่มชนชาวเขาที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยทางภาคอีสาน ในอดีตผ้าทอหางกระรอกจะนำมาใช้ในงานพิธีกรรมสำคัญ เช่น งานบวช โดยใช้ถุงเป็นโจงกระเบนของนาค หรือใช้เป็นผ้าไหว้ในงานแต่งงาน และใช้เป็นผ้าคลุมศพหรือคลุมโลงศพในพิธีศพ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ผ้าขิด

ภาพที่ 23 ผ้าขิด

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมืองในภาคอีสาน โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

ขิด เป็นภาษาพื้นบ้านทางภาคอีสาน หมายถึง สะกัด ผ้าขิดจึงหมายถึงผ้าที่ทอโดยใช้เทคนิคการทำลวดลายด้วยวิธีการเพิ่มเส้นด้ายพุ่งเข้าไปและขิดติดต่อกันตลอดความกว้างของหน้าผืนผ้า โดยใช้ไม้ค้ำ หรือไม้เขี่ยหรือสะกัด ข้อนเส้นด้ายยืนขึ้นหรือเขาที่ทำขึ้นเป็นพิเศษ สอดด้ายเส้นพุ่งไปตามแนวด้ายยืนที่ถูกจัดข้อนขึ้นนั้น จังหวะของการสอดเส้นพุ่งซึ่งห่างที่ไม่เท่ากัน ทำให้เกิดลวดลายรูปแบบต่างๆ

ลักษณะของผ้าขิดจะเป็นลายเรขาคณิตที่เกิดจากการวางเว้นช่องว่างของเส้นด้าย โดยยกเส้นยืนขึ้นลงตามจังหวะที่ต้องเว้นว่างเอาไว้ เพื่อให้เส้นด้ายเดินซ้อนกัน การวางเส้นด้ายยืนที่ห่างไม่เท่ากันจะทำให้เกิดเป็นลวดลาย โดยใช้วิธีการเก็บขิดจัดข้อนเส้นยืนไปด้วยในขณะที่ทอ จึงต้องมีอุปกรณ์ในการทอมากกว่าการทอผ้าชนิดอื่น ได้แก่ ไม้เก็บขิด หรือ เขาเก็บขิด

ในการทอลวดลายขิดโดยใช้ไม้ค้ำ หรือ เขา สามารถทำให้เกิดลวดลายได้สองครั้ง ครั้งแรกในขณะที่ไม้ค้ำสอดเข้าไปใต้เส้นยืน และครั้งที่สองในขณะที่ดึงไม้ค้ำออก ส่วนการที่จะให้เส้นด้ายพุ่งผ่านไปได้นั้นต้องใช้ไม้ดาบ ซึ่งเป็นไม้แบนยาวสอดผ่านเส้นด้ายยืนเข้าไปแล้วพลิกทางสันไม้ขึ้น สำหรับการทอลวดลายจากเขานี้ ทำให้ประหยัดเวลาและทุ่นแรงงานมาก แต่ข้อจำกัดคือ สามารถทำได้เพียงลวดลายธรรมดาเท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างจากการใช้มือ ลวดลายที่เกิดขึ้นจากการใช้เขานี้ขึ้นอยู่กับจำนวน และตำแหน่งของเขาที่ใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวชนไวสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าชนิดนิยมใช้ตกแต่งเตียงนอน หัวเตียงและหมอน

ชนิดเตียงนอน ผ้าที่ต่อเชิงหรือส่วนล่างของเตียง ขนาดของเตียงขึ้นอยู่กับสัดส่วนของผู้ผู่งเตียง ส่วนมากทอด้วยผ้าฝ้ายย้อมสี เพื่อให้เกิดลวดลายชัดเจน ชนิดเตียงนอนนอกจากใช้เป็นส่วนตัวและตกแต่งเตียงนอนแล้ว ยังช่วยถ่วงตัวเตียงให้แนบลำตัวผู่ง มักทอเป็นแถบเล็กๆกว้างเพียง 2-3 นิ้ว เท่านั้น

ชนิดหัวเตียง ผ้าชนิดที่ใช้ต่อชายบนหัวเตียง นิยมทอด้วยผ้าไหมมากกว่าฝ้าย เพราะเมื่อนุ่งเตียงต้องป่ายพับและเหน็บที่เอว หากเป็นไหมจะนุ่ม ไม่เจ็บเอว และแน่นกว่าผ้าฝ้ายที่มีเนื้อหยาบ ชนิดหัวเตียงนิยมทอด้วยไหมเป็นพื้นสีแดงและสีขาว ถ้าทอเป็นลวดลายก็มักนิยมใช้กันแต่สีแดง ขาว และเหลือง

ชนิดหมอน ผ้าชนิดที่ทอด้วยฝ้ายสำหรับใช้ทำหมอน มีหลากหลายแบบและขนาด เช่น หมอนสี่เหลี่ยม หมอนสามเหลี่ยมหรือหมอนขวาม และหมอนช่อง (หมอนสามเหลี่ยมที่ยัดนุ่นช่องเว้นช่อง) ชนิดหมอนจะมีความกว้างของลายใหญ่กว่าชนิดหัวเตียง แต่ก่อนนิยมใช้พื้นสีขาว เหลือง เก็บลายสีดำหรือสีคราม ลวดลายชนิดพาดกลางตัวหมอนแล้วต่อข้างทั้งสองออกไปด้วยสีขาว แดง คราม

ภาพที่ 24 หมอนชนิด

ที่มา : <http://www.thaitextilemuseum.com/HOME/textilek/textilek02/textilek02.html>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. วัตถุดิบและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการทอผ้า

ผ้าทอพื้นเมืองนั้น คือ ผ้าที่ทอกันอย่างแพร่หลาย ทั่วไป แต่มีเอกลักษณ์ร่วมกัน เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ เป็นผ้าทอพื้นเมืองของภาคอีสาน จะมีวิธีการย้อมและทอที่คล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันออกไปที่ลวดลาย ตามความนิยมของชนกลุ่มต่างๆ

1 วัตถุดิบที่ใช้ทอผ้า ส่วนใหญ่ผลิตขึ้นจากวัตถุดิบที่สำคัญ 2 ชนิด คือ ฝ้ายและไหม ฝ้าย

เป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกได้ทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทยเพราะเป็นพืชเขตร้อน ชอบดินเหนียวปนทราย อากาศโปร่ง ไม่ชอบที่ร่มเงาบัง เส้นใยฝ้ายดูดความชื้นได้ง่าย เป็นตัวนำความร้อนที่ไม่ดี จึงเหมาะสำหรับทอเป็นเครื่องนุ่งห่มในเมืองร้อน ผ้าที่ทอจากเส้นใยฝ้าย ให้ผิวสัมผัสนุ่มนวล สวมใส่สบาย ดูดความชื้นและขับเหงื่อและระบายความร้อนได้ดี ย้อมสีและพิมพ์ลวดลายได้ง่าย ไม่มีสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อผิวหนัง แต่ผ้าฝ้ายก็มีข้อเสีย เช่น หดตัวมาก ยับง่าย ไม่ทนเชื้อรา แสงแดด และกรด

การปลูกฝ้ายนิยมปลูกในฤดูฝน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายนหรือระหว่างปลายเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม พอประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคมฝ้ายก็จะแก่และแตกปุย ระยะเวลาที่ใช้ในการปลูกฝ้ายจนกระทั่งเก็บปุยได้จะใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 6-7 เดือน

ภาพที่ 25 แสดงลักษณะของดอกฝ้ายที่แก่และแตกปุย

ที่มา : www.environnet.in.th

การเก็บจะตัดเอาแต่ปุยฝ้ายที่มีเมล็ดติด ผึ่งแดดจนแห้งแล้วนำมา อีว หรือหีบเพื่อบีบเอาเมล็ดออกและแยกเมล็ดออกจากปุยฝ้าย แล้วนำไปดัดในคันไต้ง หรือ ก้อดัด ดัดฝ้ายให้เป็นปุย แล้วนำมาแผ่เป็นแผ่นม้วนเป็นหลอด ด้วย ไม้ล้อฝ้าย จากนั้นนำเข้าเครื่องปั่น คือ หลา หรือ ไน เพื่อดัดฝ้ายให้กลายเป็นเส้นใยหรือเส้นด้าย การปั่นนี้เรียกตามภาษาท้องถิ่นว่า เซ็นฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อเส้นด้ายมีจำนวนมากพอจะนำมารวมกันเป็นกลุ่มก้อนหรือเป็นปอย โดยใช้เครื่องมือ คือ เปีย แล้วนำไปย้อมสี ก่อนที่จะนำไปย้อมนั้นจะต้องนำใจฝ้ายไปแช่ขาวจ้าวที่นิ่งสูง แล้วนำมาตีด้วยท่อนไม้ให้น้ำขาวเข้าไปผสมกับเส้นด้ายก่อนแล้วจึงนำไปตากแห้งเพื่อให้เส้นด้ายคงทน วิธีนี้เรียกว่า ซ้ำฝ้าย จากนั้นนำเส้นด้ายที่ย้อมสีเสร็จไปเข้าเครื่องมือที่เรียกว่า กง หรืออ๊ก เพื่อปั่นด้ายให้เรียบเสมอกัน ก่อนที่จะนำด้ายไปขึงที่เครื่องทอที่เรียกว่าทูก

ไหม

เส้นใยไหมถือว่าเป็นราชินีแห่งเส้นใย เป็นเส้นใยที่ได้มาจากโปรตีนที่หนอนไหมขับออกมา การเลี้ยงไหมนั้นนิยมเลี้ยงกันมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน การเลี้ยงไหมต้องเริ่มจากการปลูกหม่อน สำหรับเป็นอาหารของตัวไหม ตัวไหมนั้นมีลักษณะคล้ายตัวหนอน เมื่อแก่ตัวเข้าจะชักใยหุ้มตัวเอง เรียกว่า รังไหม

ภาพที่ 26 แสดงลักษณะของรังไหม

ที่มา : <http://silkthailand.com/articles/article9.htm>

ชาวบ้านจะเอารังไหมมาสาวเพื่อเอาเส้นไหม ถือว่าเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยากและซับซ้อน เริ่มจากการนำรังไหมที่ฝั่งแตกแล้วมาใส่หม้อ ต้มในน้ำร้อน ใช้อุปกรณ์คือไม้ค้ำซึ่งเป็นไม้ยาวประมาณ 70 – 80 เซนติเมตร มีปลายด้านหนึ่งเป็นง่ามเขี่ยรังไหมให้จมน้ำบางส่วนแล้วดึงเส้นไหมออกจากรัง ให้เส้นไหมผ่านง่ามไม้หีบขึ้นไปร้อยกับรอกแขวน หรือ พวงสาว ที่ยึดอยู่กับปากหม้อแล้วดึงเส้นไหมผ่านรอกลง ในกระบุงหรือตะกร้า ทั้งนี้ต้องคอยเติมรังไหมเป็นระยะๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 27 แสดงลักษณะของการสาวไหม

ที่มา : <http://silkthailand.com/articles/article9.htm>

เส้นไหมที่ได้ออกมาจะมีคุณภาพที่ต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับวิธีการ โดยแบ่งออกเป็น

1. ไหมลวง หรือ ไหมเลย คือเส้นไหมที่ได้จากการสาวครั้งเดียวจนไหมหมดจากรังไหม เส้นใยที่ได้มีขนาดค่อนข้างใหญ่มีคุณภาพปานกลาง
2. ไหมตีบ คือ เส้นไหมเปลือกนอก การสาวไหมจะสาวเอาเฉพาะเปลือกนอกแล้วกรังไหมออกมาพักไว้ ทำเช่นนี้จนหมดรังไหมที่จะสาวในแต่ละวัน ไหมที่ได้จะแข็งมีความมันวาวน้อย คุณภาพด้อยกว่าไหมลวง
3. ไหมน้อย (ไหมลวดหรือไหมละเอียด) ถือเป็นไหมชั้นดี มีเส้นเล็กสวยสม่ำเสมอ และมีความมันวาวมากกว่าไหมอื่นๆ ได้จากการนำรังไหมที่พักไว้จากการสาวไหมตีบมาสาวอีกครั้ง
4. ไหมซี่กระเพย เป็นไหมชั้นในสุดรวมเปลือกที่หุ้มตัวดักแด้ไว้ เส้นไหมที่ได้เต็มไปด้วยเปลือกดักแด้ ลักษณะเป็นปมปมจำนวนมาก เรียกว่า ซี้ไหม บางครั้งจึงไม่สาวเอาไหมชั้นนี้ เพราะทำยาก เสียเวลาและได้เส้นไหมไม่สวย

เส้นไหมที่สาวออกมาจะนำไปทำไหม โดยอุปกรณ์ง หรือ อัก เช่นเดียวกับฝ้าย ทั้งนี้ไหมที่ได้มาดังกล่าวยังมีลักษณะเส้นใยที่แข็งกระด้าง ต้องนำเส้นไหมมาฟอกให้นิ่ม เรียกว่า ดองไหม โดยนำมาต้มฟอกด้วยด่างเพื่อขบสีของเส้นไหมเดิมออก

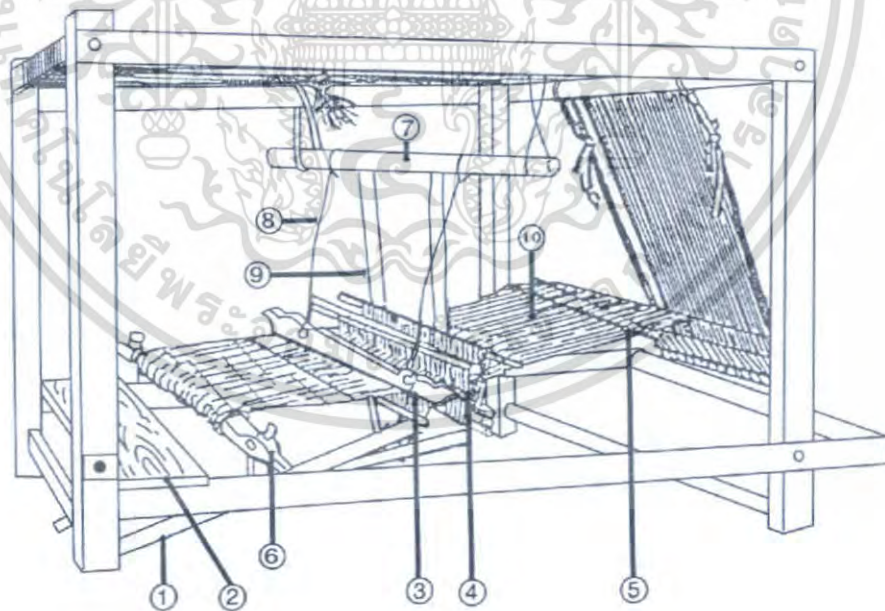
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าที่ทอจากไหมและฝ้ายมีคุณสมบัติต่างกันคือ ผ้าไหมมีคุณภาพของเส้นใยที่คงทนกว่าเส้นใยฝ้าย แต่ในขณะเดียวกันฝ้ายสามารถปลูกและหาได้ง่ายกว่าไหม กรรมวิธีเพื่อให้ได้มาซึ่งเส้นใยก็ง่ายกว่าไหม ดังนั้นจึงนิยมนำไหมมาทอเป็นผ้าที่ใช้ในโอกาสพิเศษ เช่น งานบุญ ประเพณี งานพิธีกรรม และผ้าไหมยังเป็นสิ่งหนึ่งที่บ่งชี้ถึงสถานภาพทางสังคมของผู้ใช้มาตั้งแต่โบราณ ในขณะที่ผ้าฝ้ายเป็นผ้าที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันเป็นปกติทั่วไป ทั้งนุ่งห่มในบ้านเรือนและการไปทำงานในไร่

2 อุปกรณ์ในการทอผ้า

หมายถึงส่วนประกอบหลักของเครื่องทอผ้า ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างสำหรับยึดส่วนต่างๆที่เป็นอุปกรณ์ทอผ้า เฉพาะส่วนที่เป็นอุปกรณ์สำคัญในการทอผ้าทุกชนิดมีดังนี้

1. กี่หรือทูก (Loom) คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทอผ้าให้เป็นผืน

ภาพที่ 28 กี่ทอผ้าแบบพื้นเมือง

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ไม้เหยียบหูก
2. ไม้แป้นหูก
3. ขอบพืม
4. เขา หรือตะกอล
5. ไม้ไขว้
6. ไม้ค้ำพิน
7. ไม้หาบหูก
8. เชือกพืม
9. เชือกเขา
10. เส้นด้ายยืน

2. **พินหวี (reed)** ภาษาไทยแท้ๆ เรียกว่า พืม เป็นเครื่องมือทอผ้ามีลักษณะเป็นกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทำด้วยไม้หรือเหล็ก ขนาดกว้างประมาณ 14–16 เซนติเมตร ยาวประมาณ 90–105 เซนติเมตร ตรงกลางเป็นไม้ซี่เล็กๆคล้ายหวี ระยะระหว่างซี่จะห่างกันตามความต้องการ แต่ละช่องจะใช้สอดด้ายเส้นยืนเข้าไปหนึ่งเส้นเป็นการจัดเส้นด้ายยืนให้อยู่ห่างกันตามความละเอียดของเนื้อผ้า พืมจะเป็นตัวกระทบให้ด้ายเส้นพุ่งแนบชิดสานกับเส้นยืนเพื่อให้ลายเนื้อผ้าติดกัน พืมที่มีซี่เป็นเหล็กสามารถจัดซี่ได้และมีจำนวนที่มากกว่าไม้ที่มีขนาดท่อนเดียวกัน ผ้าที่ทอจะเนื้อแน่นและละเอียดกว่า

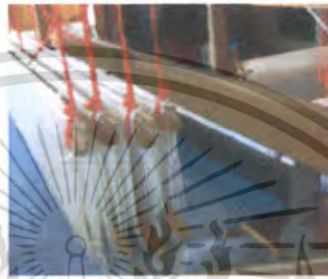

ภาพที่ 29 พินหวี

ที่มา : www.gotoknow.org

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ตะกอหรือเขา (harness) มีลักษณะเป็นกรอบไม้ทำหน้าที่แยกด้ายยื่นออกเป็น หมู่ ตะกอที่ใช้ในชนบททำด้วยเชือกในการทอแต่ละครั้งจะต้องทำตะกอใหม่ มีไม้ผูกตะกอ 2 อัน ยึดเชือกตะกอที่พันโยงกันเหมือนเลข 8 ต้องมีอย่างน้อย 2 ชุดถ้ามีลวดลายมากต้องใช้ตะกอมาก ชุดขึ้น ตะกอที่ใช้สำหรับเครื่องจักรจะทำด้วยลวดหรือแผ่นโลหะบางๆ มีรูกลวงตรงกลาง สำหรับ ร้อยด้ายเส้นยืน

ภาพที่ 30 ตะกอหรือเขา
ที่มา : www.gotoknow.org

4. กระสวย (shuttle) คือ ที่ใส่ด้ายเส้นพุ่งที่ใช้ในการทอผ้า โดยปกติมีความยาว ประมาณ 30 เซนติเมตร ส่วนหัวและส่วนท้ายของกระสวยจะเรียวมนคล้ายเรือ ปลายทั้งสองข้างงอนเขิดเล็กน้อย ตรงกลางป่องและเจาะเป็นช่องสำหรับใส่ด้ายที่ทอไว้เป็นด้ายเส้นพุ่ง ในขณะที่ทอกระสวยจะพุ่งสลับซ้ายขวาไปมา เพื่อสอดด้ายเส้นพุ่งให้ขัดกับด้ายเส้นยืน สลับกับการกระทบฟันเพื่อให้เส้นด้ายเรียงเข้าด้วยกันแน่นและเป็นระเบียบ

ภาพที่ 31 กระสวย
ที่มา : www.gotoknow.org

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. **เขาบุก** คือ ส่วนที่ใช้สอดเส้นด้ายเป็นเส้นยืนสำหรับแยกเส้นยืนออกทั้งสองส่วน เพื่อที่จะพุ่งกระสวยเข้าหากันได้สะดวก เขาบุกมีอยู่สองอัน แต่ละอันเวลาสอดด้ายก็ต้องสอด สลับกันไป เส้นหนึ่งเว้นเส้นหนึ่ง ที่เขาบุกนี้จะมีเชือกผูกแขวนไว้กับด้านบน โดยผูกเชือกเส้นเดียว สามารถเคลื่อนที่ไปมาได้ ส่วนล่างยังมีเชือกผูกติดกับคานเหยียบเพื่อเวลาต้องการดึงด้ายให้เป็น ช่องก็เหยียบคานเหยียบ คานเหยียบจึงดึงเขาบุกให้เลื่อนขึ้นลงได้ ถ้าหากว่าต้องการทำลวดลาย ต้องใช้คานเหยียบหลายอัน

6. **ไม้ไขว้** คือ อุปกรณ์สำหรับจัดเส้นด้ายให้เป็นระเบียบ

7. **ไม้คล้องด้าย** คือ ไม้สำหรับคล้องด้ายให้ตั้งและหวี

8. **ไม้คั่นพัง** คือ ไม้ไผ่ที่มีลักษณะแบนโค้งงอเล็กน้อย ขนาดความกว้างประมาณครึ่ง เซนติเมตร มีความยาวตามขนาดของพืม ตอนปลายของไม้คั่นพังจะสวมด้วยปลอกโลหะปลาย แแหลมคล้ายฟันทั้งสองข้าง เพื่อใช้สำหรับตรึงผ้าให้ตั้งอยู่ตลอดเวลา และทำให้หน้าผ้าไม่ย่น นอกจากนั้นยังช่วยให้การสอดด้ายพุ่งและกระทุ้งพืมได้สะดวก

9. **ไม้ค้ำ** คือ ไม้ที่ใช้สอดด้ายเส้นยืนไว้หลังจากนับด้ายเส้นยืนเพื่อทำให้เกิดลวดลาย ใช้ในการทอด้วยเทคนิคพิเศษ

10. **ไม้ตาบ** คือ ไม้ที่มีลักษณะแบนยาวใช้สอดด้ายเส้นยืนไว้หลังจากด้ายเส้นยืนแล้ว พลิกทางสั้น ไม้เพื่อให้เกิดช่องว่างให้กระสวยพุ่งผ่าน

11. **ไม้แป้นก็** คือ ที่นั่งของผู้ทอ

12. **หัง (ธนูถ่างผ้า)** คือ เครื่องมือที่ใช้สำหรับขึงผ้าให้ตึง ในขณะที่กำลังทอผ้าอยู่ได้ ที่ทอทำด้วยไม้มีขนาดยาวเท่ากับความกว้างของพืม มีปลอกทั้งสองด้านเป็นทองเหลืองปลาย แแหลม

13. **อ๊ก** คือ เครื่องปักเส้นด้ายหรือเส้นไหมก่อนกรอเข้ากระสวย

14. **หลา** คือ เครื่องมือสำหรับปั่นฝ้าย ปั่นหลอด

15. **ระวิง** คือ เครื่องมือสำหรับใส่ขดด้ายที่จะกรอรูปร่างคล้ายวงล้อด้วยไม้ไผ่ เป็นซี่ๆ ทำเป็นล้อหมุนสาวเส้นด้ายไม่ให้พันกัน

16. โน คือ เครื่องมือสำหรับกรวดด้ายเข้ากับหลอดด้าย ก่อนที่จะนำไปใส่กระสวย ต้องนำไปใช้ร่วมกับระวิง มีลักษณะด้านหนึ่งเป็นกงล้อขนาดใหญ่มีเพลานมุนด้ายมีสายพานต่อไปยังท่อเล็กๆที่ปลายข้างหนึ่ง

17. กง คือ อุปกรณ์กรวดเส้นด้ายที่ย้อมแล้วมัดเป็นใจ หรือ เป็นขด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ลวดลายต่างๆของผ้าพื้นเมือง

ลวดลายบนผ้าทอ

หมายถึงลวดลายที่ปรากฏบนผ้าทอ ส่วนใหญ่มักเป็นลวดลายที่จดจำ หรือได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ อีกทั้งยังเป็นลวดลายที่เกี่ยวข้องและพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน อยู่ตลอดเวลาแล้วจดจำสืบมา ลวดลายเหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นหนึ่งโดยการลอกเลียนแบบอย่างไว้ ทั้งลวดลายและกรรมวิธีในการทอผ้า ดังนั้นลวดลายของผ้าทอจึงเกิดจากฝีมือและภูมิปัญญาของผู้ทออย่างแท้จริง

1. ลวดลายของผ้ามัดหมี่

ลักษณะพิเศษของผ้าไหมมัดหมี่ คือ ลวดลายที่เกิดขึ้นจากการซึมของสีไปทุกส่วนที่เว้นไว้ ไม่ถูกมัดขณะย้อม ลวดลายนี้จะไม่คมชัดเหมือนผ้าทอประเภทอื่น ความเหลืองของลวดลายอันเกิดจากความคลาดเคลื่อนเล็กน้อยในกระบวนการทอ เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งและเป็นเอกลักษณ์ของผ้ามัดหมี่ ซึ่งทำให้ผ้าแต่ละผืนจะต่างกันโดยสิ้นเชิง

ผ้ามัดหมี่ส่วนใหญ่จะเป็นลายเต็มทั้งผืน โดยมีวิธีการวางลวดลายต่างๆกัน การจัดวางลวดลายให้เต็มหน้าผืนนั้น คือการวางลายให้เข้ากันเป็นช่วงๆไปจนครบขนาดตามลายที่ต้องการ โดยการจัดวางนั้นสามารถวางได้หลายแบบ เช่น แนวนอน แนวตั้ง แนวเฉียง เป็นตาหมากรุก ขึ้นบันไดหรือรูปเหลี่ยมต่างๆ

1.1 การจัดวางลวดลายจะแตกต่างกันหลายรูปแบบ ดังนี้

- ลวดลายเล็กๆ ลายเดี่ยววางซ้ำๆ กันเป็นลายต่อเนื่องเต็มผืนเรียกว่า หมี่หว่าน หรือ หมี่ลวด หรือบางพื้นที่เรียกว่า หมี่ไลด

ภาพที่ 32 ผ้ามัดหมี่ ลายต่อเนื่องเต็มผืนหรือ หมี่หว่าน หมี่ลวด

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใช้เห็นเว็บไซต์นี้โปรดแจ้งเจ้าหน้าที่
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

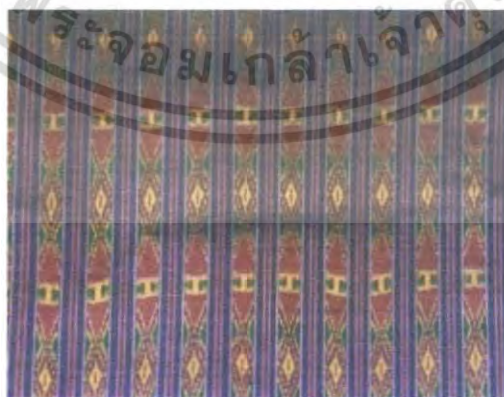
- การวางลายเป็นแนวเฉียงกับผืนผ้าจะเป็นที่นิยมมากที่สุด บางลาย อาจจะมีเส้นโยงต่อเนื่องกันเป็นตารางแบ่งแยกให้เห็นชัดเจน บางลายก็ไม่มีเส้น บางครั้งการวาง ลวดลายก็ใช้ลายเดียวกันวางต่อเนื่องกันเป็นแนวเฉียงกับผืนผ้าเรียกว่า หมี่ร้าย

ภาพที่ 33 ผ้ามัดหมี่ วางลายแนวเฉียงหรือ หมี่ร้าย

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

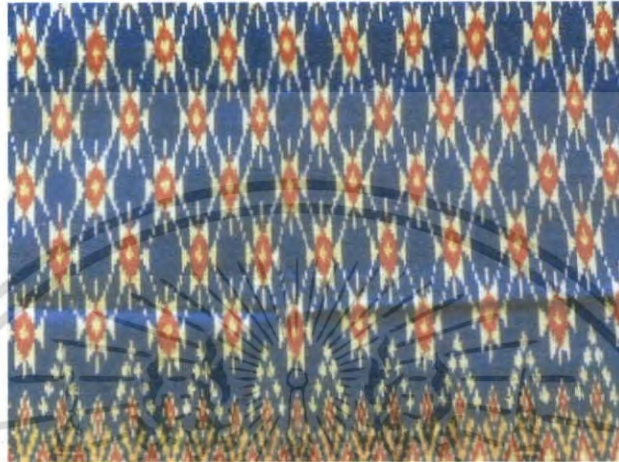
- การจัดวางลวดลายเป็นแถบ มีเส้นแบ่งลวดลายเป็นเส้นกันตามขวาง ทั้งผืน เรียกว่า หมี่ซ้อ หรือ หมี่คั่น ระหว่างเส้นคั่น จะมีลวดลายเล็กๆ เช่น ลายนาค หรือลาย ดอกแก้ว

ภาพที่ 34 ผ้ามัดหมี่ วางลวดลายเป็นเส้นกัน หรือ หมี่คั่น

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การวางลวดลายต่อเนื่องกันโดยเชื่อมโยงด้วยเส้นเว้นระยะห่างกันพองาม มีลักษณะคล้ายเถาไม้เลื้อย เรียกว่า หมี่เครือ

ภาพที่ 35 ผ้ามัดหมี่ วางลายแนวเฉียงหรือ หมี่รำย

ที่มา : หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

1.2 ลวดลายต่างๆของผ้ามัดหมี่ สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

- ลวดลายจากธรรมชาติ สามารถแยกออกได้เป็น ลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสัตว์และลวดลายที่ได้มาจากพืช

ผ้ามัดหมี่ลายห่าน

ผ้ามัดหมี่ลายแมงมุม

ภาพที่ 36 ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสัตว์

ที่มา หนังสือผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

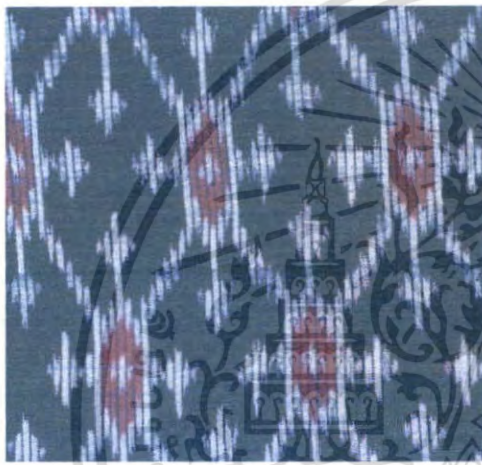
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้ามัดหมี่ลายไก่

ผ้ามัดหมี่ลายกระต่าย

ผ้ามัดหมี่ลายเต่า

ผ้ามัดหมี่ลายปลาหมึก

ผ้ามัดหมี่ลายแมงมุม

ผ้ามัดหมี่ลายผีเสื้อ

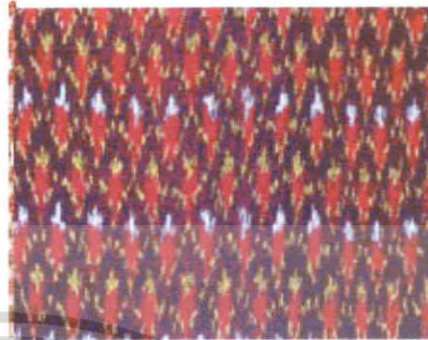
ภาพที่ 37 ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสัตว์

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทกจังหวัดของประเทศ เอกสารนี้เป็นเอกสารทสวงนเวสสาหรับการเขางานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผูช้เยเตเห็นาเบเชบระเยชนดานการค้ ไม้ว่ากรณใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลวดลายที่ได้มาจากพืช

ผ้ามัดหมี่ลายดอกแก้ว

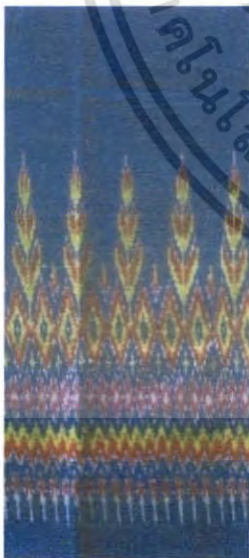
ผ้ามัดหมี่ลายดอกหมาก

ผ้ามัดหมี่ลายดอกแก้ว

ผ้ามัดหมี่ลายใบโพธิ์

ลายต้นสนเขียว

ลายต้นสน

ลายต้นสน

ลายสนฉิมแก้ว

ภาพที่ 38 ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากพืช

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ เอกสารนี้เป็นเอกสารทสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลวดลายจากความเชื่อ ประเพณี เป็นลวดลายที่เกิดมาจากความเชื่อทางศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นทางภาคอีสาน

ผ้ามัดหมี่ลายนาคว้าง

ผ้ามัดหมี่ลายไหลเรือไฟ

ผ้ามัดหมี่ลายนาคว้าง

ผ้ามัดหมี่ลายนาคว้าง

ภาพที่ 39 ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากความเชื่อ ประเพณี

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

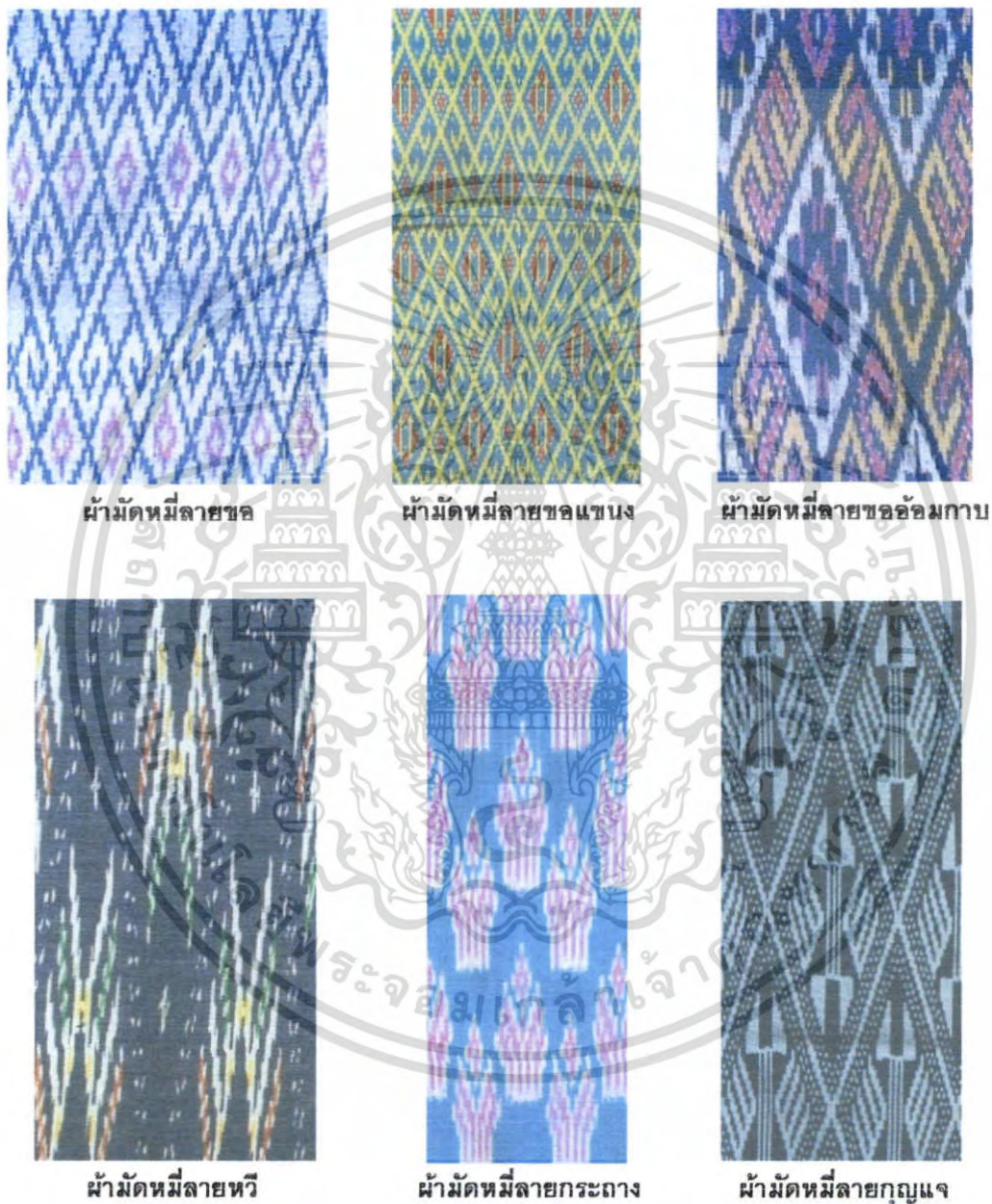
- ลวดลายจากสิ่งของต่างๆ เป็นสิ่งของที่เป็นมงคล ซึ่งมาจากประเพณี วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมรอบๆตัวของช่างผู้ทอ

ภาพที่ 40 ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสิ่งของต่างๆ

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศไทย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลายเบ็ดเตล็ด เป็นลายที่แสดงถึงสิ่งของเครื่องใช้ที่มีอยู่ทั่วไปในบริเวณใต้ถุนบ้าน หรืออุปกรณ์ทอผ้า เช่น ลายขอต่างๆ

ภาพที่ 41 ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสิ่งของทั่วไปในบริเวณใต้ถุนบ้าน

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลายเรขาคณิต คือกลุ่มลายที่พัฒนามาจากลายพื้นฐาน เป็นการวางองค์ประกอบของลายต่อกัน

ผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้ว

ผ้ามัดหมี่ลายสีเหลี่ยมข้าวหลามตัด

ผ้ามัดหมี่ลายสีเหลี่ยม

ภาพที่ 42 ตัวอย่างลวดลายมัดหมี่ที่ได้มาจากสิ่งของทั่วไป

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลวดลายของผ้าขิด

ลวดลายบนผ้าขิดนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ลายหลักหรือลายต้นแบบ กลุ่มลายพื้นฐานที่เกิดจากการทอโดยการยกเส้นด้ายขึ้นบางส่วน เพื่อให้เกิดลายบนผ้าอย่างเรียบง่ายที่สุด และจัดเป็นลายพื้นฐานของผ้าขิด ซึ่งลายเหล่านี้จะนำไปเป็นส่วนประกอบของลายต่างๆต่อไป

ภาพที่ 43 ตัวอย่างลวดลายผ้าขิด

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีพื้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

ลายประดิษฐ์ เป็นกลุ่มลายที่เกิดจากการนำลายพื้นฐานและลายเรขาคณิตมาผสมผสานกันตามจินตนาการของผู้ทอ แบ่งออกเป็น

- ลายหน่วย หมายถึงลายที่มีรูปสี่เหลี่ยมเป็นองค์ประกอบหลัก โดยเฉพาะรูปสี่เหลี่ยมกลวง คำว่า หน่วย ในภาษาอีสานหมายถึงลูก หรือ ผลไม้ แม้ผลไม้ในธรรมชาติจะมีลักษณะกลม ไม่สามารถทอเป็นลายขิดได้ จึงใช้รูปสี่เหลี่ยมกลวงแทน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลายขิดดอกกรัก

ลายขิดดอกทับ

ลายขิดสร้อยพราว

ลายขิดหมากนัต

ภาพที่ 44 ตัวอย่างลวดลายผ้าขิดลายหน่วย

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลายดอก ลายที่มีลักษณะคล้ายดอกไม้ เกิดจากการนำเอารูปสามเหลี่ยมมาสร้างลายด้วยการนำฐานของสามเหลี่ยมมาเชื่อมกันต่อเป็นรูปร่างต่างๆ เช่น ลายดอกแก้ว

ลายดอกแก้วประยุต์

ลายดอกจิก

ภาพที่ 45 ตัวอย่างลวดลายผ้าขิดลายดอก

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลายขอ หรือลายขีดขอ ลายที่นำเส้นตรงมาประกอบกันให้หักงอในแนวตั้ง แนวนอน หรือแนวเฉียง คล้ายเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นตะขอสำหรับเกี่ยว

ลายขีดขอใหญ่

ภาพที่ 46 ตัวอย่างลวดลายผ้าขีดลายขอ

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลายกาบ หมายถึงลายที่ลักษณะคล้ายส่วนประกอบของต้นไม้ที่เรียกว่ากาบ โดยใช้รูปสามเหลี่ยมที่ทับแทนลักษณะของกาบและใบ ลายกาบจะจัดวางองค์ประกอบต่างๆกัน หรือวางรูปเหลี่ยมให้เรียงกันเต็มพื้นที่คล้ายเกล็ด

ภาพที่ 47 ตัวอย่างลวดลายผ้าซิดลายกาบ

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีสันผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลายที่เกิดจากความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม เช่น ลายนาค ลายสิงห์

ลายคชสิงห์

ภาพที่ 48 ตัวอย่างลวดลายผ้าชนิดที่เกิดจากความเชื่อ

ที่มา : หนังสือลวดลายและสีเส้นผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ลวดลายของผ้าแพรวา

ลวดลายผ้าแพรวาแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ลายหลัก ลายหลักหรือดอกลาย คือลายที่มีขนาดใหญ่ ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ของเนื้อผ้า ส่วนประกอบที่สำคัญของลายหลักคือ ลายนอก ลายใน และลายเครือ

- ลายนอก คือ ส่วนที่มีลักษณะเป็นตารางสามเหลี่ยม ประกอบด้วยข้างของลายใน มีลวดลายครึ่งหนึ่งของลายในตลอดความกว้างผ้า
- ลายใน คือ ส่วนที่อยู่ตรงกลางของแถวหลัก มีลวดลายเต็มรูปอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ตลอดความกว้างของผืนผ้า
- ลายเครือ คือ ส่วนที่อยู่ในแถวบนของกรอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนในแต่ละแนว มีกึ่งกลางของลายหลักเป็นส่วนยอดของลายเครือ

ภาพที่ 49 ส่วนประกอบของลายหลัก

2. ลายแถบ ลายแถบหรือลายคั่น เป็นลายที่ใช้แต่งชายผ้า เป็นลายที่มีขนาดเล็กอยู่ในแนวขวางของผืนผ้า ทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งลายใหญ่ออกเป็นช่วงสลับกันไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ลายช่อปลายเชิง คือ ลายที่อยู่ตรงช่วงปลายของผ้าทั้งสอง ทำหน้าที่เป็นตัวเริ่มและตัวจบของลายผ้า เช่น

ลายช่อดอกไม้

ลายสนใหญ่

ภาพที่ 50 ลายช่อปลายเชิงของผ้าแพรวา

ลายแถบ

ลายหลัก

ลายเชิง

ภาพที่ 51 ส่วนประกอบของลายผ้าแพรวา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์เรื่องลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองอีสาน

ลวดลายบนผ้าทอพื้นเมือง สามารถแบ่งออกได้เป็นหมวดต่างๆ ดังนี้

1. ลวดลายจากธรรมชาติ ได้แก่
 - ลายจากสัตว์
 - ลายจากพืช
2. ลวดลายจากความเชื่อทางศาสนา ประเพณีต่างๆ
 - ลายสัตว์ในตำนาน นิทานชาดก
 - ลายสิ่งของต่างๆที่เป็นมงคล
3. ลวดลายเบ็ดเตล็ด จากสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ภายในบ้าน
4. ลวดลายเรขาคณิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 แสดงตัวอย่างลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองอีสาน

ลายจากธรรมชาติ		ลายจากความเชื่อ ประเพณี		ลาย เบ็ดเตล็ด	ลาย เรขาคณิต
ลายจากพืช	ลายจากสัตว์	สัตว์ในตำนาน	สิ่งของมงคล		
					
					
					
					
					
					
					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากลวดลายต่างๆของผ้าทอพื้นเมืองนั้น พบว่าจะมีลายของความเชื่อเรื่องสัตว์ในตำนาน ประเพณีท้องถิ่นที่เหมือนกันอยู่ประเภทหนึ่ง นั่นคือ ลายนาค

ตารางที่ 2 แสดงลวดลายที่มาจากความเชื่อที่คล้ายคลึงกันบนผ้าทอพื้นเมืองภาคอีสาน

ลายผ้ามัดหมี่	ลายผ้าขิด	ลายผ้าแพรวา
		
ลายนาคคู่	ลายนาคคู่	ลายนาคใต้เครือ
		
ลายนาคหัวสอง	ลายนาค	ลายนาคหัวสอง
		
ลายนาค		

จากตาราง สามารถสรุปได้ว่า ลายนาค เกิดจากความเชื่อในตำนาน นิทานพื้นบ้านและพบในพระพุทธศาสนา เชื่อว่านาคนั้นสามารถแปลงกาย จำแลงเป็นสิ่งต่างๆได้ ลายที่พบบนผ้าพื้นเมืองจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงได้ทำการเลือกนำเอาลายนาคมาใช้ในการออกแบบต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่แจ้งกรณีการแจ้งในเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ดูแลเนื้อหาเบสิคของเนื้อหาในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. วิถีชีวิต วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวอีสาน

ภาคอีสาน ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่บนที่ราบสูงโคราช มีแม่น้ำโขงกั้นเขตทางตอนเหนือและตะวันออกของภาค ทางด้านใต้จรดชายแดนกัมพูชา ทางตะวันตกมีเทือกเขาเพชรบูรณ์เป็นแนวกั้นแยกจากภาคเหนือและภาคกลาง

การเกษตรนับเป็นอาชีพหลักของภาค แต่ด้วยสภาพอากาศที่ร้อนและแห้งแล้ง รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ทางด้านสังคมเศรษฐกิจ ทำให้มีผลผลิตที่น้อยกว่าภาคอื่น

ภาษาหลักของภาคคือ ภาษาอีสาน แต่ภาษาไทยกลางก็นิยมใช้กันแพร่หลายโดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ขณะเดียวกันยังมีภาษาเขมร ที่ใช้กันมากในบริเวณอีสานใต้ นอกจากนี้ยังมีภาษาถิ่นอื่นๆ อีกมาก เช่น ภาษาผู้ไทหรือภูไท ภาษาใส่ เป็นต้น

นอกจากนี้ภาคอีสานยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น อาหาร ภาษา ดนตรี หมอลำ และศิลปะการฟ้อนรำที่เรียกว่า เซิ้ง เป็นต้น

และในส่วนของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะขออธิบายรายละเอียดเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบชุดประกอบการเล่านิทานนี้

1. เรือนไทยภาคอีสาน

ตามสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศภาคอีสานนั้น มีความต้อยกว่าภาคอื่นๆ ของประเทศภูมิอากาศที่แห้งแล้งไม่มีแหล่งน้ำ พื้นดินไม่อุดมสมบูรณ์เช่นภาคอื่น อากาศในฤดูก็หนาวจัด กลางวันก็ร้อนจัดดินแดนกระแจะ จนทำให้ผู้คนชาวอีสานต้องอพยพทิ้งถิ่นไปหากินหรือตั้งหลักแหล่งภาคอื่นมากมายและผู้อพยพเหล่านั้นก็นำเอาวัฒนธรรม ประเพณีเคลื่อนที่ไปพร้อมกับตัวเขาด้วย แม้กระทั่งการสร้างบ้านเรือน

ในส่วนของเรือนภาคอีสานนั้น มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับกับภาคเหนือ และภาคกลาง คือ เป็นเรือนไม้ฝากระดาน ใต้ถุนสูง

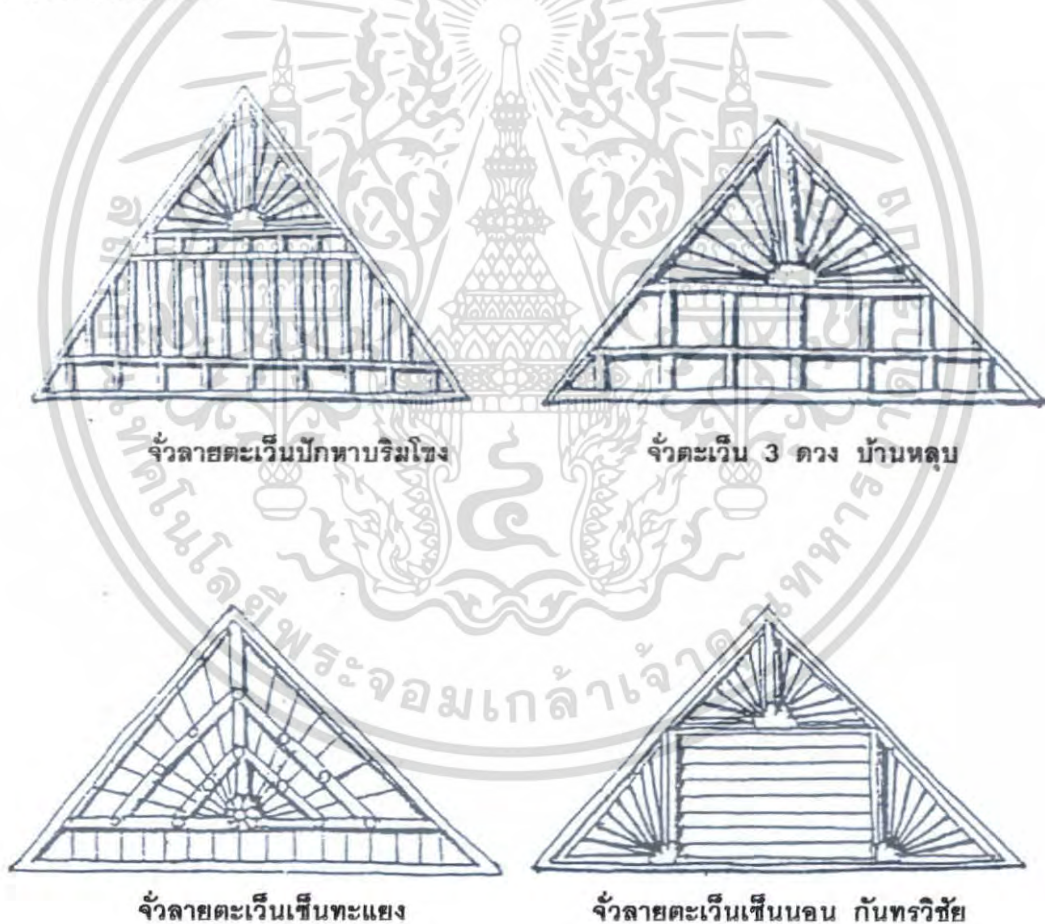
ใต้ถุน คือที่ว่างส่วนใต้พื้นของตัวเรือน โดยไม่มีฝาพื้น ใต้ถุนสูงเกิดจากการที่ยกพื้นเรือนพื้นระเบียง และพื้นชานให้สูงขึ้นจากพื้นดิน ความสูงของใต้ถุนนี้จะมากบ้างน้อยบ้างสุดแล้วแต่สัดส่วนของตัวเรือน ประโยชน์ของใต้ถุนสูง คือ

1. ทำให้ลมพัดผ่าน มีอากาศถ่ายเท ไม่อับชื้น
2. การลดพื้น ทำให้พื้นเป็นที่นั่งห้อยเท้า การก่อสร้างตรงที่ลดพื้นทำให้ลมพัดผ่านจากบนเรือนไปยังใต้ถุน และจากใต้ถุนขึ้นไปยังบนเรือนได้
3. ความปลอดภัย ความสูงของพื้นเรือน ทำให้ปลอดภัยจากคนร้ายและสัตว์ต่างๆ

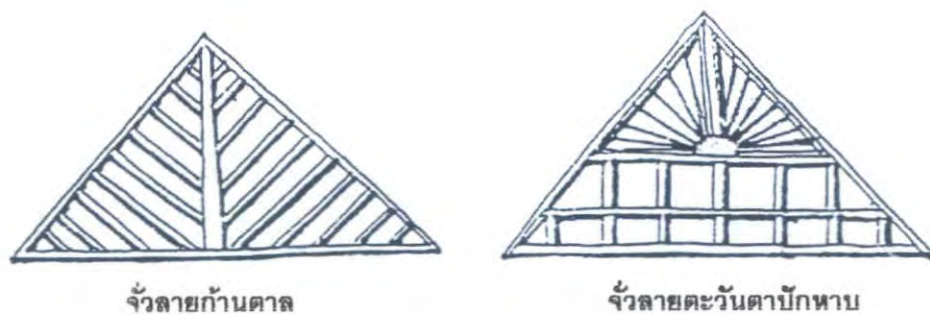
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. เกิดที่ว่างใต้ถุน เพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่เก็บสัมภาระในการประกอบอาชีพ ประกอบหัตถกรรมในครัวเรือน หรือเป็นที่พักผ่อนต้อนรับแขกในบางโอกาส เป็นที่พักของสัตว์เลี้ยงในตอนกลางคืนและใช้เลี้ยงสัตว์ในเวลากลางวัน

รูปทรงของเรือนโดยทั่วไปจะมีลักษณะคล้ายกล่องสี่เหลี่ยมรี มีฝากั้นรอบทั้งสี่ด้านไม่นิยมทำระเบียงแล่นเรียบข้างเรือน แต่จะต่อชานโถงออกมาแต่ริมตัวเรือนแทน ห้องในเรือนไม่ค่อยมีแสงสว่าง เพราะกั้นฝาหุ้มเรือนไว้ทั้งสี่ด้านและช่องต่างก็เล็กเกินไป ฝาห้องเป็นฝาแผง ส่วนมากนิยมเข้าฝาและกรุฝาเป็นแบบลูกฟักลายบัว ตรงด้านหน้าจั่วของเรือนอีสานมักจะจัดเป็นลวดลายต่างๆ เช่น ลายคล้ายใบตาล พัดด้ามตีวหรือแสงอาทิตย์ หน้าจั่วของเรือนอีสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 52 แสดงจั่วและลวดลายของเรือนอีสาน

ตัวเรือนของเรือนอีสานนั้น จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. เรือนใหญ่หรือเฮือนใหญ่ เป็นที่นอนแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ
 - เปิง คือ เป็นห้องพระ หรือห้องผีบางที่เจ้าของบ้านนอน
 - ห้องนอนบิดา มารดา
 - ห้องล้อม ที่เป็นเรือนหอของลูกสาว ลูกเขย
2. เรือนน้อย เป็นที่นั่งพักผ่อนรับประทานอาหารและรับแขกบางที่เรียก เกย หรือ ซด
3. ซานเป็นที่ปรุงอาหาร ให้อ่างน้ำใช้และเป็นที่พักผ่อนเดินเข้าเรือนน้อยบันไดจะยกที่ซานนี้ถึงจะขึ้นบ้านได้ ชาวบ้านมักปลูกผักสวนครัวเอาไว้

ภาพที่ 53 แสดงลักษณะของของเรือนอีสาน

ที่มา : <http://th.wikipedia.org>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. เชื้อชาติและการแต่งกายของผู้คนท้องถิ่นภาคอีสาน

1. ชาวไทยใต้

คำว่า ใต้ หรือ ไช หรือ กะโซ หมายถึงกลุ่มชนชาติพันธุ์ในกลุ่มมอญ-เขมร ชาวใต้จะอยู่ในกลุ่ม ข่าและตระกูลออสโตรเอเชียติก มอญ-เขมร ชาวใต้จะอยู่ในกลุ่ม ข่าและ

ชาวใต้นั้นอพยพเข้ามาในประเทศไทย 2 ครั้งใหญ่ๆ คือ ครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สาเหตุเนื่องจากต้องการที่ทำกินใหม่ ส่วนครั้งที่ 2 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สาเหตุมาจากการถูกกวาดต้อนเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากสงคราม

ชาวใต้อาศัยอยู่ในแถบภาคอีสานรวมกันเป็นกลุ่มๆ กระจายกันไปหลายจังหวัด เช่น

- อำเภอไชยพิสัย จังหวัดหนองคาย
- อำเภอท่าอุเทน อำเภอปลาปาก อำเภอศรีสงคราม กิ่งอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม
- อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
- อำเภอภูฉินารายณ์ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นต้น

การประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรม โดยจะปลูกข้าว มันสำปะหลัง ทำไร่และปลูกฝ้ายเพื่อใช้ในการทอผ้า การทอผ้าจะใช้เครื่องมือแบบง่ายๆ แต่จะทอผ้ามากชนิดขึ้น เช่น ทอเป็นผ้าชิ้น เสื้อผู้หญิง กางเกงสำหรับผู้ชาย ผ้าเตี่ยว ผ้าห่ม ผ้าแพรเพื่อโพกศีรษะ แต่เดิมก่อนย้ายเข้ามาในประเทศไทย กล่าวกันว่า ในสมัยเจ้าอนุวงศ์ มีการแต่งกายที่แปลก ใช้ฝ้าน้อยชิ้น โดยใช้เชิงผ้าสองข้างผูกติดกัน ผู้หญิงนุ่งผ้าชิ้นดอกสีชาวดำดำ เสื้อสั้นๆ ปีกด้วยด้ายแดงทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ผู้ชายจะนุ่งผ้าเตี่ยวไม่สวมเสื้อ นอกจากนุ่งผ้า ยังมีผ้าสำหรับคล้องคอ หรือโพกศีรษะ หรือใช้ผูกยึดทารกให้ติดกับลำตัวแม่ อาจจะใช้ทำเป็นยามใส่ของ เป็นต้น ลักษณะของผ้า สันนิษฐานว่าเป็นผ้าฝ้าย เพราะฝ้ายเป็นพืชที่ปลูกง่าย สีที่ย้อมใช้สีธรรมชาติ มีลักษณะเป็นเส้นทึบ เช่น ดำ คราม เนื้อผ้าหยาบ

ยุคต่อมาได้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการทอผ้า เนื่องจากการติดต่อค้าขายกับคนกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มผู้ไท กลุ่มญ้อ ไย้ โดยชาวใต้จะนำของป่าไปแลกกับเสื้อผ้าเครื่องใช้ของเผ่าอื่น จากความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้สันนิษฐานว่า ชาวใต้เริ่มเรียนรู้วิถีและเทคนิคการทอผ้าต่างๆ และเริ่มมีการปลูกฝ้ายตามไหล่เขา ซึ่งเป็นที่พักของชาวใต้ ในยุคนี้การแต่งกายของชาวใต้จะพัฒนาขึ้นมา จากเดิมผู้ชายจะนุ่งเฉพาะผ้าเตี่ยวพัฒนามาเป็นกางเกงทรงหลวม (กางเกงขาก๊วย) มีทั้งขาสั้น ขาวาว ทอด้วยฝ้ายสีธรรมชาติ มีทั้งสีคราม และสีดำ มีวนขอบกางเกงเหน็บไว้หน้าท้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับเสื้อเป็นผ้าฝ้ายสีดำแขนยาวมีปก ด้านหน้าผ่าอกตลอด แหวกชายเสื้อ ผู้หญิงไว้ผมสูงใส่เสื้อสีดำหรือคราม แขนกระบอก ผ่าอก มีขลิบประดับด้วยด้ายแดง แหวกชายเสื้อทั้งสองข้าง แต่สำหรับหญิงที่แต่งงานแล้วไม่นิยมประดับด้ายแดง ฝ้านุ่งจะเป็นมัดหมี่ลายไม่ซับซ้อน มีสีน้ำเงิน ขาว ต่อตีนชิ้นและหัวชิ้นด้วยผ้าแถบสีสันสวยงาม ถ้าเป็นงานพิธีจะนุ่งผ้าไหมและหมสไบทับเสื้อ

ยุคสุดท้ายมีการพัฒนาการทอผ้า เริ่มมีการย้อมผ้า ตลอดจนคิดลวดลายต่างๆ กันอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง โดยเฉพาะผ้าชิ้นได้มีการคิดประดิษฐ์ลวดลายกันอย่างซับซ้อน ประณีต มีการต่อหัวชิ้นและตีนชิ้นสำหรับคนแก่และคนที่แต่งงานแล้ว จะเห็นลวดลายที่สวยงาม การเปลี่ยนแปลงของยุคนี้ที่เห็นชัดเจน คือ การใช้ผ้าเบี่ยงพาดบ่าในงานเทศกาลงานพิธีสำคัญ เป็นผ้าที่ชาวโล้นิยมใช้ จึงมีการพัฒนา เทคนิคการทอ เช่นการทอแบบขีด โดยมีลวดลายที่เกิดจากการเลียนแบบธรรมชาติ เช่น ลายสัตว์หรือลายที่ได้มาจากนิทานเรื่องเล่าพื้นเมือง เช่น นาค หงส์ และลายเหล่านี้ก็จะถูกนำไปประยุกต์ใช้กับผ้าประเภทต่างๆตามความเหมาะสม เช่น ผ้าหมี่ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวม้า เป็นต้น

ยุคปัจจุบันชาวโล้นได้มีการติดต่อกับโลกภายนอกมากขึ้น จึงได้เปลี่ยนแปลงการสวมใส่เสื้อผ้ากันหลายหลากรูปแบบมากขึ้น กลุ่มเด็กถึงวัยรุ่นหนุ่มสาวจะหันมาใช้ผ้าตามยุคตามสมัย จะมีเพียงผู้สูงอายุและคนที่แต่งงานแล้วที่ยังนิยมใช้ผ้าพื้นเมืองอยู่ ไม่ว่าจะเป็ผ้าชิ้นที่ยังมีการทอขึ้นเองอยู่เป็นส่วนใหญ่ แต่วัตถุดิบที่ใช้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป คือด้ายและเส้นไหมที่เคยผลิตเองเปลี่ยนเป็นการซื้อตลาด

ภาพที่ 54 แสดงกายแต่งกายของชาวไทยโล้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ชาวภูไทหรือผู้ไทย

ชาวภูไท หรือ ผู้ไทย อาศัยอยู่ในบริเวณภาคอีสานตอนกลางและตอนเหนือ เดิมมีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองแกลงในแคว้นสิบสองจุไทย ภายหลังเมืองเกิดความอึดคักดอดอยาก ชาวภูไทจึงได้อพยพมาอยู่ที่เมืองวัง ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของเวียงจันทน์ จนกระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้พระยาบดินทร์เดชาเป็นแม่ทัพขึ้นไปปราบ เมื่อปราบสำเร็จ ได้กวาดต้อนชาวเมืองเวียงจันทร์รวมทั้งภูไท ให้มาอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขง ที่ภาคอีสานในปัจจุบัน มีการบันทึกไว้ว่าแม่ทัพไทยได้ให้ชาวภูไทย้ายมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอสหัสขันธ์ และอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ คือที่บ้านโพนและบ้านหนองช้าง ตำบลโพนและกลายมาเป็นชุมชนภูไทเก่าแก่มาจนปัจจุบัน

ชาวภูไทมีความสามารถในการทอผ้า ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งนิยมกันมากคือ การทอผ้าแบบขิด ผ้าทอขิดที่มีชื่อเสียงของภูไทแถบกาฬสินธุ์เป็นการทอผ้าไหมล้วนผสมกับการทอจก มีชื่อเฉพาะเรียกว่า ผ้าแพรวา ลายผ้าที่ชาวภูไทนิยมมากในการทอผ้าขิดและผ้ามัดหมี่ คือ ลายนาค ซึ่งสันนิษฐานกันว่าเกิดจากความเชื่อเรื่องน้ำ ที่ชาวภูไทรำลึกถึงคุณของนาค

ชาวภูไทมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผ้าขิด คือ นิยมนำผ้าขิดไปถวายที่วัด เพื่อให้พ่อคัมภีร์ ไบลาน เชื่อว่าได้กุศลมาก การแต่งกายไปวัดก็ต้องแต่งให้เรียบร้อย มิฉะนั้นจะเป็นบาปไม่ได้ขึ้นสวรรค์ การทอผ้าขิดถือว่าเป็นความสามารถสูงสุดของสตรีชาวภูไท ถ้าเป็นหญิงสาว เมื่อทอผ้าขิดได้ถือว่เป็นความพร้อมในการออกเรือน

ภาพที่ 55 แสดงกายแต่งกายของชาวภูไทหรือผู้ไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 ชาวไทยข่า (บรู)

ชาวข่ามีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมอยู่ในแขวงสุวรรณเขต, แขวงสาละวันและแขวงอัตปือของดินแดนลาวปัจจุบัน ซึ่งเมื่อร้อยปีก่อนดินแดนส่วนนี้เคยเป็น เขตของพระราชอาณาจักรไทย ชาวข่าอพยพมาอยู่ในท้องที่จังหวัดมุกดาหารในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นส่วนมาก นักมนุษยวิทยาถือว่าชาวข่าเป็นชนดั้งเดิมในแถบลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งอาจจะสืบเชื้อสายมาจากขอมโบราณซึ่งเคยเป็นดินแดนของอาณาจักรเจนละ ต่อมาเป็นอาณาจักรขอมและอาณาจักรศรีโคตบูรณ ซึ่งขอมเคยมีอิทธิพลครอบคลุมขึ้นมาถึงแล้วเสื่อมอำนาจลง พวกข่าอยู่ในตระกูลเดียวกับขอมและมอญเขมร

พวกข่าในสมัยโบราณเคยมีประวัติว่า มีศิลปวัฒนธรรม ดั้งเดิม ที่สูง สง่มาก่อน เช่นมีความรู้ในการ ประดิษฐ์ของใช้ในการดำรงชีวิต เช่น การปั่นไฟฟ้า การหล่อโลหะ(กลองมโหระทึก) ตลอดทั้งรู้จัก นำหินมากรอหินให้ราบเรียบสวยงามอันเป็นเอกลักษณ์ของ ชาวข่าก่อนเครื่องมือทันตแพทย์สมัยนี้ เสียอีก ชาวข่าดั้งเดิมมักมีผิวกายดำคล้ำทั้งหญิงและชาย ผู้ชายชอบแต่งกายด้วยการนุ่งผ้าเตี่ยวตัดผมม้ายาวประป่าและนิยมใช้ผ้าแดงผูกคัล้องคอหรือโพกศีรษะเป็นเอกลักษณ์ของชาวข่า ตามประวัติมี ผู้เล่าว่า เนื่องจากบรรพบุรุษของชาวข่าเคยใช้ผ้าขาวชุบเลือดจนกลายเป็นสีแดงแนบติดกายไว้ก่อน การต่อสู้แย่งชิงดินแดนถิ่นที่อยู่กับชาวผู้ไทยในอดีตในดินแดนทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ส่วนผู้หญิง นิยมนุ่งผ้าชิ้นยาวถึงข้อเท้าและเปลือยอกท่อนบน ผู้ชายชาวข่าเคยมีประวัติว่าเป็นนักรบที่ห้าวหาญ โดยมีหน้าไม้พร้อมด้วยลูกที่อาบยาพิษยางนองเป็นอาวุธประจำกาย

4 ชาวไทยกะเลิง

คำว่า กะเลิง มาจากคำว่า ข่าเลิง เป็นชาวพวกหนึ่งอยู่ในตระกูลมอญเขมร ข่า กะโซ่ กะเลิง อยู่ในตระกูลเดียวกันภาษาพูดก็อยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ถิ่นกำเนิดของชาวกะเลิง อยู่ในแขวงคำม่วนและแขวงสุวรรณเขตดินแดนลาวปัจจุบันอพยพข้ามมาอยู่ ทางฝั่งขวาแม่น้ำโขง สมัยรัชกาลที่ 3 เป็นส่วนใหญ่ในท้องที่จังหวัดสกลนคร, นครพนมและมุกดาหารผู้ชายกะเลิงโบราณ นิยมสักรูปนกที่แก้วและ ปล่อยผมายาวประป่า ส่วนผู้หญิงเกล้ามวยผม ปัจจุบันผู้ชายกะเลิงที่สักขาลาย ขึ้นมาถึงบ้านเขายังมีหลงเหลืออยู่บ้าง เช่นในท้องที่ตำบลนาสะเม้ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร และในอำเภอดำชะอีที่ตำบล บ้านซ่งบางหมูบ้าน, ตำบลเหล่าสร้างถ่อบางหมูบ้านและที่บ้านโนนสัง, บ้านนาหลวง,บ้านภูฮี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 56 แสดงกายแต่งกายของชาวไทยกะเลิง

5. ชาวไทยญ้อ

ไทยญ้อเป็นชาวไทยในภาคอีสานอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งชอบเรียกตัวเองว่าเป็นชาวญ้อ เช่น ชาวญ้อในจังหวัดสกลนคร, ชาวญ้อในจังหวัดกาฬสินธุ์ (ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย), ชาวญ้อในจังหวัดนครพนม (อำเภอท่าอุเทน) และชาวญ้อในจังหวัดมุกดาหาร (ตำบลดงเย็น อำเภอเมือง) ภาษาและสำเนียงชาวญ้ออาจผิดเพี้ยนไปจากชาวอีสานบ้างเล็กน้อย ถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวญ้อมีผู้ค้นพบว่าเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองปันนาหรือยูนนาน ต่อมาชาวญ้อบางส่วนได้อพยพลงมาตามลำน้ำโขง ตั้งรกรากอยู่ที่เมืองหงษา แขวงไชยบุรีของลาวปัจจุบัน เมืองหงษาเดิมอยู่ในเขตของราชอาณาจักรไทยแล้วตกไปเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสและลาวต่อมา แขวงไชยบุรีของลาวเคยกลับคืนมาเป็นดินแดนของประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งระหว่าง พ.ศ.2483 ถึง พ.ศ.2489 เรียกว่า "จังหวัดล้านช้าง" แต่ก็ต้องคืนดินแดนส่วนนี้ไปให้ฝรั่งเศสและลาวอีกครั้งหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 57 แสดงกายแต่งกายของชาวไทยญ้อ
การวิเคราะห์เรื่องการแต่งกายของคนเชื้อชาติต่างๆในภาคอีสาน

ภาคอีสานประกอบไปด้วยหลายชนเผ่า แบ่งการแต่งกายออกได้ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะการแต่งกายของชนเผ่าในภาคอีสาน

เชื้อชาติ	ลักษณะการแต่งกาย	
	ชาย	หญิง
ชาวไทยไล่	นิยมใส่กางเกงขาก๊วย เสื้อผ้าฝ้ายสีดำ แขนยาว ด้านหน้าผ่าตลอด แหวกชายเสื้อ	มวยผมสูง นิยมใส่เสื้อสีดำหรือสีคราม แขนกระบอก ผ่าอก ขลิบประดับด้วยด้ายแดง แหวกชายเสื้อทั้งสองด้าน มีผ้าสไบห่มทับเสื้อ
ชาวภูไทหรือผู้ไทย	นุ่งผ้าดำ ใส่เสื้อทอเองสีดำ	เกล้าผมมวยประดับด้วยดอกไม้ สวมเสื้อแขนกระบอกห่มทับด้วยสไบ นุ่งขิ้นสีดำปลายขิ้นมีลวดลาย
ชาวไทข่า (บูร)	นุ่งผ้าเตี่ยว ตัดผมม้าและนิยมใช้ผ้าแดงผูกหรือโพกศีรษะ	นุ่งผ้าขิ้นยาวคร่อมเท้า เปลือยอก
ชาวไทยกะเลิง	นุ่งผ้า ไผ่ใส่เสื้อ นิยมสักลายบริเวณตัว และมีผ้าพาดบ่า	เสื้อแขนกระบอกสีดำแขนยาวเกล้าผมมวย มีสไบห่มทับ นุ่งผ้าขิ้นยาว
ชาวไทยญ้อ	สวมกางเกงขาก๊วย ทำด้วยผ้าฝ้ายสีครามหรือดำ สวมเสื้อผ้าฝ้ายผ่าอก มีกระเป๋าทิ้งสองด้าน มีผ้าพาดบ่า	นุ่งผ้าถุงหรือผ้าขิ้น เสื้อแขนยาวผ่าอก ติดกระดุมหน้า ไม่มีกระเป๋านิยมใส่เสื้อสีครีม สีนวล มีผ้าสไบพาดบ่า

จากตาราง สามารถสรุปได้ว่า การแต่งกายของชนเผ่าต่าง ๆ นั้น จะมีลักษณะของแขนเสื้อที่คล้ายคลึงกัน โดยการแต่งกายของผู้หญิงจะนิยมมีผ้าสไบพาดบ่า เสื้อกระบอกแขนยาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มวยผมสูง ส่วนการแต่งกายของผู้ชาย จะนิยมใส่เสื้อผ่าอก นุ่งผ้าหรือกางเกงขาก๊วย และพาดบ่าด้วยผ้าเช่นเดียวกัน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

การจะถ่ายทอดความรู้แต่ละเรื่องให้แก่เด็กนั้น ทางพิพิธภัณฑ์เด็กจะถ่ายทอดผ่านสื่อกลางต่างๆ เพื่อให้เด็กสนใจและรับฟังข้อมูลเหล่านั้นได้อย่างไม่น่าเบื่อ และหนึ่งในวิธีการนั้นคือการเล่าเรื่องผ่านทางตัวละคร โดยทางพิพิธภัณฑ์จัดให้มีในส่วนของโรงละครหุ่น เพื่อที่จะถ่ายทอดเรื่องราวผ่านหุ่นประเภทต่างๆ มีส่วนของฉากโรงละครขนาดเล็ก และตู้ที่ใช้เก็บตุ๊กตาที่ใช้ประกอบเรื่องราวเหล่านั้น โดยหุ่นส่วนใหญ่จะเป็นหุ่นกระบอกและหุ่นเชิด

ภาพที่ 58 โรงละครเล็กของพิพิธภัณฑ์เด็ก

ภาพที่ 59 ตุ๊กตาประกอบสำหรับเล่าเรื่องราวต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านข้างจะมีตู้เก็บซีดีและหนังสือนิทานที่จะใช้เล่าเรื่องราว โดยเลือกนิทานที่สนใจ จากนั้นจะทำการเลือกตัวละคร จากหุ่นที่มีอยู่ นำมาเล่าเรื่องราวให้เด็กที่สนใจนั่งฟัง

1. ประเภทของผลิตภัณฑ์

1.1 ประเภทของตุ๊กตาหุ่นละคร

ตุ๊กตาหุ่นเชิด

สินค้าประเภทตุ๊กตาหุ่นเชิด มีหลายประเภท ด้วยลักษณะวิธีการเชิดที่แตกต่างกัน การใช้วัสดุ เรื่องราวที่น่าเสนอ ส่วนมากจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับนิทานอีสป วรรณกรรมต่างๆ การ์ตูนของต่างประเทศ โดยตุ๊กตาหุ่นเชิดแบ่งออกด้วยลักษณะกลไกและวิธีการเล่นลักษณะต่างๆ ดังนี้

1.1 หุ่นชักกรอก

เป็นหุ่นที่มีการบังคับตัวหุ่นโดยใช้เส้นเชือกยึดตามจุดต่างๆ ของตัวหุ่น และโยงติดกับไม้สำหรับบังคับตัวหุ่นด้วยมือของผู้เชิด ใช้ไม้และผ้าเป็นวัสดุ

ภาพที่ 60 หุ่นชักกรอก

1.2 หุ่นมือ

เป็นหุ่นเชิดที่มีลักษณะครึ่งตัว หรือเต็มตัว มีวิธีการเชิดเหมือนกับใส่ถุงมือ โดยการใช้มือสวมเข้าไปในตัวหุ่นแล้วใช้นิ้วโป้ง นิ้วก้อย ควบคุมตัวหุ่น ส่วนนิ้วชี้ กลาง นาง ใช้ควบคุมส่วนหัว บางชนิดมีแต่เพียงหัว และสามารถขยับปากได้ ใช้ผ้าเป็นวัสดุหลัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาสาระของงานนี้ไปถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 61 หุ่นมือ

1.3 หุ่นแบบใช้ไม้ในการเชิดหรือหุ่นกระบอก

มีลักษณะร่างกายครบส่วนทั้งตัว ที่มีไม้แกนสำหรับนักเชิด ทำมีเดือยสำหรับจับเชิด บางรูปแบบด้านในลำตัวกลวงเป็นรู สำหรับล้วงมือเข้าไปจับแกนไม้ที่คอ ให้หัวหุ่นเหลียวได้ ใช้ไม้ พลาสติก และผ้าเป็นวัสดุ

ภาพที่ 62 หุ่นเชิดหรือหุ่นกระบอก

1.4 รูปแบบตุ๊กตา แบบบิดตัว (Bend doll)

สามารถบิดท่าทางต่างๆได้ตามใจผู้เล่นจับบิด มีทั้งแบบเป็นตุ๊กตาผ้าและแบบยาง ใช้ลวดหรือข้อต่อพลาสติกเป็นโครงสร้างภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 63 ตุ๊กตาแบบบิดตัว

สรุปวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของหุ่นละคร

เลือกใช้หุ่นละครประเภทตุ๊กตาบิด (Bend doll) เนื่องจากไม่มีหุ่นละครประเภทนี้อยู่ภายในโรงละครหุ่นของทางพิพิธภัณฑสถานเด็ก หุ่นที่มีอยู่ ได้แก่ หุ่นมือ หุ่นกระบอกล และหุ่นชักกรอก

หุ่นชักกรอกนั้น ต้องใช้ทักษะ และความสามารถในการบังคับการเคลื่อนไหวของตุ๊กตาให้เคลื่อนที่ อาจจะเป็นการยากเกินไปสำหรับเด็กบางคน

หุ่นกระบอกล มีการบังคับหุ่นทั้งการใช้ไม้เพื่อที่จะบังคับมือของหุ่น และใช้มือสอดเข้าไปในตัวเพื่อที่จะบังคับท่าทางการพูด ถ้าต้องการให้ทั้งหุ่นเคลื่อนไหวและปากขยับ ต้องใช้คนถึงสองคนในการเล่นหุ่นหนึ่งตัว

หุ่นมือ เป็นหุ่นที่ง่ายต่อการใช้งาน เพียงสอดมือเข้าไปภายในของหุ่น แต่การที่สอดมือเข้าไปนั้น อาจทำให้มีส่วนที่อับชื้นอยู่ภายใน ยากต่อการทำความสะอาด

ตุ๊กตาบิด ง่ายต่อการใช้งานไม่ต่างจากหุ่นมือ สามารถดัดตัวละครเป็นท่าทางต่างๆได้ตามต้องการ จึงเลือกตุ๊กตาประเภทนี้มาใช้ในการออกแบบ

1.2 ประเภทของหนังสือนิทาน

หนังสือสำหรับเด็กนั้นจะมีความแตกต่างจากหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งในเรื่องเนื้อหา และวิธีการเขียน จะต้องใช้ภาษาที่ง่ายกว่า รูปภาพที่เหมาะสม สามารถดึงดูดความสนใจและสนองความต้องการของเด็กได้ด้วย ประเภทของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1.2.1 หนังสือภาพล้วน มักเป็นหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งเด็กสามารถเข้าใจเรื่องราวได้เองจากภาพ ดังนั้นภาพในเรื่องจะต้องเป็นภาพที่เกี่ยวกับความเป็นจริงชัดเจน และต้องสามารถให้ความหมายของเนื้อหาได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

1.2.2 หนังสือนิทานภาพประกอบ เป็นหนังสือที่มีตัวละครประกอบตามท้องเรื่อง ตัวละครจะแสดงบทบาทต่างๆ โดยมีภาพประกอบ ภาพที่ใช้ประกอบนั้นเด็กๆจะชื่นชอบภาพวาดมากกว่าภาพถ่าย ชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ เนื้อหาสาระจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ชีวิตประจำวัน หรือสัตว์เลี้ยงเป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 64 หนังสือนิทานภาพประกอบ

1.2.3 หนังสือนิทานแบบสามมิติ (pop up) เป็นหนังสือนิทานที่อาศัยเทคนิคการพับ การขีดกันของกระดาษและเทคนิคต่างๆ อีกมากมาย มาทำให้เกิดเป็นหนังสือนิทานที่ตัวการ์ตูน บ้าน ต้นไม้ สามารถตั้งขึ้นมาเป็นสามมิติ หรือเลื่อนไปมาได้ ซึ่งหนังสือนิทานประเภทนี้มีราคาค่อนข้างสูง

ภาพที่ 65 หนังสือนิทานแบบสามมิติ (pop up)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.4 หนังสือนิทานผ้า เนื้อหาเหมือนกับนิทานทั่วไป แต่ใช้วัสดุหลักคือผ้า ใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่นการสกรีน หรือเลือกใช้เนื้อผ้าที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ผิวสัมผัสต่างกัน ภายในมีการบุฟองน้ำ เพื่อผิวสัมผัสที่อ่อนนุ่ม สอนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตัวเองในเรื่องการแต่งกาย เช่นการติดกระดุม และแบบที่เน้นผิวสัมผัสผ้าที่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 66 นิทานผ้าแบบต่างๆ

1.2.5 หนังสือนิทานพลาสติก หรือนิทานลอยน้ำ เนื้อเรื่องที่จะใช้นั้น

เหมือนกับหนังสือทั่วไป ส่วนมากทำมาจากพลาสติก ด้านในบุด้วยฟองน้ำ ข้อดีของหนังสือนิทานชนิดนี้ สามารถลอยน้ำและกันน้ำได้ จึงสามารถนำมาให้เด็กเล่นในขณะอาบน้ำ และนอกจากนี้ยังทำความสะอาดง่ายอีกด้วย

ภาพที่ 67 หนังสือนิทานพลาสติกหรือนิทานลอยน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2.6 หนังสือนิทานแบบมีเสียง คือหนังสือนิทานที่มีอุปกรณ์เสียงอยู่ในหนังสือ ส่วนใหญ่จะเป็นการกด การดึงเพื่อให้เกิดเสียง ซึ่งเสียงที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นเสียงสัตว์ที่อยู่ในเรื่อง หรือเป็นการสอนนับเลข สอนเสียงของสิ่งต่างๆ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 68 หนังสือนิทานแบบมีเสียง

1.2.7 หนังสือนิทานภาพแบบใช้ผ้าเป็นส่วนประกอบ เป็นหนังสือนิทานภาพธรรมดา แต่มีการนำผ้ามาใช้เป็นส่วนประกอบบางส่วน เช่นที่หน้าปก เพื่อให้มีความน่าสนใจ แตกต่างจากปกธรรมดา หรือ ภายใน เพื่อต้องการให้ผิวสัมผัสแตกต่างจากกระดาษ

ภาพที่ 69 หนังสือนิทานแบบใช้ผ้าเป็นส่วนประกอบ

1.2.8 หนังสือนิทานสติ๊กเกอร์ เป็นหนังสือนิทานภาพที่มีเพียงภาพของทัศนียภาพ และมีสติ๊กเกอร์ตัวละครต่างๆ เพื่อให้เด็กติดตัวละครเหล่านั้นตามเนื้อเรื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 70 หนังสือนิทานสติ๊กเกอร์

สรุปวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือนิทาน

หนังสือนิทานที่ทำมาจากผ้าจะให้ความทนทานมากกว่าหนังสือที่ทำมาจากกระดาษ ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก ให้ความแปลกใหม่เมื่อพบเห็น เนื่องจากหนังสือที่ทำมาจากผ้ามีขายน้อย และราคาแพง สามารถสอนให้เห็นถึงสัมผัสที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นผิวสัมผัสที่แทนด้วยผ้าได้ เช่น ผ้าขนหนูจะมีขนฟูนุ่ม ต่างจากผ้าฝ้าย

อีกทั้งยังสามารถทำความสะอาดได้ง่ายโดยการซักล้าง เก็บไว้ได้นานไม่ฉีกขาด ทนต่อการเล่นของเด็กที่กำลังอยากรู้อยากเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 ชุดแฟนซีสำหรับเด็ก

เพื่อเป็นการเสริมสร้างจินตนาการของเด็ก และต้องการให้เด็กมีส่วนร่วมในเรื่องร
นั้นๆ การแต่งกายเพื่อให้สอดคล้องกันก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจในเรื่องราว
ดังกล่าว

ชุดแฟนซีสำหรับเด็กที่มีอยู่ตามท้องตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 71 ชุดแบบวีสำหรับเด็กที่มีอยู่ตามท้องตลาด

2. ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุ

1. วัสดุที่ใช้ในการผลิตตุ๊กตา สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ผ้า เป็นวัสดุที่หาได้ง่าย มีหลากหลายชนิด ปัจจุบันตุ๊กตาที่นิยมประดิษฐ์ขึ้นนั้นส่วนใหญ่เป็นของเล่นสำหรับเด็กและเครื่องตกแต่งประเภทต่างๆ การเลือกใช้วัสดุประเภทผ้า เพราะคุณสมบัติของผ้ามีความนุ่ม ยืดหยุ่นได้ดี นำสัมผัส สี สันสวยงาม ทำให้ตุ๊กตาที่ประดิษฐ์ด้วยวัสดุจากผ้าดูน่ารัก น่ากอด นำสัมผัสดีกว่าวัสดุอื่นๆ เหมาะสำหรับเป็นเครื่องเล่นของเด็ก ผ้าที่นำมาประดิษฐ์เป็นตุ๊กตา ได้แก่

1.1.1 ผ้าขนหนู ลักษณะเป็นผ้าทอ ใช้วิธีทอแบบเทอร์รี่ (Terry) มีขนเป็นห่วงหรือขนของผ้า เกิดจากด้ายยืนชุดพิเศษ ลักษณะของผ้าขนหนูทอด้วยผ้าฝ้ายและผ้าใยสังเคราะห์ ผ้าขนหนูที่ทอด้วยด้ายฝ้ายจะมีความนุ่ม ขนฟู แต่ไม่ค่อยจะมีความยืดหยุ่นตัว ไม่เหมาะที่จะนำมาตัดเย็บเป็นตุ๊กตา ส่วนผ้าขนหนูที่ทอด้วยใยสังเคราะห์จะมีผิวสัมผัสอ่อนนุ่ม ขนละเอียด มีความยืดหยุ่นตัวได้ดีเหมาะสำหรับเย็บเป็นตุ๊กตาแบบต่างๆ คุณสมบัติพิเศษของผ้าขนหนู เมื่อผลิตเป็นตุ๊กตาจะมีผิวสัมผัสอ่อนนุ่ม น่ากอด และที่สำคัญทำความสะอาดได้ง่าย

1.1.2 ผ้ายัด ลักษณะผิวสัมผัสเรียบ มีความยืดตัวได้ดีกว่าผ้าชนิดอื่นๆ ผ้ายัดแบ่งออกเป็นผ้ายัดสี่พื้น เช่น ขาว ครีมน้ำตาล แดง เหลือง เป็นต้น และผ้ายัดลาย เช่น ลายจุด ลายทาง ลายดอก ลายเรขาคณิต เป็นต้น

1.1.3 ผ้าขนสัตว์เทียม เป็นผ้าที่มีลักษณะขนสั้นและขนยาว ผิวสัมผัสอ่อนนุ่ม มีให้เลือกหลากหลายสี เลือกได้ตามลักษณะของตุ๊กตาที่ต้องการ

1.1.4 ผ้าฝ้ายสีและผ้าฝ้ายพิมพ์ดอก เป็นผ้าที่นิยมใช้กันมาก ราคาไม่แพง ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง ลักษณะของผิวผ้านุ่ม ไม่กระด้าง ถ้าผสมเส้นใยอื่นจะได้ผ้าที่มีความสวยงาม เพิ่มคุณสมบัติการทนยับได้อีกประการหนึ่ง

1.1.5 ผ้าสักหลาด เป็นผ้าอัดโดยนำเส้นใยมาทำให้ติดกันเป็นผืนผ้า ลักษณะของผ้าไม่ยืดหยุ่น ไม่ลู่ ไม่มีด้านผิดด้านถูก ใช้ได้ทั้งสองด้าน มีสีให้เลือกมากมาย คุณสมบัติพิเศษที่ดีคือ ตัดแล้วริมผ้าจะไม่ลู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1.6 ผ้ากำมะหยี่หนัง เป็นผืนผ้าโดยการทอและตะกุกให้เกิดขน มีขนสั้น เกรียน ผิวเรียบ ใช้ได้ด้านเดียว มีคุณสมบัติและลักษณะการใช้งานคล้ายคลึงกับผ้าสักหลาด เป็นผ้าที่ตัดแล้วริมไม่ลุ่ย

1.1.7 ผ้ากำมะหยี่ขน เป็นผ้าทอขนซึ่งทอโดยด้ายยืนและด้ายพุ่งชุดพิเศษ ผ้ากำมะหยี่ขนจัดอยู่ในจำพวกผ้าทอขนด้วยด้ายยืน คือผ้าทอที่ทอโดยใช้ด้ายยืนเป็นด้ายชุดพิเศษ ทำให้เกิดขนในลักษณะที่เป็นห่วง และตัดขนทำให้เกิดขนบนผิวผ้า มีขนตั้งขึ้นทางด้านถูกของผ้า ด้านเดียว ด้านบนเป็นขนสั้น ด้านล่างที่ไม่มีขนทอแบบนี้ตัดตั้ง เมื่อตัดผ้าจะไม่รัน ลักษณะของผ้ามีขนนุ่มมือ เป็นมัน ไม่ยืดหยุ่น มีสีให้เลือกมากมาย ไม่นิยมนำมาผลิตตุ๊กตา

1.1.8 ผ้าไหม มีความยืดหยุ่นดีพอสมควร มีการหดตัวเล็กน้อย ใช้เป็นผ้าตัด เสื้อเพราะความมันเงา ใส่สบายปรับสภาพได้ทั้งอากาศร้อน อากาศเย็น ให้ความอบอุ่นเมื่อ อากาศหนาวและเย็นสบายเมื่ออากาศร้อน

1.1.9 ถุงเท้า ถุงน่อง ลักษณะเป็นผ้าถักแบบไม่มีตะเข็บ โดยใช้เครื่องถักแบบ วงกลม เมื่อนำมาประดิษฐ์เป็นตุ๊กตารูปแบบต่างๆ มีความสวยงามไม่แพ้ตุ๊กตาที่ทำมาจากขนสัตว์ หรือผ้าชนิดอื่นๆ

1.1.10 ผ้าร่ม ลักษณะเป็นผ้าทอแบบลายขัด ลักษณะเป็นด้ายใยยาว รวมกับ ด้ายไนลอนหรือด้ายใยยาวรวมกับโพลีเอสเตอร์ เคลือบคุณสมบัติของผ้าสามารถผลัดดันน้ำมิให้ เกาะที่ผิวหรือน้ำซึมผ่านได้ มีริมผ้าที่แข็งแรง ไม่หดตัวในแนวด้ายยืนหรือด้ายพุ่ง ผ้าร่มแบ่ง ออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ สะท้อนน้ำและชนิดด้านน้ำ

ผ้าร่มจัดอยู่ในประเภทผ้าใยสังเคราะห์ ปัจจุบันผ้าชนิดนี้เริ่มมีบทบาทสำคัญใน การประดิษฐ์ตุ๊กตามากขึ้น เพราะมีสีสวยสวยงาม ผิวสัมผัสนุ่ม ลื่น คุณสมบัติผ้าไม่ค่อยดูดซับ น้ำดังนั้นเมื่อเปื้อนจึงทำความสะอาดได้ง่าย

1.2 วัสดุอื่นๆ นอกจากผ้าที่ใช้ประดิษฐ์ตุ๊กตาแล้ว ยังมีวัสดุอื่นๆอีก ได้แก่

1.2.1 ตุ๊กตาเปลือกข้าวโพด

1.2.2 ตุ๊กตาเครื่องจักสาน

1.2.3 ตุ๊กตาเซรามิก

1.2.4 ตุ๊กตาใบไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.2.5 ตุ๊กตาดิน
- 1.2.6 ตุ๊กตาแป้งขนมปัง
- 1.2.7 ตุ๊กตากระดาษ
- 1.2.8 ตุ๊กตาพลาสติก

2.2 วัสดุที่ใช้บรรจุภายใน

วัสดุที่ใช้บรรจุอยู่ในผ้าในอุตสาหกรรมของเล่น ได้แก่

1.3 นุ่น เป็นวัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้บรรจุภายในผ้าที่ไม่ผ่านมาตรฐานความปลอดภัย เนื่องจากนุ่นเป็นวัสดุธรรมชาติ ซึ่งอาจมีสิ่งปนเปื้อนหรือเชื้อโรคต่างๆปนอยู่ เมื่อนำไปใช้อาจเกิดอันตรายต่อเด็กได้ภายหลัง อีกทั้งลักษณะการติดไฟนั้นยังสามารถติดไฟได้ง่ายอีกด้วย

1.4 โพลีเอสเตอร์ จัดอยู่ในกลุ่มประเภทพลาสติกทั้งชนิดเทอร์โมเซตติงและเทอร์โมพลาสติก มีคุณสมบัติพิเศษหลายอย่าง ได้แก่ การเป็นฉนวนไฟฟ้าที่ดี ทนต่อกรด – ด่าง บางชนิดได้ ติดไฟได้ช้าและสามารถดับได้เอง เป็นต้น

1.5 ฟองน้ำ เหมาะสมสำหรับใช้ขึ้นรูปส่วนที่เป็นระนาบ ฟองน้ำจัดอยู่ในวัสดุพลาสติกประเภทหนึ่ง มีความละเอียดของเนื้อ ความอ่อน แข็ง และความหนาแตกต่างกันตามลักษณะการใช้ มีทั้งลักษณะเป็นแผ่น และเป็นก้อน สามารถนำมาตัดให้เป็นรูปทรงตามต้องการได้ สามารถซักล้างได้ ทำความสะอาดได้ง่าย แห้งไวและราคาถูก

1.6 เอทิลีนไวนิลอะซิเตท (Ethylene Vinyl Acetate) EVA เป็นวัสดุยืดหยุ่นสูง จึงนำมาใช้แทนยางธรรมชาติ นอกจากนี้ยังรับการกระแทกได้ดีมาก

2.5 เม็ดโฟม (Expandable Polystyrene) พอลิเมอร์ประเภทหนึ่ง มีลักษณะเป็นเม็ดกลมขนาดเล็ก มีคุณสมบัติเป็นฉนวนและมีน้ำหนักเบา เมื่อนำไปบรรจุภายในจะได้สัมผัสที่นุ่มแตกต่างจากใยโพลีเอสเตอร์

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้บรรจุภายในหนังสือผ้า

วัสดุที่ใช้บรรจุภายในหนังสือผ้า นั้น ควรเป็นวัสดุที่มีน้ำหนักเบา สามารถเลือกประเภทของความหนาได้ มีความยืดหยุ่นและคงตัว ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก ราคาไม่แพง และคงรูปหลังจากการซัก ทำความสะอาด ซึ่งวัสดุที่มีความเป็นไปได้ที่จะบรรจุภายในผ้า ได้แก่ อนุบองน้ำ โพลีเอสเตอร์ เม็ดโฟม และ EVA โดยพิจารณาจากเงื่อนไขต่างๆ ดังนี้

- น้ำหนักเบา
- มีความยืดหยุ่น
- คงรูปหลังการทำมาสะอาด
- ราคาไม่แพง
- ความปลอดภัย

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การใช้วัสดุที่ใช้บรรจุภายในหนังสือผ้า

เงื่อนไขในการพิจารณา	อนุบองน้ำ	โพลีเอสเตอร์	เม็ดโฟม	EVA
- น้ำหนักเบา	4	5	5	5
- มีความยืดหยุ่น	3	4	4	3
- คงรูปหลังการทำมาสะอาด	2	5	2	3
- ราคาไม่แพง	5	5	4	3
- ความปลอดภัย	2	4	4	4
รวม	16	23	19	18

สรุป ในการทำตารางวิเคราะห์เลือกวัสดุที่ใช้บรรจุภายในหนังสือนิทานผ้า นั้น พบว่า โพลีเอสเตอร์ มีความเหมาะสมที่สุด

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์ประกอบอื่นๆ

1. กระจดมกลัด

ลักษณะ มีหลายรูปแบบ ทั้งชนิดเม็ดกลมแบน หรือชนิดที่เป็นเม็ดเหลี่ยมแบน
วัสดุ มีทั้งชนิดที่เป็นพลาสติกและพลาสติกหุบ
การใช้งาน ใช้ยึดผ้า 2 ชั้นให้ติดกัน โดยต้องใช้ยึดติดกับรังคัม
ความแข็งแรง ไม่ค่อยแข็งแรงในการยึดติด

2. กระจดมแป๊ะ

ลักษณะ เป็นเม็ดกลมแบน ประกอบด้วยกระจดมตัวผู้และตัวเมีย
วัสดุ มีทั้งชนิดที่เป็นโลหะและชนิดที่เป็นพลาสติก
การใช้งาน ใช้ยึดผ้า 2 ชั้นให้ติดกัน โดยกดกระจดมตัวผู้ให้ติดกับกระจดมตัวเมีย
ความแข็งแรง ค่อนข้างแข็งแรงในการยึดติด

3. เวลโก้เทป

ลักษณะ เป็นแถบยาว 2 แถบประกบกัน มีหน้ากว้าง 1-2 นิ้ว
วัสดุ ทำด้วยไนลอน
การใช้งาน ใช้ยึดติดผ้า 2 ชั้น โดยนำผ้าที่ติดเวลโก้เทปด้านหยาบประกบติดกับ
ผ้าที่ยึดติดเวลโก้เทปด้านละเอียด
ความแข็งแรง ค่อนข้างแข็งแรงในการยึดติด

4. ซิป

ลักษณะ เป็นแถบยาว สามารถรูดเปิดปิด โดยการเลื่อนหัวซิป
วัสดุ มีทั้งชนิดฟันซิปเป็นโลหะ และฟันซิปเป็นไนลอน
การใช้งาน ใช้ยึดติดกับปลายผ้าเปิดปิด โดยการรูดหัวซิป
ความแข็งแรง ค่อนข้างแข็งแรงในการยึดติด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ยางยึด

ลักษณะ มีทั้งลักษณะเป็นเส้นกลม เป็นเส้นแบนหรือเป็นแถบ

วัสดุ โยสังเคราะห์

การใช้งาน ใช้ในบริเวณที่ต้องการความยืดหยุ่นในการติด

ความแข็งแรง ไม่ค่อยแข็งแรงในการยึดติด

6. เชือก

ลักษณะ มีทั้งชนิดเป็นเส้นเกลียวกลม และชนิดเส้นแบน

วัสดุ มีทั้งชนิดที่ทำด้วยโยสังเคราะห์และทำมาจากฝ้าย

การใช้งาน ใช้ผูกเป็นเงื่อน

ความแข็งแรง ความแข็งแรงจะมากน้อย ขึ้นอยู่กับลักษณะการยึดติด

7. ริบบิ้น

ลักษณะ เป็นเส้นเรียบมีขนาดหน้ากว้างตั้งแต่ 5 มิลลิเมตรจนถึง 2 นิ้ว

วัสดุ ทำด้วยโยสังเคราะห์

การใช้งาน ใช้ผูกเป็นเงื่อนหรือเป็นโบว์

ความแข็งแรง ความแข็งแรงมากน้อย ขึ้นอยู่กับลักษณะการผูกและการยึดติด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการยัดติด

วิเคราะห์วัสดุที่ใช้ในการยัดติดหนังสือผ้า

วัสดุยัดติดมีหลากหลายชนิด แต่วัสดุที่เหมาะสมกับเด็กประถมนั้นควรเป็นวัสดุที่สามารถแกะออกและติดเข้าได้ง่าย สะดวก มีความสวยงาม โดยหนังสือนิทานผ้าที่ทำการออกแบบมี 2 ลักษณะคือ

1. หนังสือนิทานเล่มใหญ่ ขนาด 16 x 12 นิ้ว ทำหน้าที่เป็นฉากและบรรจุตัวละครขนาดเล็ก
2. หนังสือนิทานเล่มเล็ก ขนาด 8 X 8 นิ้ว

วัสดุที่เป็นไปได้ในการยัดติดได้แก่ เวลโก้เทป ชิป มีเงื่อนไขในการพิจารณาดังนี้

- ความสะดวกในการใช้งาน
- ความสวยงาม
- ความคงทน
- ความเหมาะสม

จากเงื่อนไขเหล่านี้ สามารถเลือกวัสดุที่ใช้ในการยัดติดที่เหมาะสม แยกออกได้เป็น

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์วัสดุในการยัดติดสำหรับนิทานผ้าเล่มใหญ่

เงื่อนไขในการพิจารณา	เวลโก้เทป	ชิป	กระดุมแป๊ะ
- ความสะดวกในการใช้งาน	4	4	3
- ความสวยงาม	4	5	4
- ความคงทน	3	5	2
- ความเหมาะสม	4	4	2
รวมคะแนน	15	18	11

สรุป ในการทำตารางวิเคราะห์เลือกวัสดุในการยัดติดสำหรับหนังสือเล่มใหญ่ เลือกใช้ชิป เป็นวัสดุที่เหมาะสมที่สุด

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์วัสดุยึดติดสำหรับนิทานผ้าเล่มเล็ก

เงื่อนไขในการพิจารณา	เวลโก้เทป	ซีป	กระดุมแป๊ะ
- ความสะดวกในการใช้งาน	5	4	3
- ความสวยงาม	5	3	4
- ความคงทน	4	5	3
รวมคะแนน	14	12	10

ในการวิเคราะห์วัสดุในการยึดติดสำหรับหนังสือนิทานผ้าเล่มเล็ก เลือกใช้ เวลโก้เทปในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคร

1. ลักษณะพัฒนาการต่างๆของเด็กวัย 9 – 12 ปี

1.1 ลักษณะทางด้านร่างกาย

เด็กในวัยนี้ มีการเจริญเติบโตช้าและสม่ำเสมออยู่ประมาณ 1 ปี หรือมากกว่านี้ จากอายุ 10 ปีเป็นต้นไปจะเริ่มย่างเข้าสู่วัยแตกเนื้อหนุ่มสาว คือเริ่มเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่บางคนก็ยังคิดและสนใจอย่างเด็กอยู่ ไม่ควรเปรียบเทียบความเติบโตเด็กทั้งสองเพศ ทักษะเฉพาะอย่างจะปรากฏขึ้น

เด็กชายเจริญเติบโตช้ากว่าเด็กหญิง 1-2 ปี จากอายุ 10 ขึ้นไปจะเริ่มโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ เช่น แขนยาว มือใหญ่ขึ้น สามารถใช้กำลังได้มากขึ้น โดยเฉพาะกำลังมือ สามารถควบคุมกล้ามเนื้อได้ดี กล้ามเนื้อที่ไหล่และข้อมือจะเจริญเติบโตจนสามารถใช้การได้ดีเกือบเท่าของผู้ใหญ่

1.2 ลักษณะทางสังคม

เด็กชายและเด็กหญิงเล่นด้วยกันน้อยลง ความสนใจก็ต่างกันออกไป สัมพันธภาพระหว่างเพศไม่แน่นอนเปลี่ยนเพื่อนอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามเด็กวัยนี้ชอบอยู่เป็นกลุ่มทำให้เด็กสามารถทำอะไรได้สำเร็จ และเพิ่มความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญขึ้น

ระหว่างวัยนี้ความรักกลุ่มและเพื่อนร่วมชั้นจะพัฒนาขึ้น และต้องการให้เพื่อนภายในกลุ่มยอมรับตน เด็กชายมักมีกิจกรรมผจญภัย ชัดขึ้นคำห้ามของผู้ใหญ่

เด็กที่ไม่มีเพื่อนเลยจะไม่สามารถทำตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนได้เพราะขาดการยอมรับจากกลุ่ม เด็กที่ได้รับการยอมรับทางสังคมจะเข้าใจตนเองได้ถูกต้องขึ้น มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีขึ้น และสามารถทำงานรับผิดชอบในกลุ่มได้อย่างผ่องแผ้วกับเพื่อนเขา ทั้งนี้เด็กมีความอบอุ่นมั่นคงทางใจ การอยู่ร่วมกับกลุ่มของเด็กดูจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างมากกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมของเด็กด้วย เด็กที่ครอบครัวฐานะดีจะให้ความร่วมมือในสังคมมากขึ้น

ในการเลือกคบเพื่อน เด็กวัยก่อนรุ่นจะเลือกจากตัวบุคคลเป็นอันดับแรก เลือกคนที่แจ่มใส เมตตา ให้ความร่วมมือ โอบอ้อมอารี สุภาพ ซื่อตรง พุดตลกเก่งง่ายและอารมณ์มั่นคง เด็กอายุ 8-10 ปีมักเน้นคุณภาพทางความซื่อสัตย์ และความกล้ามาก เมื่อมีอายุมากขึ้นกว่านี้จะชอบเพื่อนที่มีความรับผิดชอบ รักความสะอาดยิ่งขึ้น

ด้านความสนใจ

การเล่น การเล่นมีความจำเป็นต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ลักษณะการเล่นและการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนระหว่างการเล่นของเด็ก สามารถแสดงถึงพัฒนาการด้านสังคมของเด็กได้ โดยเฉพาะเด็กวัย 2 – 12 ปี ทั้งนี้การเล่นจะมีผลดังนี้

1. เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆในโลก การเล่นนั้นจะเป็นตัวช่วยฝึกทักษะทางด้านสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
2. เด็กมีโอกาสได้ฝึกฝน ทักษะทางสังคมเพิ่มเติมให้ชัดเจน พัฒนาประสบการณ์ควบคู่ไปกับด้านอื่นๆ

การเล่นของเด็กเป็นเสมือนการปลดปล่อยพลังงานเป็นการเตรียมชีวิตผู้ใหญ่ เป็นการหนีจากสิ่งเครียดและน่าเบื่อทั้งหลาย เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นความต้องการของร่างกายและจิตใจด้วย นอกจากนี้การเล่นของเด็กยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงวุฒิภาวะทางสังคม และสามารถแสดงให้เห็นถึงบุคลิกของเด็กได้ แม้แต่การวินิจฉัยโรคและการรักษาก็อาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กเล่น

ผู้ใหญ่ควรหาเครื่องเล่นที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์ตามที่เด็กต้องการและอำนวยความสะดวกให้ เพื่อให้เด็กสามารถวางแผนกิจกรรมของตนเองได้ เด็กมีกิจกรรมร่วมกับกลุ่มได้ ผู้ใหญ่เพียงแต่แนะ เด็กวัยเดียวกันมีความสนใจในการเล่นที่แตกต่างกันมากกว่าการเล่นระหว่างกลุ่ม และระหว่างวัยรุ่นทั้งเด็กชายและเด็กหญิงจะตกลงกันง่ายขึ้นเพื่อเลือกเล่นสิ่งที่เขาพอใจมากกว่า แต่เด็กหญิงทุกวัยมักจะเล่นตามขนบธรรมเนียมประเพณีมากกว่าเด็กชาย

เด็กชายอายุ 8-12 ปี ชอบเล่นวิ่งแข่ง เล่นโยนลูกบอล ใช้เครื่องยนตกลไก เด็กหญิงวัยก่อนรุ่นชอบการครีว การตัดเย็บ ตกแต่งบ้านและการแสดงที่เกี่ยวกับเรื่องจริง กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เด็กได้ใช้วัยวะเคลื่อนไหวได้ดีเท่านั้น แต่ยังทำให้มีความรู้มากขึ้น คุณค่าของกิจกรรมที่ดีที่สุดสำหรับเด็กคือ ความสนุกเพลิดเพลินและการเตรียมชีวิตผู้ใหญ่ การเล่นเป็นหมู่ช่วยให้เด็กที่วัยก่อนรุ่นมีความกล้า รู้จักใช้ความคิด มีความร่วมมือ ทำตามกฎเกณฑ์ และมีความพยายามต่องานที่เบื่อบ่อย ซึ่งเป็นเครื่องมือฝึกฝนทักษะให้ดีขึ้นได้

เด็กวัยก่อนรุ่นชอบการสะสมเป็นงานอดิเรกมากที่สุด การสะสมของเด็กขึ้นอยู่กับ

สิ่งแวดล้อมและวัย ถ้าผู้ใหญ่แนะนำให้รู้จักการสะสม ก็จะเป็นกิจกรรมที่ให้คุณค่าทางการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่ขึ้นด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศึกษา และสร้างจิตนิสัยที่ดีงาม เพราะเด็กได้เรียนการแยกประเภทของ และช่วยให้มีระเบียบจัด
เข้ากลุ่ม

1.3 ลักษณะทางด้านอารมณ์

เด็กวัยก่อนรุ่นควรได้รับความช่วยเหลือให้สามารถควบคุมปรับปรุงแก้ไขตนเองได้
มากขึ้น เด็กมีอารมณ์อ่อนไหวง่ายต่อการดิเคียน การเยาะเย้ย ถากถางและอาจปรับจิตใจไม่
ค่อยได้เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ เด็กต้องการให้คนอื่นชมเชยและยอมรับ วัยนี้จะเข้าใจความรู้สึกของ
ผู้อื่น อารมณ์แปรปรวน เจ้าอารมณ์ กลัวและอิจฉา

ลักษณะของการแสดงออกทางอารมณ์

ในวัยเด็กตอนปลายเด็กยังคงมีการแสดงทางอารมณ์ในลักษณะของความพอใจ
และไม่พอใจ อารมณ์ไม่พอใจของเด็กวัยนี้มีการแสดงออกอย่างรุนแรง ผลก็คือการยอมรับใน
บางครั้ง เด็กจะมีการแสดงออกของอารมณ์ในลักษณะของความไม่พึงพอใจในลักษณะของการ
หลีกหนีต่อสถานที่น่ากลัว และเด็กจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้เลย

การแสดงออกของอารมณ์ที่เด็กมีความพอใจคือ เด็กจะมีการหัวเราะของความพอใจ
ส่งเสียงดัง หัวเราะบิดตัวไปมา มีการกระตุกหรือนอนกิ้งบนพื้น

1.4 พัฒนาการทางปัญญา

เชาว์ปัญญาของเด็กวัยประถมปลายจะเห็นได้จากความสามารถในการใช้เหตุผล
เข้าใจความหมายของคำพูดได้ถูกต้อง และสามารถให้คำจำกัดความคำที่เป็นนามธรรม ได้ เด็ก
ในวัยนี้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น การสนใจในการเล่นทายปัญหาจะ
มีมากที่สุด ในวัยนี้ ผู้ใหญ่ควรส่งเสริม

การเปลี่ยนแปลงทางระบบความคิดมีมากขึ้น เด็กที่มีความสามารถในการใช้คำพูดที่เป็น
นามธรรมสูง ก็จะได้เห็นได้ว่าเป็นเด็กฉลาด สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ มี
ความคิดสร้างสรรค์รู้จักคิดเองรักการอ่าน มีอารมณ์มั่นคง ฯลฯ คุณสมบัติเหล่านี้จะแสดงออกให้
เห็นตั้งแต่วัยต้นๆ มีความสามารถสูงในการพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเองและสามารถแก้ไขปัญหา
ในชีวิตประจำวันได้เด็กประถมปลายที่ฉลาด มีอิสระที่จะวางโครงการศึกษาด้วยตนเอง มี
จุดมุ่งหมายของกิจกรรมและแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีคุณลักษณะหลายประการที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้นในวัยเด็กก่อนรุ่น ได้แก่ การให้ความ
ร่วมมือรู้จักรับผิดชอบ กล้าแสดงออก เมตตา ยุติธรรม ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น ซาบซึ้งในความ
งาม และมีความคิดสร้างสรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปการวิเคราะห์เรื่องพัฒนาการเด็กวัย 9 – 12 ปี

1.1 ลักษณะทางด้านร่างกาย

เด็กอายุ 9 ปี ส่วนมากมีกระบวนการการเจริญเติบโตช้า อายุ 10 ขึ้นไปจะเริ่มโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลง เช่น แขนยาว มือใหญ่ขึ้น สามารถใช้กำลังได้มากขึ้น โดยเฉพาะกำลังมือ สามารถควบคุมกล้ามเนื้อได้ดี กล้ามเนื้อที่ไหล่และข้อมือจะเจริญเติบโตจนสามารถใช้งานได้ดีเกือบเท่าของผู้ใหญ่

1.2 ลักษณะทางสังคม

เด็กวัยนี้ยังคงไม่ชอบอยู่หนึ่ง ไม่สามารถนั่งเงียบๆ เป็นเวลานานได้ เด็กจะชอบงานศิลปะและเล่นดนตรี ส่วนมากจะทำงานที่ประดิษฐ์ได้ขึ้นและยังชอบทำ ชอบกิจกรรมที่แปลกใหม่ พยายามที่จะเรียนรู้ความรับผิดชอบการทำงานเป็นระเบียบ และร่วมมือกับเพื่อนๆ แต่มักจะทำงานในกลุ่มที่เป็นเพศเดียวกัน เด็กวัยนี้เริ่มรู้จักเลือกคบเพื่อนมากขึ้น

จะสามารถเรียนรู้เรื่องราวรอบๆตัวได้ ผ่านการเล่น มีความสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ชอบทัศนศึกษา มีความสนใจในชีวิตความเป็นอยู่ของสิ่งต่างๆรอบตัว นอกจากนี้ยังมีความสนใจในของเล่น รวมทั้งชอบสะสมสิ่งต่างๆไว้เป็นสมบัติส่วนตัว

1.3 ลักษณะทางด้านอารมณ์

อารมณ์อ่อนไหวง่าย ต้องการเป็นที่ยอมรับและต้องการคำชมเชย จะเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้อื่น แต่ยังมีอารมณ์ที่ไม่พอใจรุนแรง

1.4 ลักษณะทางปัญญา

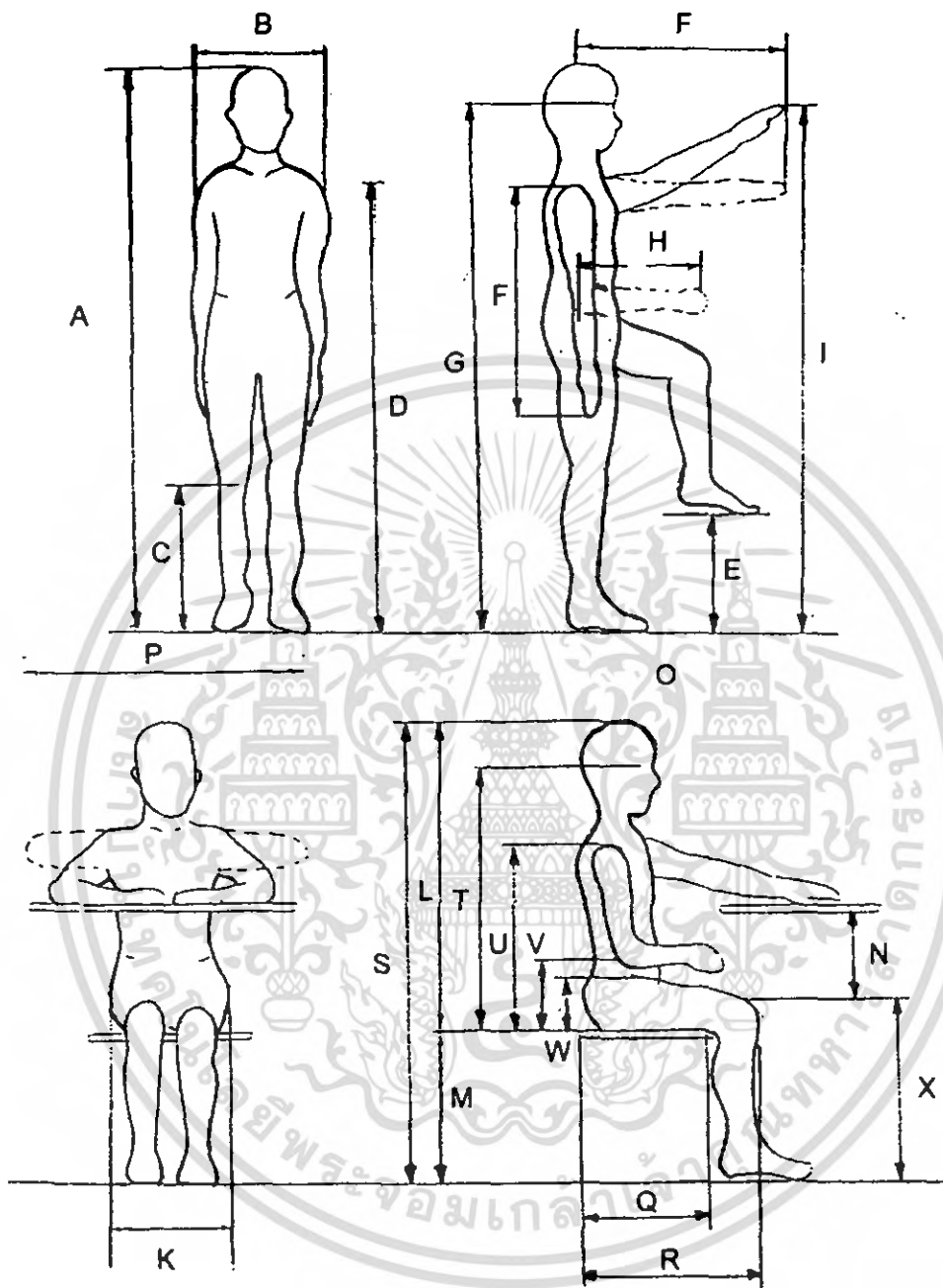
สามารถเข้าใจความหมายของคำพูดได้ถูกต้อง เข้าใจและยอมรับฟังเหตุผลได้มากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ ควรปลูกฝังนิสัยต่างๆ เช่น การให้ความร่วมมือรู้จักรับผิดชอบ กล้า เมตตา ยุติธรรม ใฝ่ต่อความรู้สึกของผู้อื่น ซาบซึ้งในความงาม และมีความคิดสร้างสรรค์

2. ขนาดสัดส่วนร่างกายที่ใช้ในการออกแบบ

ขนาดสัดส่วนของร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบที่สัมพันธ์กับการใช้งานและส่วนอื่นๆ เพื่อใช้ในการกำหนดขนาดของผลิตภัณฑ์
ตารางที่ 7 แสดงสัดส่วนของเด็กไทยอายุ 6 – 12 ปี

รหัส	เด็กชาย			เด็กหญิง		
	MIN	MAX	MEAN	MIN	MAX	MEAN
A	99.5	158.0	131.1	100.2	161.6	150.0
B	22.5	43.5	35.5	21.5	44.0	36.5
C	31.2	54.3	47.7	31.1	51.1	47.8
D			100.0			100.0
E	25.0	35.0	30.0	25.5	35.0	30.0
F	63.5	73.5	68.5	63.5	73.5	68.5
G	108.0	121.5	114.8	110.0	121.5	116.0
H	17.9	34.0	29.15	17.3	32.1	28.8
I	132.0	144.0	138.0	131.3	144.0	137.4
J	50.0	86.7	76.6	40.0	86.3	77.6
K	21.6	35.0	28.0	21.4	36.3	28.7
L	56.0	86.5	47.82	55.5	85.6	79.6
M	24.0	43.0	35.5	24.0	40.9	36.6
N	17.7			17.7		
O	61.56			161.56		
P	57.0	66.0	61.0	57.0	66.0	61.0
Q	25.3	49.9	26.1	25.4	50.7	37.19
R	32.0	58.3	44.0	32.4	58.0	51.13
S	80.0	129.5	104.8	79.5	125.9	120.7
T	45.8	73.0	66.41	44.3	74.5	65.6
U	31.3	55.7	49.4	32.0	81.9	49.8
V	12.5	28.5	21.4	10.0	26.0	22.5
W	6.2	16.1	12.9	7.8	17.5	11.72
X	31.2	54.3	47.7	31.1	51.1	47.8
Y	25.5	30.0	27.5	25.0	30.0	27.5

ที่มา : ข้อมูลฝ่ายวิจัยการก่อสร้าง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 72 สัดส่วนเด็กไทย อายุ 9 - 12 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. แบบสอบถาม จากการสัมภาษณ์เด็กในวัย 9 – 12 ปี

ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับเด็กช่วงวัย 9 – 12 ปีในกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์อย่างจำนวน 7 คน เพื่อต้องการทราบว่าเด็กเหล่านี้ รู้จักผ้าทอพื้นเมืองอีสานบ้างหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลต่างๆที่ได้ ไปทำการวิเคราะห์เพื่อการออกแบบต่อไป โดยได้กำหนดคำสั่งดังนี้

3.1 วาดภาพจากคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้ โดยกำหนดเวลาให้ภาพละ 5 นาที หลังจากทำการวาดจนเสร็จสิ้น ได้ทำการเฉลย และอธิบายถึงวิถีผลิตผ้าต่างๆ เป็นภาษาง่ายๆที่เด็กสามารถเข้าใจได้

- ผ้าไหม
- ผ้าฝ้าย
- ผ้าหางกระรอก
- ผ้าแพรวา
- ผ้าขิด
- ผ้ามัดหมี่
- ภาคอีสาน

3.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ 3 อันดับการ์ตูนที่ชื่นชอบ และ 3 อันดับการ์ตูนที่ไม่ชื่นชอบพร้อมเหตุผล เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงลักษณะนิสัยของเด็กยุคที่เด็กนิยมดู หรือแม้กระทั่งการดำเนินเรื่องราว ตัวประกอบต่างๆในเนื้อเรื่อง

วิเคราะห์ตัวละครจากแบบสอบถามวาดภาพจากสิ่งที่กำหนดให้

ตารางที่ 8 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

เจ้าของผลงาน ผ้าทอพื้นเมือง	น้องลาน่า	น้องเจด้า	น้องเจนัส	น้องแพท	น้อง โฟลค์	น้องไหม	น้องเบสท์
ผ้าฝ้าย							
ผ้าไหม							
ผ้ามัดหมี่							
ผ้าขิด							
ผ้าแพรวา							
ผ้าหางกระ รอก							

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าฝ้าย

ตารางที่ 9 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าฝ้าย ของกลุ่มตัวอย่าง

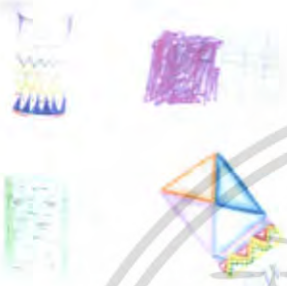

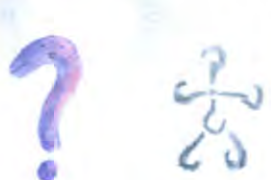
ลักษณะภาพ	การวิเคราะห์จากภาพ
แนวทางที่ 1 	ผ้าที่มีลวดลายเป็นดอกไม้กระจายอยู่ทั่วทั้งผืน เด็กจะต้องทราบว่าเป็นชื่อของพืชมีดอกชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาทำเป็นเส้นใย เพื่อที่จะทำเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายได้
แนวทางที่ 2 	ตัวละครที่มีลักษณะขบถทุกทั้งตัว ดูนุ่มนวล เป็นมิตร นำสัมผัส คล้ายลักษณะของดอกฝ้ายที่แก่ตัวพร้อมที่จะนำไปทำเป็นเส้นใย
แนวทางที่ 3 	วาดออกมาในลักษณะของผู้หญิง แสดงออกถึงความร่าเริง อ่อนหวาน น่ารัก หน้าตาที่ยิ้มแย้มแสดงออกถึงความเป็นมิตร การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

จากตารางที่ 9 เลือกนำแนวทางที่ 2 มาใช้ในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าไหม

ตารางที่ 10 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าไหม ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะภาพ	การวิเคราะห์จากภาพ
แนวทางที่ 1 	ผ้าที่มีลวดลายทั้งผืน มีลักษณะของลายที่แตกต่างกันในผืนเดียว สีเส้นของลวดลายก็จะแตกต่างกันอีกด้วย ผ้าที่ออกมาดูมีความหรูหรา เต็มไปด้วยรายละเอียด
แนวทางที่ 2 	เด็กน่าจะพอทราบว่าผ้าไหมทำมาจากหนอนไหม จึงวาดภาพออกมาเป็นผ้าที่มีตัวหนอนเกาะอยู่อย่างกระจัดกระจาย สีที่นำมาใช้คือสีเขียว อาจจะได้ถึงสีเขียวของใบหม่อนที่ใช้เลี้ยงตัวไหม ตัวหนอนไหมนั้นจะกินใบหม่อนเป็นอาหาร จนกระทั่งโตเต็มที่จะพันใยออกมาห่อหุ้มตัวเป็นรังไหม
แนวทางที่ 3 	ตัวละครที่เกิดจากการฟ้องเสียง 'ไหม = ไช้ไหม? เป็นคำถามที่ใช้กันโดยทั่วไป จึงได้นำเอาเครื่องหมายคำถามนั้นมาใช้เป็นตัวหลักในการสร้างตัวละคร ไหม เป็นตัวที่เต็มไปด้วยคำถาม

จากตารางที่ 10 เลือกนำเอาแนวทางที่ 2 มาใช้ในการออกแบบตัวละคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้ามัดหมี่

ตารางที่ 11 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้ามัดหมี่ ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะภาพ	การวิเคราะห์จากภาพ
	<p>ตัวละครจะมีลักษณะเป็นรูปทรงอิสระ เกิดมาจากการรวมตัวของเส้นหมี่ ถูกมัดตามส่วนต่างๆของร่างกาย</p> <p>คำว่ามัดหมี่ ทำให้เด็กนึกถึงสองคำ คือ การมัดและเส้นหมี่ ซึ่งสามารถที่จะเชื่อมต่อกับวิธีการทำลวดลายของผ้าชนิดนี้ ที่ทำลวดลายจากการมัดเส้นไหมหรือเส้นหมี่ที่นำมารวมกันเป็นเปลาะ แล้วนำไปย้อมสี</p>
	<p>ตัวละครที่มีลักษณะเป็นเส้นๆ มารวมตัวกันก่อให้เกิดรูปร่าง</p>

จากตารางที่ 11 เลือกแนวทางที่ 1 มาใช้ในการออกแบบตัวละคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าขีด

ตารางที่ 12 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าขีด ของกลุ่มตัวอย่าง

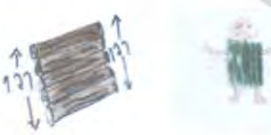
ลักษณะภาพ	การวิเคราะห์จากภาพ
<p>แนวทางที่ 1</p> 	<p>เนื่องจาก ขีด เป็นคำเฉพาะของภาษาอีสานซึ่งแปลว่า สะกิด ยากที่เด็กจะรู้จัก จึงได้วาดออกมาเป็นผ้าที่มีลักษณะ ลวดลายเป็นขีด ซ้ำๆกันทั่วทั้งผืน ซึ่งจะตรงกับผ้าขีดที่มีการทำ ลวดลายซ้ำกันทั่วทั้งผืน โดยลายในแถวเดียวกันจะมีสีเดียวกัน</p>
<p>แนวทางที่ 2</p> 	<p>เพี้ยนจากคำว่า ขีด เป็น คิด โดยวาดออกมาในรูปของ สมอ ที่บรรจุไปด้วยก้อนความคิดมากมายเรียงตัวอยู่ภายใน</p>
<p>แนวทางที่ 3</p> 	<p>เพี้ยนจากคำว่า ขีด เป็น ขีด กลายมาเป็นตัวละครที่มี ลักษณะนิสัยชอบขีดเขียนเป็นชีวิตจิตใจ มีดินสออยู่ในมือ เสมอ</p>

จากตารางที่ 12 เลือกนำแนวทางที่ 1 มาใช้ในการออกแบบตัวละคร นอกจากนี้ยัง นำเอาการใช้งานของผ้าขีด ในรูปแบบของหมอนขีดที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางมาใช้ในการ ออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าแพรวา

ตารางที่ 13 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าแพรวา ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะภาพ	การวิเคราะห์จากภาพ
แนวทางที่ 1 	วาดออกมาในเชิงสัญลักษณ์ คือ ดวงดาว และพระจันทร์ สื่อถึงสิ่งที่มีความสวยงาม ละเอียดละบรรจง มีคุณค่า สามารถพบเห็นได้เฉพาะบางเวลา
แนวทางที่ 2 	ผู้หญิงที่ได้รับการตกแต่งอย่างสวยงาม ด้วยการเพิ่มเติมชุดเสื้อผ้าที่มีลักษณะหรูหรา ดูสง่า
แนวทางที่ 3 	ผ้าที่ได้รับการตกแต่งอย่างสวยงาม รวมไปถึงมีการรวมผ้าไว้กับผู้หญิงและสีชมพู แสดงถึงความอ่อนโยน อ่อนหวาน
แนวทางที่ 3 	ฟ้องเสียงกับคำว่า แพ ที่เป็นพาดนะใช้ทางน้ำ ตัวละครที่ออกมาจะมีลักษณะแข็งแรง บึกบึน แข็งแกร่ง แตกต่างจากความคิดอื่นที่วาดออกมา

จากตารางที่ 13 เลือกแนวทางที่ 2 มาใช้ในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าหางกระรอก

ตารางที่ 14 แสดงภาพวาดจากแบบสอบถามคำว่า ผ้าหางกระรอก ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะภาพ	การวิเคราะห์จากภาพ
แนวทางที่ 1 	วาดออกมาเป็นรูปผ้าและกระรอกอยู่ด้วยกัน
แนวทางที่ 2 	วาดออกมาในรูปแบบของตัวละครที่นำเอาเอกลักษณ์รูปร่างของหางกระรอกมาใช้ แทนคำว่าหางกระรอก และใช้น้ำตาลมาเป็นสีหลักของตัวละคร หน้าตาและท่าทางทะเล้น
แนวทางที่ 3 	นำเอาเอกลักษณ์ต่างๆของกระรอก มาผสมเข้ากับผ้า ออกมาเป็นตัวละครที่ดูคล้ายผ้าแต่ก็สามารถสื่อถึงกระรอกได้เป็นอย่างดี โดยมีหูและหางของกระรอก ตัวเป็นผ้าลายขวางสีน้ำตาล หน้าตาทะเล้น คู่มือเล่น และซุกซน และอีกลักษณะของตัวละครจะเป็นผ้าที่มีขนของกระรอกงอกออกมาตามริมผ้า

จากตารางที่ 14 เลือกนำแนวทางที่ 2 มาใช้ในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ข้อมูลเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิต

1 การย้อมสีผ้า

การย้อมสีเป็นการทำให้เกิดสีบนสิ่งทอ มีความสวยงามจงใจให้กับผู้บริโภค เลือกใช้ และเป็นทั้ง วิทยาศาสตร์ที่จะทำให้สีติดอยู่บนสิ่งทอได้คงทนไม่ลอกออก โดยการย้อมสีนั้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

1. Sorption คือสีค่อยๆเคลื่อนตัวในน้ำย้อมเกาะที่ผิวเส้นใย
2. Diffusion คือสีจะยึดติดที่ผิวเส้นใย และเคลื่อนตัวเข้าไปในเส้นใย
3. Retention คือสีจะค่อยๆเคลื่อนตัวจากผิวภายนอกของเส้นใยเข้าไปจนกระทั่งถึงกึ่งกลางของเส้นใยและสามารถคงอยู่ในโมเลกุลของเส้นใย

ลักษณะในการย้อมสีที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะในการย้อมสีที่มีประสิทธิภาพ คือ สีติดดีไม่ดำง สีสม่ำเสมอและเหมือนกันตลอดทั้งผืน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเคมีของสี และเส้นใย วิธีย้อม และลักษณะของเครื่องย้อมซึ่งในการย้อมนั้นสีจะต้องเข้าไปในเส้นใยในระยะเวลาที่กำหนด โดยความเข้มของสีภายในเส้นใยจะต้องเท่ากับความเข้มของสีที่คงเหลืออยู่ในน้ำย้อม เรียกการย้อมถึงระดับนี้ว่าการย้อมสมดุล (Equilibrium) สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการย้อมสีนั้น ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนอุณหภูมิและสารที่ช่วยย้อม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- **อิทธิพลของการเปลี่ยนอุณหภูมิ** โดยเฉพาะอุณหภูมิการย้อมที่สูงขึ้นจะทำให้เกิดผล 3 อย่าง คือ

1. ทำให้ย้อมสีได้เร็วขึ้น
2. ลดปริมาณสีที่ซึมเข้าไปภายในเส้นใย
3. ทำให้สีที่ซึมกระจายตัวจากส่วนที่ดูดสีได้มากไปสู่ส่วนที่ดูดสีได้น้อยทำให้ย้อมได้

สีที่สม่ำเสมอ

- **อิทธิพลของสารช่วยย้อม** เมื่อสีละลายน้ำ และซึมเข้าไปในเส้นใยแต่ค่อนข้างช้าและตกออกง่ายดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีสารช่วยโดยใช้สารเคมีลงในน้ำย้อมเพื่อเร่งปฏิกิริยาให้เร็วขึ้น ย้อมสีติดทนนาน สม่ำเสมอ สารเหล่านี้เรียกว่า สารช่วยย้อม (Dye auxiliaries) มีด้วยกัน 7 ชนิด ได้แก่

1. กรด สำหรับย้อมใยโปรตีน และไนลอน
2. ด่าง สำหรับช่วยย้อมใยเซลลูโลส
3. เกลือ เมื่อย้อมใยขนสัตว์ด้วยสี Acid equalied
4. สารที่ทำให้สีสม่ำเสมอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. สารพา
6. สารละลายอินทรีย์
7. สารรีดิวส์

คุณสมบัติของสีย้อม

1. มีสีเข้ม (intense color)
2. มีการละลายตัวในลักษณะสารละลายในน้ำ (aqueous solution) ในเกือบทุกกรณีซึ่งอาจจะอยู่อย่างถาวรหรือเฉพาะระหว่างที่มีการย้อมเกิดขึ้น
3. มีความสามารถในการดูดซึม และติดอยู่ในเส้นใยหรือรวมกับเส้นใยโดยปฏิกิริยาทางเคมี
4. มีความคงทนต่อการกระทำต่างๆที่เกิดจากกระบวนการผลิต เช่น การขัดถู ทนต่อแสงแดด

ประเภทของสีย้อม

1. **สีรีแอคทีฟ (Reactive dyes)** เป็นสีที่สามารถย้อมได้ 2 วิธี คือ ย้อมร้อนและย้อมเย็น สีรีแอคทีฟที่มีคุณสมบัติพิเศษ คือ ย้อมง่าย ติดผ้าเร็ว สีสดใส สว่าง เป็นสีย้อมเซลลูโลสที่ดีที่สุด เพราะคงทนต่อการซักล้างได้ดีมาก แต่มีข้อด้อยอย่างหนึ่งคือ สีย้อมจะติดผ้าน้อยกว่าสีอื่นในเปอร์เซ็นต์สีเท่ากัน เนื่องจากเป็นสีที่ไวต่อปฏิกิริยา สีส่วนหนึ่งสูญเสียในการทำปฏิกิริยากับน้ำ และต่างจึงทำให้ต้องใช้สีจำนวนมาก และสีที่ได้จะอ่อนกว่าผงสีตั้งนั้นจึงควรย้อมซ้ำ 3-4 ครั้ง เพื่อให้สีเข้มขึ้น

2. **สีแวต (Vat dyes)** เป็นสีที่สังเคราะห์มาจากธรรมชาติมีความคงทนสูง ทนต่อแสง และการซักฟอกได้ดี สีแวตในหมู่สีแดงมีค่าสีอ่อน มีลักษณะเป็นผง น้ำ ก้อน โดยสีที่นิยมใช้คือสีน้ำตาลและสีคราม สีแวตเป็นสีที่ละลายน้ำโดยตรงไม่ได้แต่จะละลายในด่าง เช่น โซเดียมไฮโดรซัลไฟด์ (โซดาไฟ)

3. **สี indigosol dyes** หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าสี Sulubilised vat dyes สีนี้สามารถนำมาใช้งานลักษณะเดียวกับสีแวต คือ สามารถนำมาย้อมระบายลวดลายหรือแต้มดอก ซึ่งจะได้สีที่สดใส แต่มีค่าอ่อนกว่าสีแวตละลายน้ำ และเป็นสีที่ย้อมหรือระบายแล้วต้องไปแปรสภาพในกรด จึงแปรสภาพออกมาเป็นสีจริง

4. **สี Naphthol dyes หรือ Naphthol AS** เป็นสีที่เรียกว่า Daphthel ซึ่งเป็นสารประเภทไม่ละลายในน้ำธรรมดา แต่จะละลายในน้ำที่มีด่างผสม ซึ่ง AS เป็นสารเคมีอย่างหนึ่งที่ทำปฏิกิริยากับโซดาไฟ คุณสมบัติของสีชนิดนี้คือ สามารถใช้แทนสีแวต จากธรรมชาติมีความคงทนพอสมควร และให้ง่าย ราคาค่อนข้างถูกกว่าสีชนิดอื่น การใช้สี Naphthol ที่ทำให้เกิดสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่างๆนั้นขึ้นอยู่กับตัวสีและเกลือสี (Fast salt colom หรือ Fast base) สีอาจจะยุ่งยากเนื่องจากต้องย้อม 2 ครั้ง อีกทั้งสี Naphthol จะมีปัญหาเนื่องจากตัวสี AS ประกอบด้วยโซดาไฟ ซึ่งกัดเทียนและกัดผ้า ดังนั้นไม่ควรแช่ผ้าไว้ในน้ำ

2 การพิมพ์สกรีน

ข้อมูลของผลิตภัณฑ์สีพิมพ์และอุปกรณ์ซิลค์สกรีน

การพิมพ์โดยใช้สกรีน (Screen Printing)

การพิมพ์ด้วยสกรีนนี้ ดัดแปลงมาจากสเตนซิล ซึ่งเป็นที่รู้จักกันตั้งแต่ปี 1920 โดยชาวญี่ปุ่น เป็นผู้พัฒนา ซึ่งจะใช้ผ้าไหมหรือผ้าชนิดอื่น ซึ่งมีผ้ามาขึงให้ตึงแทนสเตนซิล เพลทผ้า ที่ใช้ทำสกรีนนี้ทำมาจากผ้าไหมไนลอน โพลีเอสเตอร์ หรือโลหะซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ชนิดใดตามความเหมาะสม และแต่ละชนิดจะมีขนาดรูหรือความถี่ห่างของช่องผ้าหยาบหรือละเอียดแตกต่างกัน ถ้าใช้ผ้าที่ขนาดของรูเล็กจะทำให้ได้ลวดลายที่ประณีตและสวยงามกว่า ในการทำสกรีนนี้ ต้องอาศัยความชำนาญและประสบการณ์เป็นอย่างมาก เพื่อให้ได้สกรีนที่ดี

วิธีพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์สกรีน แบ่งออกเป็น 3 แบบ ที่ใช้ในระบบอุตสาหกรรม คือ

1. การพิมพ์ด้วยมือบนโต๊ะสกรีน (Table Screen Printing)
2. การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนแบบอัดในมิติ (Flat Screen Printing)
3. การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนแบบลูกกลิ้ง (Rotary Screen Printing)

การพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์สกรีนแบบลูกกลิ้ง (Rotary Screen Print)

1. การพิมพ์ด้วยมือบนโต๊ะสกรีน (Table Screen Print) การพิมพ์จะทำบนโต๊ะพื้นเรียบ ไปด้วยผ้าสักหลาด ปูทับด้วยชั้นผ้าไหมเทียม หรืออาจจะเป็นโต๊ะเทียน (ใช้สีผงอ่อนราดโต๊ะ) การพิมพ์แบบนี้ต้องเลื่อนสกรีนไปตลอดความยาวของผ้าใช้ไม้ปาดสีออกจากสกรีนให้ติดผ้า

2. การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนแบบอัดในมิติ (Flat Screen Printing) ใช้โต๊ะพิมพ์พร้อมด้วยอุปกรณ์ยึดสกรีน ไม้ปาดสีและอุปกรณ์สำหรับเติมสีอัดในมิติ พื้นโต๊ะพิมพ์ด้วยผ้าใบสายพานด้วยสกรีน ยึดผ้าที่จะพิมพ์ลงบนสายพานใช้ไม้ปาดให้เรียบ ลายพิมพ์จะมีสีก็ตามติดสีสกรีนลงบนโต๊ะพร้อมกัน เครื่องพิมพ์ขนาดใหญ่สามารถพิมพ์ได้พร้อมกัน 15 สี หรือมากกว่า ติดช่องว่างระหว่างสกรีน ต่อสกรีนตามความเหมาะสม แต่อย่างน้อยประมาณ 1/3 ของความกว้างของสกรีน

3. การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนแบบลูกกลิ้ง (Rotary Screen Printing) เป็นการพิมพ์ให้เป็นลูกกลิ้งหมุนไปรอบๆขณะที่ผ้าก็เคลื่อนออกไปโดยอัตโนมัติพอดีกับกลาง โดยไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องเว้นจังหวะ (สำหรับการใช้ลูกกลิ้งหลากสี) มีการเติมแป้งพิมพ์ภายในช่องกลางของสกรีน ไม้ปาดสกรีนที่ทำด้วยยางอ่อนติดตั้งอยู่กับที่เมื่อสกรีนหมุนก็จะปาดสีออกมา สกรีนแบบนี้จะช่วยให้ติดตั้งได้ชิดกันมากกว่า ดังนั้นผ้าใบที่ใช้รองพิมพ์จะสั้น บางแห่งใช้แม่เหล็กแท่งกลมปาดสี ด้านล่างมีสนามแม่เหล็กกำลังสูงทำให้แท่งเหล็กแนบไปตามสกรีน หรือเมื่อใช้แท่งแม่เหล็กขนาดใหญ่ซึ่งจะทำให้สกรีนผิดรูปวางไปบ้างแต่สกรีนและแท่งเหล็กปาดสีจะสัมผัสกันดีขึ้น

ข้อมูลเบื้องต้นของผลิตภัณฑ์สีพิมพ์และอุปกรณ์ซิลค์สกรีน

ผลิตภัณฑ์สีพิมพ์และอุปกรณ์ซิลค์สกรีน เป็นสิ่งที่ใช้สำหรับพิมพ์ระบบหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในการสร้างสีสันอันสวยงามในงานศิลปะและสิ่งต่างๆในชีวิตประจำวัน

ลักษณะพิเศษของการพิมพ์สกรีนที่ต่างจากการพิมพ์ระบบอื่นๆ

1. สามารถพิมพ์ลงบนวัสดุพิมพ์ที่มีความต่างกันในเรื่องรูปทรงและพื้นผิว เช่น วัสดุผิวเรียบ ผิวโค้ง ผิวขรุขระ ได้แก่ กระดาษ ไม้ โลหะ แก้ว พลาสติก ผ้า แก้ว ฯลฯ
2. สามารถพิมพ์ลงบนวัสดุพิมพ์ที่มีขนาดแตกต่างกันได้หลายขนาด ตั้งแต่เล็ก เช่น กระดุม สายวงจร ไฟฟ้า ฯลฯ ไปจนถึงขนาดใหญ่ เช่น ผ้าผืน แผ่นป้ายโฆษณากลางแจ้ง ฯลฯ
3. สามารถกำหนดความหนาบางของสีพิมพ์ลงบนวัสดุที่พิมพ์ได้ โดยการกำหนดรูเปิดของผ้าสกรีน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความคงทน และการเกาะติดสีพิมพ์ในสภาวะอากาศต่างๆได้
4. สามารถพิมพ์ได้ด้วยระบบพิมพ์มือไปจนถึงการใช้เครื่องพิมพ์ขนาดใหญ่

ผลิตภัณฑ์สีพิมพ์และอุปกรณ์ซิลค์สกรีน สามารถใช้งานได้ง่ายใช้ได้กับหลากหลายวัสดุที่จะพิมพ์ และปลอดภัย เนื่องจากเป็นสูตรน้ำ ไม่เป็นอันตรายกับผู้ใช้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพิเศษที่ต่างจากสีพิมพ์เขื่อน้ำมัน และยังสามารถประยุกต์ใช้กับงานต่างๆได้อีกมากมาย โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มคนที่ไม่ต้องมีพื้นฐานทางด้านศิลปะ มีความสนใจทางด้านศิลปะเป็นพื้นฐานทางด้านศิลปะ มีความสนใจทางด้านศิลปะเป็นพื้นฐาน ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์หรือต้องการหารายได้เสริม และกลุ่มผู้ที่ศึกษาทางด้านศิลปะ

ทางด้านการผลิต ผลิตภัณฑ์สีพิมพ์และอุปกรณ์ซิลค์สกรีน สามารถผลิตได้ในประเทศ ซึ่งวัสดุดิบบางส่วนจำเป็นต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพิมพ์สกรีนขั้นพื้นฐาน

การพิมพ์สกรีนขั้นพื้นฐานเป็นระบบการพิมพ์ที่มีขั้นตอนการทำงานที่ง่าย สามารถจำแนกออกได้ 3 ขั้นตอน คือ

1. การเตรียมแม่พิมพ์สกรีน (Pre-Stencil)
2. การสร้างแม่พิมพ์ (Stencil)
3. การพิมพ์ (Pre-Stencil)

ผ้าสกรีน

ผ้าสกรีนสแตนเลส (Stainless Steel Screen Mesh) ผ้าที่ทอจากเส้นด้ายปลอดสนิม ประเภทสแตนเลส ทนทานต่อสารเคมีสูง สามารถชิงได้ความตึงสูงสุดโดยไม่สูญเสียความตึงเมื่อชิงเสร็จ คงสภาพได้ดี ทนต่ออุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงขณะพิมพ์งาน ส่วนใหญ่นิยมใช้นำมาพิมพ์เซรามิก และแผงวงจรไฟฟ้า เป็นต้น

ยางปาดสกรีน (Squeegee)

แปรงปาดหรือลูกกลิ้ง สำหรับในด้านการซิลค์สกรีน อุปกรณ์ที่จะพาสีพิมพ์ในบล็อกสกรีนจากข้างหนึ่งไปยังอีกข้างหนึ่ง โดยที่สีได้รับแรงกดจากยางปาด ให้ผ่านผ้าสกรีนลงไปยังวัสดุที่พิมพ์ ใช้สำหรับปาดกาวอัดหรือสีพิมพ์

มีให้เลือกตามความเหมาะสมของงานพิมพ์แต่ละประเภท แต่แต่ละแบบจะสามารถปาดหมึกพิมพ์ให้ไหลผ่านรูเปิดของผ้าสกรีนได้มากน้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้การจะเลือกใช้ยางปาดหน้าตัดแบบใดนั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะของวัสดุที่ใช้ในการพิมพ์

1. ยางปาดสกรีนชนิดสี่เหลี่ยมยางปาดรูปตัวยู (U Shape Squeegee) ประเภทการใช้งาน ผ้า เลื่อยยึด กระดาษ ไม้ พลาสติก
2. ยางปาดสกรีนชนิดแหลมยางปาดรูปตัววี (V Shape Squeegee) ประเภทการใช้งาน ผ้า เลื่อยยึด กระดาษ ไม้ พลาสติก
3. ยางปาดสกรีนชนิดแหลมข้างเดียว ประเภทการใช้งาน กระดาษไม้ สติกเกอร์ โลหะ ฉ้ายึดทุกชนิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการขึงสกรีน

วิธีล้างทำความสะอาดสกรีน

ทั้งนี้สามารถแบ่งขั้นตอนวิธีการปฏิบัติได้ 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การขึงสกรีน

ปัจจุบันนิยมทำกันอยู่ 2 วิธี ได้แก่ การขึงด้วยมือ และการขึงด้วยเครื่อง การขึงด้วยมือ นั้นเป็นวิธีการที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย แต่ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้กับงานพิมพ์จำนวนมากๆ หรือในงานพิมพ์หลายสี เนื่องจากคุณภาพของสกรีนที่ได้มีความตึงของผ้าที่ไม่สม่ำเสมอทำให้พิมพ์ที่ได้ไม่ตรงกับตำแหน่งลายผ้าที่ต้องการ หรือเมื่อมีการทำความสะอาดบ่อยครั้งและมีการพิมพ์งานที่ได้ไม่ตรงกับตำแหน่งลายผ้าที่ต้องการ หรือเมื่อมีการทำความสะอาดบ่อยครั้งและมีการพิมพ์งานต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะทำให้ผ้าสกรีนขาดง่าย ส่วนการขึงด้วยเครื่องเป็นวิธีที่นิยมมากเนื่องจากกรขึงด้วยวิธีนี้จะให้งานพิมพ์ที่ออกมามีคุณภาพสูงขึ้น สามารถเก็บรายละเอียดของภาพได้ดี โดยเฉพาะกรณีที่ต้องการพิมพ์หลายสี ดังนั้นจึงมีการจำหน่ายกรอบสกรีนที่ขึงด้วยเครื่องสำเร็จแล้ว ซึ่งเป็นการสะดวกและได้งานที่มีคุณภาพดี

2. การทำความสะอาดสกรีน

ผ้าสกรีนที่ขึงลงบนกรอบเสร็จใหม่ยังมีคราบสิ่งสกปรกและไขมันติดอยู่ ดังนั้นก่อนที่จะนำสกรีนไปสร้างแม่พิมพ์ ควรล้างทำความสะอาดก่อน ซึ่งเมื่อนำสกรีนไปสร้างแม่พิมพ์แล้วจะสามารถสร้างแม่พิมพ์ได้ง่าย แม่พิมพ์มีความทนทาน สามารถพิมพ์งานได้จำนวนมากๆ และมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน

โดยมีขั้นตอนปฏิบัติดังต่อไปนี้

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

1. สกรีนที่ขึงเสร็จเรียบร้อยแล้ว
2. ครีมขัดผ้าสกรีน
3. น้ำยาล้างไขผ้าสกรีน
4. แปรงขนนุ่ม
5. ฟองน้ำ
6. ไตรเออร์

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. ทำสกรีนให้เปียกด้วยน้ำสะอาด ใช้แปรงขนนุ่มจุ่มครีมขัดผ้าทาลงบนสกรีน

แล้วขัดเป็นวงกลมหรือกันหอยให้ทั่วทั้งสองด้าน ทิ้งไว้ประมาณ 3-5 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ล้างออกด้วยน้ำสะอาด ครีมนวดผมจะช่วยให้อาการติดเกาะติดกับผ้าสกปรนดีขึ้น เมื่อนำไปสร้างแม่พิมพ์แล้วจะมีความทนทานพิมพ์งานได้จำนวนมาก
3. เสร็จแล้วใช้ฟองน้ำชุบน้ำยาบั้งผ้าสกปรน เช็ดทำความสะอาดสกปรนทั้ง 2 ด้านเพื่อขจัดคราบสิ่งสกปรกและไขมันทิ้งไว้ประมาณ 3-5 นาที (มักไม่ใช้กัน)
4. ล้างออกด้วยน้ำสะอาดอีกครั้ง จากนั้นเป่าด้วยไดรเออร์หรือนำไปตากแดดให้แห้ง จะได้สกปรนที่พร้อมจะนำไปสร้างแม่พิมพ์ได้ทันที

การสร้างแม่พิมพ์ (Stencil)

แม่พิมพ์ที่ใช้ในงานพิมพ์สกปรน ปัจจุบันที่นิยมทำกันอยู่มีหลายชนิด ขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะรูปทรงของวัสดุที่พิมพ์ ประเภทของหมึกพิมพ์และความหนานหรือละเอียดของต้นฉบับที่ต้องการพิมพ์นอกจากนั้นยังรวมถึงเทคนิคการพิมพ์และความหนานหรือละเอียดของต้นฉบับที่ต้องการพิมพ์นอกจากนั้นยังรวมถึงเทคนิคการพิมพ์ของแต่ละบุคคลด้วย

การสร้างแม่พิมพ์สกปรนแบ่งออกได้ 2 วิธี คือ

1. การสร้างแม่พิมพ์โดยไม่ใช้แสง (Non-Exposure)
2. การสร้างแม่พิมพ์ด้วยวิธีถ่ายด้วยแสง (Exposure)

การสร้างแม่พิมพ์โดยไม่ใช้แสง (Non-Exposure)

วิธีนี้สามารถทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็วและลงทุนน้อย ประหยัดเวลาไม่ต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์มากนัก เหมาะสำหรับงานพิมพ์ที่มีลายภาพค่อนข้างหนาน โดยมีขั้นตอนการสร้างหลายวิธี โดยจะยกตัวอย่างการสร้างแม่พิมพ์โดยวิธีฟิล์มน้ำ

การสร้างแม่พิมพ์โดยวิธีฟิล์มน้ำใช้กับงานพิมพ์ด้วยหมึกพิมพ์น้ำมันทุกประเภทสามารถล้างแม่พิมพ์ทิ้งได้ด้วยน้ำสะอาดหลังจากใช้งานเสร็จ

วัสดุอุปกรณ์

1. สกปรนพร้อมทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว
2. ตัดฟิล์มน้ำให้ใหญ่กว่าแบบเล็กน้อย นำไปติดล็อกเข้ากันกับแบบที่เขียนไว้โดยหงายด้านเนื้อฟิล์มขึ้น
3. ใช้มีดตัดฟิล์มกรีดเบาๆตามลวดลาย ระวังอย่ากดมีดหนักจนเกินไป เพราะจะทำให้แผ่นพลาสติกที่รองหลังฟิล์มขาดภาพที่ได้จะไม่สมบูรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. เมื่อตัดเสร็จ ให้แกะหรือลอกเนื้อฟิล์มในส่วนที่ต้องการให้หมึกพิมพ์ไหลผ่านลงไปติดบนวัสดุพิมพ์ออกทิ้งไปโดยใช้ปลายมีดสะกิดตามมุมของลายให้เผยขึ้นแล้วลอกออกด้วยมือจนหมด

5. แกะแบบออก จากนั้นนำฟิล์มที่ได้วางลงบนแผ่นรอง เช่น กระดาษ หรือวัสดุแผ่นเรียบ โดยหงายด้านเนื้อฟิล์มขึ้น (แผ่นรองฟิล์มจะต้องมีขนาดใหญ่กว่าเนื้อฟิล์มแต่ควรมีขนาดเล็กกว่ากรอบสกรีนรอบใน เพื่อช่วยให้แผ่นฟิล์มแนบสนิทกับผ้าสกรีนมากที่สุด)

6. นำสกรีนที่เตรียมไว้วางทับลงบนแผ่นฟิล์มจากนั้นใช้มือกดทับสกรีนเอาไว้เพื่อให้ผ้าสกรีนแนบกับฟิล์ม

7. ใช้เศษผ้านุ่มๆ หรือสำลีชุบน้ำสะอาดพอหมาดๆ เช็ดลงบนผ้าสกรีน โดยเช็ดไปทางเดียวกันอย่างช้าๆ เพื่อให้น้ำซึมผ่านรูเปิดของผ้าสกรีนลงไปถูกเนื้อฟิล์มให้ละลายติดกับผ้าสกรีนได้อย่างทั่วถึง จากนั้นวางกระดาษหรือหนังสือพิมพ์วางบนผ้าสกรีนและใช้ลูกกลิ้ง กลิ้งกดทับไปมาเพื่อดูดซับน้ำส่วนที่ตกค้างอยู่ออกให้หมด

8. แล้วนำสกรีนที่ติดฟิล์มแล้วไปแปดด้วยลมเย็นหรือลมอุ่นจนแห้งสนิท

9. ลอกแผ่นพลาสติกใสรองหลังฟิล์มออก

10. อุดรอยรั่วต่างๆ ด้วยกาวอุดสกรีน

11. เมื่อพิมพ์งานเสร็จ ต้องการเปลี่ยนแบบลายภาพใหม่ให้นำสกรีนไปล้างออกด้วยน้ำยาต่างๆ

การสร้างแม่พิมพ์ด้วยวิธีถ่ายด้วยแสง (Exposure)

เป็นการสร้างแม่พิมพ์ด้วยการใช้กาวอัดผสมสารไวแสง หรือแผ่นฟิล์มถ่ายชนิดต่างๆ มาเคลือบลงบนผ้าสกรีน จากนั้นติดแบบถ่ายหรือลายภาพที่ทำขึ้น นำไปถ่ายด้วยคลื่นแสงยูวี เพื่อสร้างภาพบนสกรีน แม่พิมพ์วิธีนี้นิยมใช้มากที่สุด เนื่องจากให้ภาพหรืองานพิมพ์ที่มีรายละเอียดเหมือนต้นฉบับมาก มีหลายวิธี จะขอยกตัวอย่างวิธีกาวอัด

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

1. สกรีนที่ซึงและทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว
2. ไตรเออร์ ตู้อบหรือพัดลม
3. กาวอัดและสารไวแสง
4. ตู้ถ่ายสกรีน
5. ยางปาดหรือรางปาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ผงล้างกาวยัด
7. แบบถ่ายหรือต้นแบบ

ขั้นตอนการพิมพ์

1. ผสมกาวยัดกับสวไวแสงตามชนิดของกาวยัดที่ใช้ในอัตราส่วนที่กำหนด คนให้เข้ากัน
ทิ้งไว้ให้กาวยัดเซตตัว
2. เคลือบกาวยัดที่ผสมแล้วลงบนสกรีนโดยใช้ยางปาด รางปาด หรือเครื่องปาดกาวยัด
ตามความเหมาะสม
3. นำสกรีนเข้าในห้องมืดที่มีแสงสลัวๆจากนั้นเป่าด้วยลมเย็นหรือลมอุ่นจนแห้งสนิท
4. นำแบบถ่าย วางลงบนสกรีนด้านนอก โดยวางให้อยู่บริเวณกึ่งกลางสกรีนมากที่สุด
จากนั้นใช้เทปใสติดเพื่อยึดแบบถ่ายให้ติดกับสกรีนได้แนบสนิท
5. นำไปฉายแสงตามเวลาที่กำหนด
6. เมื่อฉายเสร็จแล้ว นำไปแช่ในน้ำสะอาดประมาณ 5-10 นาที จากนั้นให้ใช้แรงดันน้ำ
ฉีดล้างอีกครั้ง เพื่อเก็บรายละเอียดของภาพ
7. นำแม่พิมพ์สกรีนไปเป่าให้แห้ง

3 การตกแต่งผ้า

การตกแต่งผ้ามีบทบาทและสำคัญมากเกือบเท่าหรือเท่ากับเนื้อผ้าเอง การตกแต่งเป็นการเพิ่มคุณสมบัติที่เส้นใยนั้นไม่มี หรือขจัดคุณสมบัติที่ไม่ต้องการออกไป การตกแต่งอย่างหนึ่งอาจช่วยเพิ่มคุณสมบัติอื่นด้วย เช่น การตกแต่งให้ผ้านุ่ม นอกจากทำให้ผ้านุ่มแล้วยังช่วยป้องกันไฟฟ้าสถิต

การตกแต่งผ้าแบ่งตามความคงทนได้ 4 ประเภท

1. การตกแต่งแบบถาวร (Permanent) ผลของการตกแต่งคงอยู่จนผ้าขาดไป เช่น การอัดกลีบพลีท การย้อมสีเส้นด้าย การตะกุนขนทำผ้าสำลี การทำผ้าย่นของผ้าใยสังเคราะห์
2. การตกแต่งอย่างคงทน (Durable) ผลการตกแต่งอยู่ได้นานพอสมควร เช่น การรีดจีบผ้าโพลีเอสเตอร์ การทำผ้าย่นของผ้าใยฝ้าย การฉีดสเปรย์กับแบคทีเรีย และเชื้อราในร่องเท้า การทำให้ทนยับด้วยเรซินบนผ้าฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การตกแต่งชั่วคราว (Temporary) ผลการตกแต่งจะหมดไปเมื่อนำไปซัก เช่น การรีดผ้าให้เรียบ การลงแป้งให้แข็งจากโรงงาน การทำผ้าให้นุ่มด้วยการเติมน้ำยาปรับผ้านุ่มในน้ำซัก

4. การตกแต่งใหม่ (Renewable) ผ้าที่ผ่านการใช้ไปนานๆคุณสมบัติบางประการอาจเสื่อมลงต้องนำมาตกแต่งใหม่ เช่น ย้อมสีผ้า

4 การออกแบบลวดลาย

การออกแบบลายผ้าจะต้องมีความเข้าใจถึงองค์ประกอบหลัก 2 อย่าง ที่จะก่อให้เกิดความสวยงาม คือ ลวดลาย (Pattern) และสี (Color)

ลวดลาย

ลวดลายหรือลายผ้าคือสิ่งที่เกิดจากการออกแบบที่ดึงความสนใจได้ซึ่งลวดลายผ้าอาจเกิดจากการนำเอารูปทรงธรรมชาติ รูปทรงเรขาคณิต หรือรูปทรงอิสระเป็นพื้นฐานมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ

ลักษณะของลวดลาย

ลักษณะของลวดลายที่ใช้ในการออกแบบสามารถจัดแบ่งลวดลายออกได้ 5 ประเภท

1. ลายดอกไม้ หมายถึง การใช้ส่วนประกอบต่างๆของพืชมาใช้ในการออกแบบ
2. ลายสัตว์ ได้แก่ ลวดลายที่มีการเอารูปลักษณะโครงสร้างของสัตว์มาใช้ในการออกแบบ

รวมทั้งโครงสร้างของคน

3. ลายเรขาคณิต เช่น สีเหลี่ยม วงกลม มาจัดเป็นองค์ประกอบของลวดลายต่างๆขึ้น

4. ลาย Abstract เป็นลวดลายที่เกิดจากการติดทอนรูปทรงต่างๆแล้วนำรูปทรงนั้นมา

จัดเป็นองค์ประกอบของลวดลายขึ้น ลวดลายแบบนี้อาจชักจูงให้เกิดแนวคิดต่างๆกัน

ระบบการวางลาย (System or Pattern of Arrangement)

หมายถึงการจัดวางรูปแบบของลวดลายที่ได้ออกแบบไว้แล้วลงบนผืนผ้าให้สวยงามเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยแย่งออกเป็น 2 ระบบคือ

ระบบเนื้อที่จำกัด

หมายถึง แบบลวดลายที่ตกแต่งนั้นมีขอบเขตจำกัด หรืออาจจะเรียกว่าลายเฉพาะแห่งหรือเฉพาะจุด (spot design) ลายเฉพาะแห่งจะต้องมีเนื้อที่ลวดลายน้อยกว่าเนื้อที่พื้น แต่ลายนั้นมีส่วนต่อเนื่องกันตัวอย่างของลายประเภทนี้ เช่น ลายแถบ ลายริม ที่มักจะเป็นแนวยาวและแบบขอบเขตจำกัด เช่น ลายกระเบื้อง ลายพรม ลายขอบสำหรับตกแต่งริม

ระบบเนื้อที่ไม่จำกัด

หมายถึง ลวดลายที่กระจายเต็มผืนผ้า (all over design) คือ ลวดลายที่กระจายเต็มหน้ากว้างของผ้า และต่อเนื่องไปตามความยาวของผ้าโดยไม่มีที่สิ้นสุดมีลักษณะต่างๆ เช่น เป็นลายลอยตัว motif แต่ละตัวอยู่ห่างกันไม่มีการเชื่อมโยงกัน มีพื้นที่ผืนผ้ามากกว่าพื้นที่ลวดลายเป็นลายที่เชื่อมโยงกัน เนื้อที่ลายและพื้นที่ผืนผ้าที่วางจะพอกัน ลายที่ต่อเนื่องกันตลอดเห็นที่ว่างเพียงเล็กน้อยหรือไม่เห็นเนื้อที่ว่างเพียงเล็กน้อยหรือไม่เห็นเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6 สรุปแนวทางการออกแบบ

1. แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 15 แสดงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์ที่จะทำการออกแบบ	รายละเอียดของผลิตภัณฑ์	วัสดุที่ใช้ในการออกแบบ	ขนาดสัดส่วนของผลิตภัณฑ์
ตุ๊กตาประเภทบิดตัว (Bend doll) จำนวน 7 ตัว	- สามารถดัดท่าทางต่างๆ ตามที่ต้องการได้ - มีลักษณะเฉพาะตัวตามชื่อของตัวละครด้วยเทคนิคย้อมและการพิมพ์สกรีน	- ผ้าประเภทต่างๆตามความเหมาะสมของตัวละคร	สูง 10 นิ้ว
หนังสือนิทานผ้าขนาด ใหญ่ จำนวน 1 เล่ม	- ด้านในเป็นฉากของบ้านในภาคอีสานและประกอบด้วยตุ๊กตาขนาดเล็ก สูง 3 นิ้ว	- ผ้าประเภทต่างๆใช้เทคนิคสกรีนและย้อมตามความเหมาะสมของตัวละครและสิ่งของในเรื่อง	16 x 12 นิ้ว
หนังสือนิทานผ้าขนาดเล็ก จำนวน 1 เล่ม	- แนะนำตัวละครต่างๆภายในเรื่อง ด้านในของหนังสือบรรจุฟองน้ำ	- ผ้าฝ้ายพิมพ์ลายและผ้าประกอบต่างๆ	8 x 8 นิ้ว
ชุดแฟนซีสำหรับเด็ก จำนวน 2 ชุด	- จำลองมาจากชุดพื้นเมืองของชนเผ่าในภาคอีสาน	- ผ้าฝ้ายย้อมสี ใช้เทคนิคสกรีนและผ้าประกอบต่างๆ	เด็กหญิง สูง 65 เซนติเมตร เด็กชาย สูง 45 เซนติเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลักษณะของตัวละคร

จากการทำแบบสอบถามด้วยการวาดภาพจากชื่อผ้าพื้นเมืองที่กำหนดให้ ได้ทำการวิเคราะห์ออกมาเป็นลักษณะนิสัยของตัวละครต่างๆได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ตารางแสดงลักษณะนิสัยต่างๆของตัวละคร

ชื่อตัวละคร	ลักษณะนิสัย
ดอกฝ้าย	สาวหัวขมประจำหมู่บ้าน เชื้อยวฉลาด ร่าเริง มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบช่วยเหลือคนอื่น
หนอนไหม	เด็กน้อยที่สงสัยประจำบ้าน ชอบซักถามเรื่องต่างๆที่สงสัยเป็นประจำ มักจะมีคำถามที่ติดหูคือ ไช้ไหม?
มัดหมี่	ตัวตลกประจำกลุ่ม คอยเรียกเสียงหัวเราะและรอยยิ้มจากคนรอบข้าง อยู่เสมอ อารมณ์ดี ชอบกินเป็นชีวิตจิตใจ ถ้ามีใครมาขัดใจเรื่องกิน จะโมโหเป็นพื้นเป็นไฟทีเดียว
ผ้าซิด	เจ้าแห่งความคิด รักการอ่าน แต่ขี้อายเป็นที่หนึ่ง เมื่อมีคนมาถาม มักจะไม่กล้าตอบเสียงดัง จะแอบไปสะกดแล้วกระซิบบอกคำตอบนั้นๆ อยู่เสมอ
หางกระรอก	ทะเล้น ขี้เล่น ฉลาดแกมโกง ชอบก่อความวุ่นวายให้คนรอบๆข้าง รักเพื่อนฝูง มีน้ำใจ มีความสามารถพิเศษคือ วิ่งเร็ว
แพรวา	สาวสวยประจำกลุ่ม อ่อนน้อมถ่อมตน เรียบร้อย อ่อนหวาน ใจเย็น คิดอะไรอย่างมีเหตุผลเสมอ

นอกจากมีตัวละครจากชื่อของผ้าพื้นเมืองแล้ว ยังมีตัวละครอื่นที่ตั้งชื่อมาจากอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า และการวิเคราะห์ลวดลายผ้าพื้นเมือง ได้แก่

ลูกกึ่งและยายพิม สองตายายชาวอีสาน ทำอาชีพปลูกฝ้ายและทอผ้า ไม่มีลูก รักเด็กใจดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความเมตตากรุณา

พญานาค ตัวละครที่สร้างมาจากความเชื่อทางศาสนา ที่สะท้อนออกมาจากลายบนผืนผ้า โดยเชื่อว่าเป็นเทพในตำนาน มีอิทธิฤทธิ์ สามารถแปลงกายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. คำโครงเรื่องที่ใช้ในการออกแบบ

ตาก็และยายพิมพ์อาศัยอยู่ในภาคอีสาน ทำอาชีพปลูกฝ้ายและทอผ้า สองตายาย จะช่วยกันทำงานอยู่เสมอ โดยตาก็จะไปเก็บดอกฝ้ายในไร่ และยายพิมพ์จะทอผ้าที่ได้ที่บ้านอยู่เป็นประจำ

วันหนึ่งตาก็เดินไปเก็บดอกฝ้ายตามปกติ พบอะไรบางอย่างนอนอยู่กลางไร่ ตาก็ค่อยๆ เดินเข้าไปดู และได้พบกับพญานาคที่นอนบาดเจ็บอยู่ ตาก็ตกใจมาก รีบนำพญานาคไปรักษาตัวที่บ้าน ตาก็และยายพิมพ์ช่วยกันดูแลพญานาคจนหายดี พญานาคอยากจะขอบคุณทั้งสองที่ได้ช่วยเหลือดูแลตน จึงมอบลูกแก้ววิเศษให้ ตาก็และยายพิมพ์เข้าใจว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ จึงเก็บไว้บูชากราบไว้ วันหนึ่งยายพิมพ์ทำความสะอาดบ้านบังเอิญปิดไปชนลูกแก้วตกแตก ทันใดนั้นมนุษย์ผ้าที่อยู่ภายในลูกแก้ว ก็ปรากฏตัวขึ้น ตาก็และยายพิมพ์ได้ตั้งชื่อตามลักษณะที่โดดเด่นของแต่ละตัว โดยมีชื่อต่างๆ ดังนี้

ดอกฝ้าย ลักษณะตัวปุยเหมือนดอกฝ้ายในไร่ แก้มแดง มีนิสัย ร่าเริง เฉลียวฉลาด รักเพื่อนพ้อง มีความเป็นตัวของตัวเองสูง

แพรวา มีผ้าโพกหัวและตัวสีแดง มีหน้าตาที่โดดเด่น นิสัยอ่อนน้อมถ่อมตน เรียบร้อย อ่อนหวาน ใจเย็น คิดอะไรอย่างมีเหตุผลเสมอ

หมอนขิด ตัวเป็นสามเหลี่ยมเหมือนหมอนขิด ใส่เสื้อลายขิด รักในการอ่าน ฉลาดเป็นกรด แต่ขี้อาย ไม่ค่อยกล้าที่พูด จะแอบไปสะกิดคนข้างๆ เมื่อต้องการที่จะพูดคุยด้วย

หนอนไหม ตัวหนอนตาแป้ว มีใบเหมือนติดที่หัว ขี้สงสัย ชอบถามคำถามต่าง อยู่เป็นประจำ มักมีคำพูดติดตัว ต่อ ไช้ไหม?

หางกระรอก มีลักษณะของผมที่ขดม้วนคล้ายหางกระรอก และสีตัวที่เหลือง มีนิสัย ทะเล้น ขี้เล่น ฉลาดแกมโกง ชอบก่อความวุ่นวายให้คนรอบๆข้าง รักเพื่อนฝูง มีน้ำใจ

มัดหมี่ มีลักษณะผมมัดคล้ายกับเส้นหมี่ที่โดนมันเป็นปล้องๆ และยังเป็นตัวตลกประจำกลุ่ม คอยเรียกเสียงหัวเราะและรอยยิ้มจากคนรอบข้างอยู่เสมอ อารมณ์ดี ชอบกินเป็นชีวิตจิตใจ

มนุษย์ผ้าทั้ง 6 นี้ได้คอยช่วยเหลือแบ่งเบางานต่างๆภายในไร่ สร้างความสนุกสนานและคลายเหงาให้แก่สองตายาย แต่ในบางครั้งก็ทำเรื่องวุ่นๆ ให้ตาก็และยายพิมพ์ได้ปวดหัวเหมือนกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การพัฒนาการออกแบบ

1. แบบร่างและการพัฒนาการออกแบบ

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการและขอบเขตของโครงการ

จากการค้นคว้าและศึกษารายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ทำให้ได้ข้อมูลต่างๆที่จำเป็นในการออกแบบ โดยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และสรุปผล ซึ่งจากการสรุปนี้จะนำผลที่ได้ไปทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ต่อไป

ภาพที่ 73 ภาพแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

bkk
ChildrenMuseum

การจะถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวที่พิพิธภัณฑ์จะถ่ายทอดผ่านสื่อกลางต่างๆ เพื่อให้เด็กสนใจและรับฟังข้อมูลเหล่านั้นได้อย่างไม่น่าเบื่อและหนึ่งในวิธีการนั้นคือ "การเล่าเรื่องผ่านทางตัวละคร" โดยทางพิพิธภัณฑ์จัดให้มีในส่วนของโรงละครหุ่น เพื่อที่จะถ่ายทอดเรื่องราวผ่านหุ่นประเภทต่างๆ มีส่วนของฉากโรงละครขนาดเล็ก

ภาพที่ 74 ภาพแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

ผ้าทอพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์ของไทสูง

ผ้ามัดหมี่

ผ้าขิด

ผ้าแพรวา

ผ้าหางกระรอก

ภาพที่ 75 ภาพแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุดิบของผ้าทอพื้นเมือง

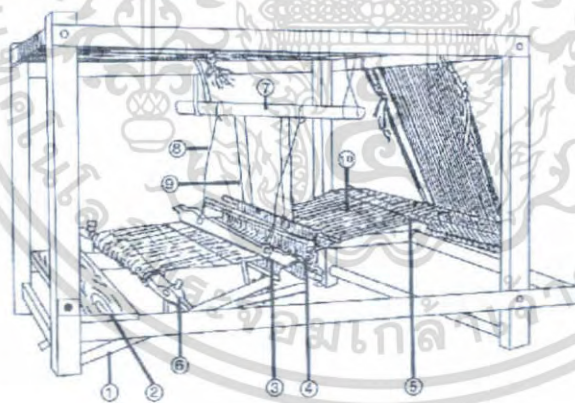

ฝ้าย

ไหม

ภาพที่ 76 ภาพแสดงวัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้าพื้นเมือง

อุปกรณ์ในการทอผ้า

1. ไม้เหยียบชูก
2. ไม้แป้นชูก
3. รอบพืม
4. เชา หรือตะกอล
5. ไม้ไขว้
6. ไม้ค้ำพืม
7. ไม้ทาบชูก
8. เชือกพืม
9. เชือกเชา
10. เส้นด้ายยืน

ภาพที่ 77 ภาพแสดงอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการทอผ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าแพรวา

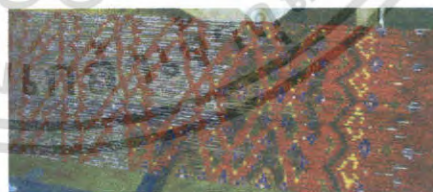

ผ้าแล้ว

ผ้าแพรวานั้นสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยเทคนิคการทอผ้าใหม่ ทำให้เกิดเป็นลวดลายโดยการผสมผสานระหว่างลายขีดและลายจก

ภาพที่ 78 ภาพแสดงการวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้าแพรวา

ผ้ามัดหมี่

การมัดหมี่

หมี่ ในภาษาพวนแปลว่า ไหม มัดหมี่เป็นกรรมวิธีในการทอผ้า ที่สร้างลวดลายก่อนการย้อมโดยการเอาเชือกมัดเส้นไหมเป็นเปลาะๆ ตามลาย เมื่อนำไปย้อม สีจะไม่ติดส่วนที่มัดไว้ ทำให้เกิดเป็นลวดลาย

ภาพที่ 79 ภาพแสดงการวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้ามัดหมี่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าหางกระรอก

กรรมวิธีในการทอผ้าหางกระรอก ใช้วิธีการเดียวกับการทอผ้าทั่วไป
ต่างกันที่เส้นพุ่งนั้นจะนำเส้นไหม 2 เส้นมาพันกันให้แน่นหรือมาควบกัน
ผ้าชิ้นที่ออกมาจะมีสีที่เหลืองม่นจากการควบกันของเส้นไหม

ภาพที่ 80 ภาพแสดงการวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้าหางกระรอก

ผ้าขิด

ขิด เป็นภาษาพื้นบ้านทางภาคอีสาน หมายถึง สะกิด
ผ้าขิดจึงหมายถึงผ้าที่ทอโดยใช้เทคนิคการทำลวดลายด้วยวิธีการ
เพิ่มเส้นด้ายพุ่งเข้าไปและขิดติดต่อกันตลอดความกว้างของหน้าผืนผ้า โดย
ใช้ไม้เขี่ยหรือสะกิดซ้อนเส้นด้ายยืนแล้วสอดด้ายเส้นพุ่งไปตามแนวด้ายที่ถูกจัด

ภาพที่ 81 ภาพแสดงการวิเคราะห์กรรมวิธีการผลิตผ้าขิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1 การนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์รูปแบบต่างๆ ของผลิตภัณฑ์

จากลวดลายต่างๆของผ้าทอพื้นเมืองจะมีความเชื่อเรื่องสัตว์ในตำนานที่เหมือนกันอยู่ประเภทหนึ่ง
นั่นคือ "ลายนาค"

วิเคราะห์เรื่องลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองอีสาน

ภาพที่ 82 ภาพแสดงการวิเคราะห์เรื่องลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองอีสาน

วิเคราะห์การแต่งกายของเชื้อชาติต่างๆในภาคอีสาน

การแต่งกายของชนเผ่าต่างๆนั้น จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยที่
การแต่งกายของผู้หญิง เกือบทุกชนเผ่าจะมีผ้าสไบพาดบ่า เสื้อทรงกระบอกแขนยาว
 มวยผมสูง ประดับร่างกายด้วยเครื่องเงิน
การแต่งกายของผู้ชาย จะนิยมใส่เสื้อผ่าอก นุ่งผ้าหรือกางเกงขาก๊วย
 และพาดบาค้วยผาเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 83 ภาพแสดงการวิเคราะห์การแต่งกายของเชื้อชาติต่างๆในภาคอีสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 85 ภาพแสดงการวิเคราะห์ประเภทของหนังสือนิทาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ภาพแสดงภาพวาดจากแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการออกแบบ

แบบสอบถามจากการสัมภาษณ์เด็กในวัย 9 - 12 ปี

สำรวจเกี่ยวกับเด็กช่วงวัย 9 - 12 ปีในกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์อย่าง
จำนวน 7 คน ต้องการทราบว่าเด็กเหล่านี้ รู้จักถึงผ้าทอพื้นเมืองอีสานบ้างหรือไม่
เพื่อนำข้อมูลต่างๆที่ได้ ไปทำการวิเคราะห์เพื่อการออกแบบต่อไป
โดยได้กำหนดคำสั่งดังนี้

วาดภาพจากคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้ โดยกำหนดเวลาให้ภาพละ 5 นาที

- ผ้าไหม
- ผ้าฝ้าย
- นานางกระรอก
- ผ้าแพรวา
- ผ้าซิ่น
- ผ้ามัดหมี่

ภาพที่ 86 ภาพแสดงแบบสอบถามจากการสัมภาษณ์เด็กในวัย 9 - 12 ปี

ภาพวาดจากคำว่า ผ้าไหม

ภาพที่ 87 แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้าไหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 89 แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้าแพรว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 91 แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผ้าขิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพวาดจากคำจำกัดความ ผีทางกระรอก

ภาพที่ 92 แสดงภาพวาดตามคำที่กำหนดให้ คำว่า ผีทางกระรอก

1.3 ขั้นตอนการออกแบบ การพัฒนาแบบ การทดลอง และการทำต้นแบบจำลอง

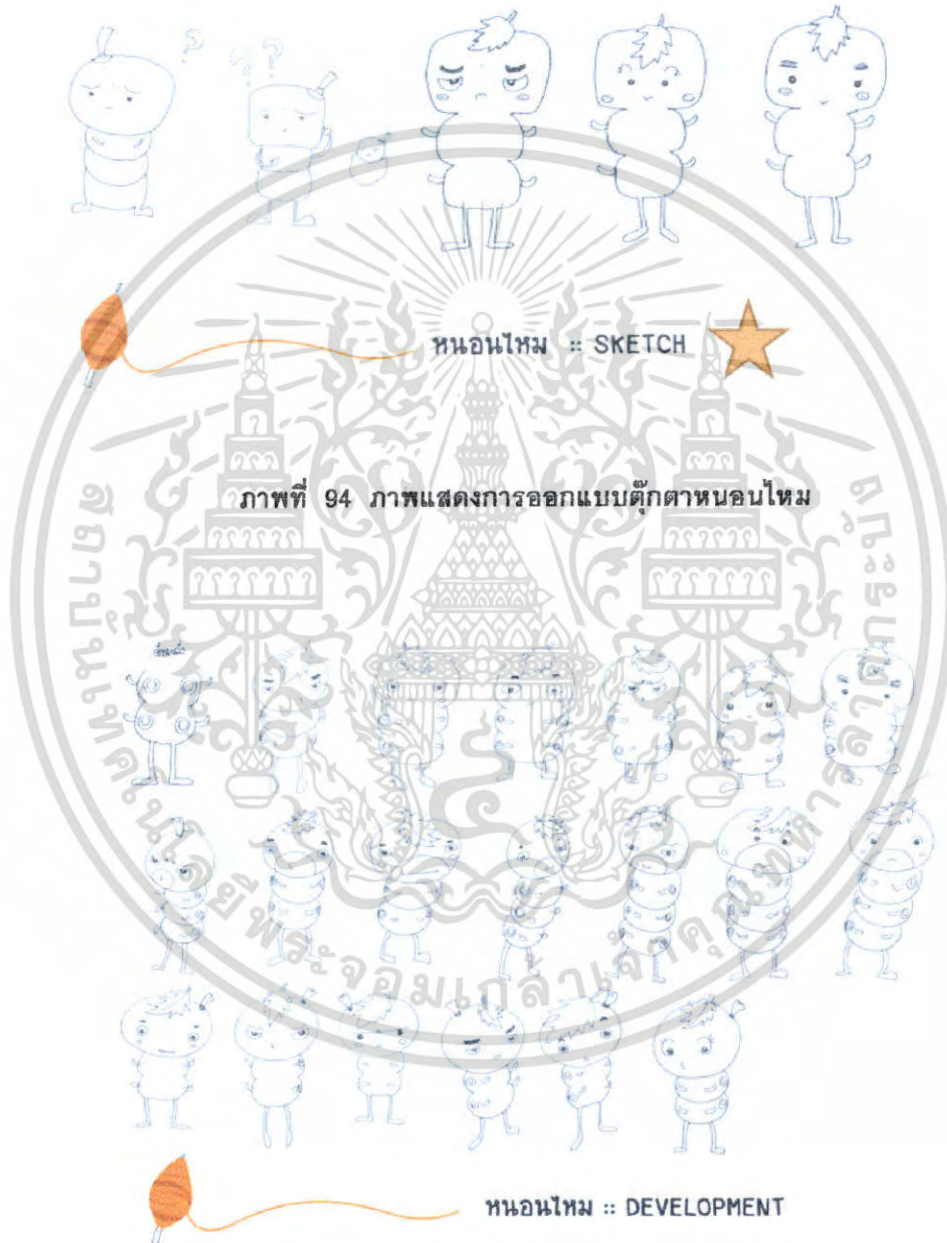
ในแนวทางที่ 1 หนอนลักษณะคล้าย

หนอนไหม :: SKETCH

ภาพที่ 93 ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาหนอนไหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

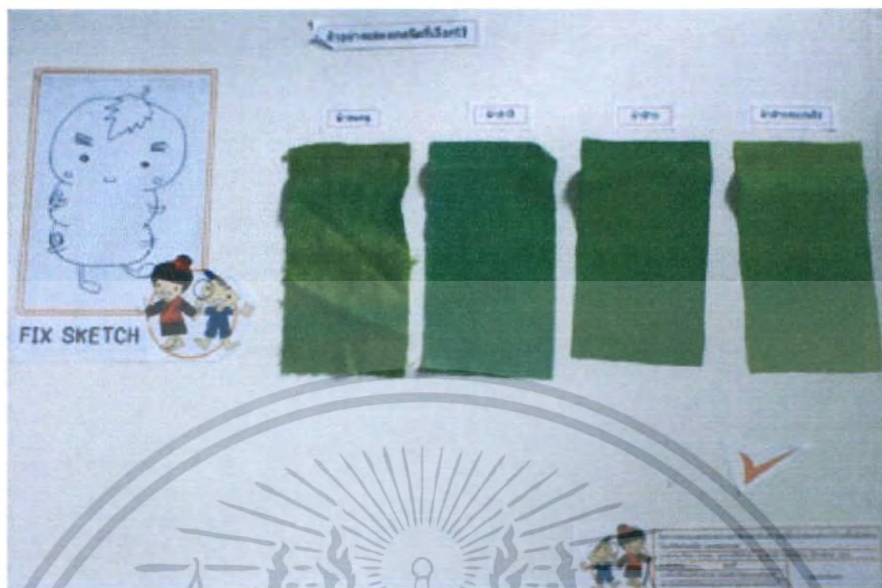
แนวทางที่ 2 หนอนลักษณะอื่น

ภาพที่ 94 ภาพแสดงการออกแบบตักตาดหนอนใหม่

ภาพที่ 95 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตักตาดหนอนใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 96 ภาพแสดงการเลือกใช้ผ้าและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน

มัดหมี่ :: SKETCH

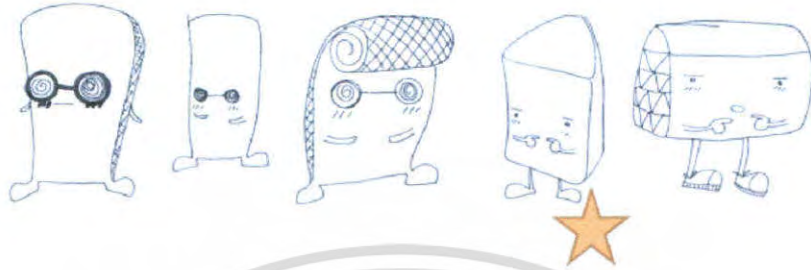
ภาพที่ 97 ภาพแสดงการออกแบบคูกตามัดหมี่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 99 ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 101 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาหมอนชนิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

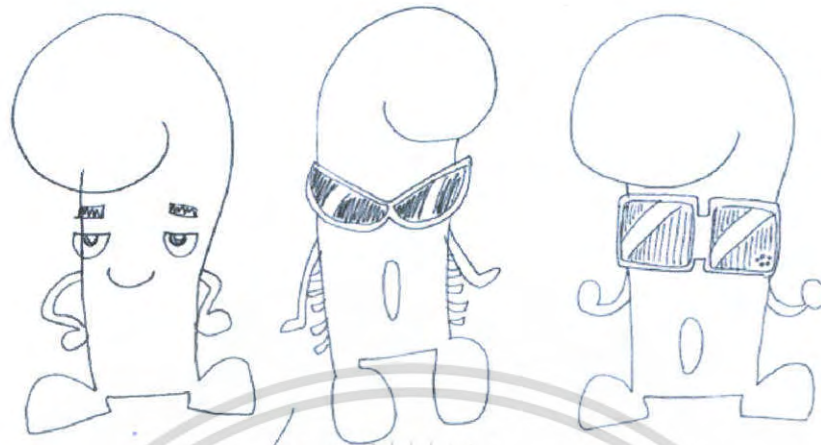

ภาพที่ 102 ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน

หางกระรอก :: SKETCH

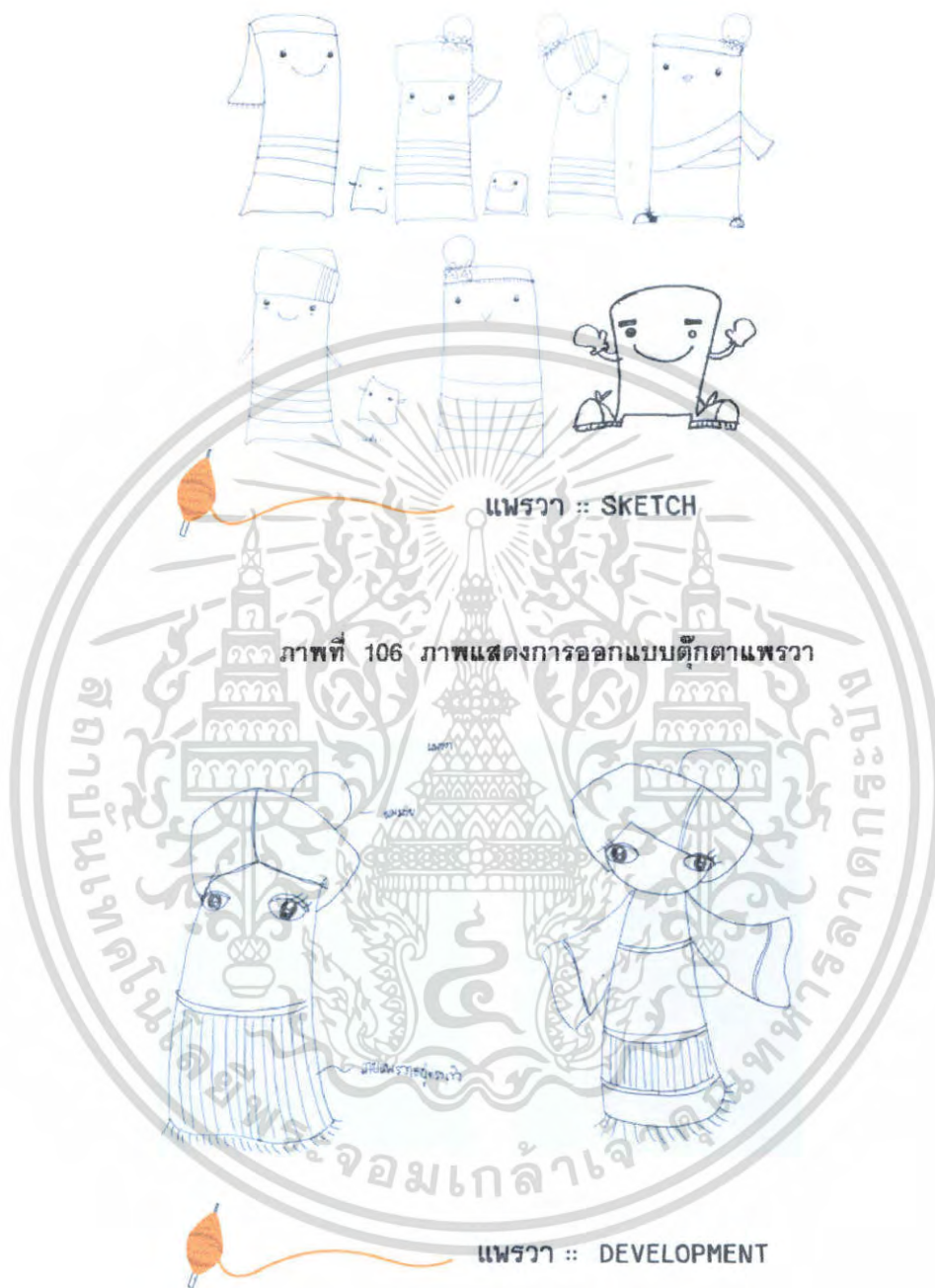
ภาพที่ 103 ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาหางกระรอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 105 ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน

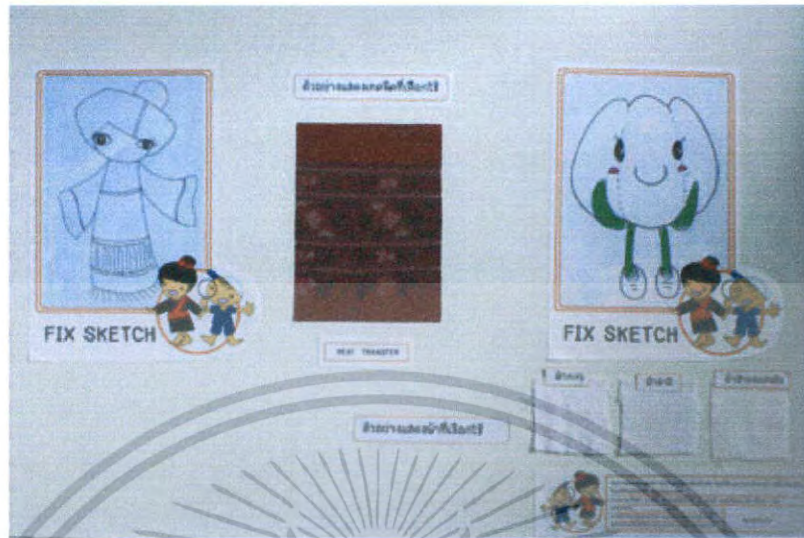
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 106 ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาแพรวา

ภาพที่ 107 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาแพรวา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 108 ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน

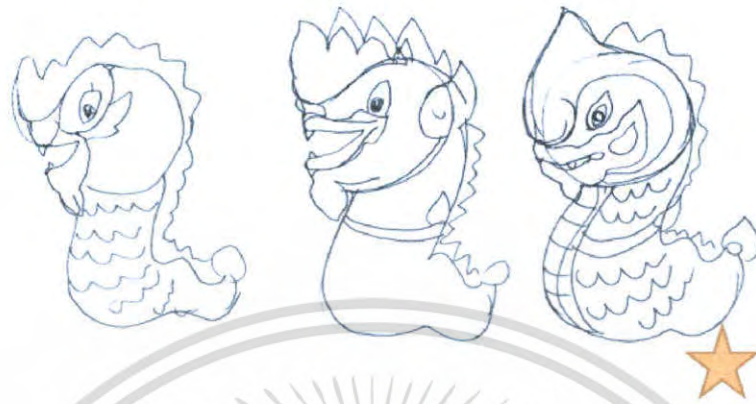
ภาพที่ 109 ภาพแสดงการออกแบบตุ๊กตาดอกฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 111 ภาพแสดงการเลือกใช้เทคนิคและแบบที่เลือกนำมาใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พญานาค :: SKETCH

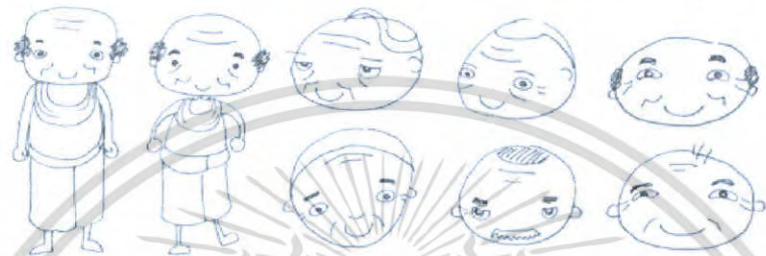
ภาพที่ 112 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตุ๊กตาดอกฝ้าย

หนังสือผ้า :: SKETCH

ภาพที่ 113 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตัวละครในสมุดภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนังสือผ้า :: SKETCH

ภาพที่ 114 ภาพแสดงการพัฒนาการออกแบบตัวละครในสมุดภาพ

ชุดเอี๊ยม :: SKETCH

ภาพที่ 115 ภาพแสดงการออกแบบชุดแฟนซีสำหรับเด็กผู้ชาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดเย็บ: SKETCH

ภาพที่ 116 ภาพแสดงการออกแบบชุดแฟนซีสำหรับเด็กผู้หญิง

สรุปแนวทางการออกแบบ
แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ที่จะทำการออกแบบ	รายละเอียดของผลิตภัณฑ์	วัสดุที่ใช้ในการออกแบบ	ขนาดสัดส่วน
ตุ๊กตาประเภทบิดตัว (Bend doll) จำนวน 7 ตัว	- สามารถบิดท่างต่างๆ ตามที่ต้องการได้ - มีลักษณะเฉพาะตัวตามชื่อ ของตัวละครด้วยเทคนิคย้อม หรือพิมพ์สี	- ผ้าประเภทต่างๆ ตามความเหมาะสมของ ตัวละคร	สูง 10 นิ้ว
หนังสือนิทานผ้าขนาดใหญ่	- ด้านในเป็นฉากของบ้านใน ภาคอีสานและประกอบด้วย ตุ๊กตาขนาดเล็ก สูง 3 นิ้ว	- ผ้าประเภทต่างๆใช้เทคนิค สกรีนและย้อมตามความ เหมาะสมของตัวละครและ สิ่งของในเรื่อง	16 x 12 นิ้ว
หนังสือนิทานผ้าขนาดเล็ก	- แนะนำตัวละครต่างๆ ภายในเรื่อง ด้านในของ หนังสือบรรจุฟองน้ำ	- ผ้าฝ้ายพิมพ์ลายและ ผ้าประกอบต่างๆ	7 x 7 นิ้ว
ชุดแฟนซีสำหรับเด็ก 2 ชุด	- จำลองมาจากชุดพื้นเมือง ของชนเผ่าในภาคอีสาน	- ผ้าฝ้ายย้อมสีใช้เทคนิค สกรีนและผ้าประกอบ ต่างๆ	

ภาพที่ 117 ภาพแสดงการสรุปแนวทางในการออกแบบและขนาดสัดส่วนของงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 118 ภาพแสดงต้นแบบจำลองตุ๊กตา

ภาพที่ 119 ภาพแสดงต้นแบบจำลองสมุดภาพขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สรุปการออกแบบเบื้องต้น

จากความเห็นของคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ในขั้นตอนแบบร่างเห็นสมควรให้แก้ไขแบบดังนี้

1. การพิมพ์ด้วยเทคนิคฮีททรานเฟอร์ในส่วนของตุ๊กตา ให้เปลี่ยนมาใช้เทคนิคการพิมพ์สกรีนแทน
2. ปรึกษาผู้ชำนาญการในการตัดเย็บตุ๊กตา
3. ปรึกษาผู้ชำนาญการในการพิมพ์สกรีนหนังสือนิทานผ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การนำเสนอผลงานการออกแบบ

การนำเสนอผลงานขั้นสุดท้าย ได้มีการปรับปรุงงานจากขั้นตอนการออกแบบเบื้องต้น ทั้งเรื่องของการพิมพ์สีกรีน แพทเทิร์นในการตัดเย็บ การจัดวางองค์ประกอบและเนื้อเรื่องภายใน หนังสือนิทานผ้า จนถึงการทำหุ่นจำลอง (Phototype)

1. แผ่นเสนองาน

ภาพที่ 120 ภาพแสดงผลงานขั้นสุดท้ายประเภทตุ๊กตา

	ชื่อ ดอกฝ้าย
	ลักษณะนิสัย
8002-05-04344159	ส่วหัวประจำบ้าน เฉลียวฉลาด ร่าเริงแจ่มใส เป็นตัวของตัวเองสูง
จุดความขึ้น	ลักษณะเด่น
ข้อดี	เป็นปุยขาวเมื่อแก่พร้อมใช้
ข้อเสีย	อดทนขึ้น วัชเหงื่อและระบายความร้อนได้ดี ย้อมสีได้ง่าย

ภาพที่ 121 ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาดอกฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8002-05-04344160

ชื่อ หนอนไหม**ลักษณะนิสัย**

ช่างสงสัย ชอบซักถามเรื่อง
ต่าง มีค่านิยมประจำตัว
“ ไร่ไหม? ”

ลักษณะเด่น

กินใบหม่อนเป็นอาหาร

โตเต็มวัยจะพ่นใยพันรอบตัว ผ่าที่ได้มีลักษณะ มัน เงา

ภาพที่ 122 ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาหนอนไหม

8002-05-04344158

ชื่อ มัดหมี**ลักษณะนิสัย**

ตัวตลกประจำบ้าน
อารมณ์ดี ชอบกิน
เป็นชีวิตจิตใจ

ลักษณะเด่น

มัดเพื่อให้เกิดลวดลายบน

เส้นด้ายทำให้สีของลายเหลื่อมกัน และไม่ซ้ำกันในแต่ละผืน

ภาพที่ 123 ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตามัดหมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8002-05-04344161

เส้นด้ายยีน นิยมใช้ผ้าขิดนี้มาทำหมอนอย่างแพร่หลาย

ชื่อ หมอนขิด

ลักษณะนิสัย

ขี้อาย พุดน้อย รักการอ่าน
จะไปสะกิดคนข้างๆ เพื่อพุด
คุยด้วยอยู่เสมอ

ลักษณะเด่น

ลวดลายเกิดจากการสะกิด

ภาพที่ 124 ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาหมอนขิด

8002-05-04344162

-จกและขิด แบ่งลวดลายออกเป็นสามช่วงในผืนผ้า

ชื่อ แพรวา

ลักษณะนิสัย

สาวสวยประจำกลุ่ม
อ่อนน้อมถ่อมตน เรียบร้อย
ใจเย็น คิดอย่างรอบคอบ

ลักษณะเด่น

ลวดลายเกิดจากเทคนิคการ

ภาพที่ 125 ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาแพรวา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อ หางกระรอก
ลักษณะนิสัย
 ทะเล้นขี้เล่น ฉลาดแกมโกง
 ก่อความวุ่นวายเสมอ
 รักเพื่อนฝูง

ลักษณะเด่น
 เกิดจากการควบกันของเส้น
 ด้ายสองสี เมื่อทอเป็นผ้าจะมีสีที่เหลื่อม แลดูมีมิติ

8002-05-04344163

ภาพที่ 126 ภาพแสดงลักษณะนิสัยของตุ๊กตาหางกระรอก

ภาพที่ 127 ภาพแสดงผลงานขั้นสุดท้ายประเภทสมุดภาพและนิทานผ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

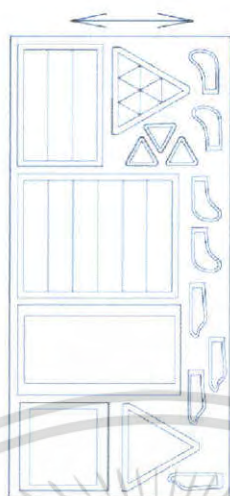

ภาพที่ 128 ภาพแสดงรายละเอียดของนิทานผ้า

ภาพที่ 129 ภาพแสดงรายละเอียดของสมุดภาพเล่มใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าที่ใช้ :: ผ้าฝ้ายทอมือ
 เทคนิค :: - ย้อมสีacid
 - สกรีนสีนูน

ผ้าหน้ากว้าง 45 นิ้ว
 ใ้ยาว 31 นิ้ว
 กว้าง 15 นิ้ว
 ใช้พื้นที่ทั้งหมด 465 ตรน. / 1 ตัว

ตุ๊กตาชนิด 1 ตัวจะใช้ผ้าฝ้ายทอมือ 465 ตรน.

PATTERN

ภาพที่ 130 ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาหมอนชนิด

ผ้าที่ใช้ :: ผ้าฝ้ายสแปนเดกซ์
 เทคนิค :: ย้อมสีacid

ผ้าหน้ากว้าง 45 นิ้ว
 ใ้ยาว 45 นิ้ว
 กว้าง 10 นิ้ว

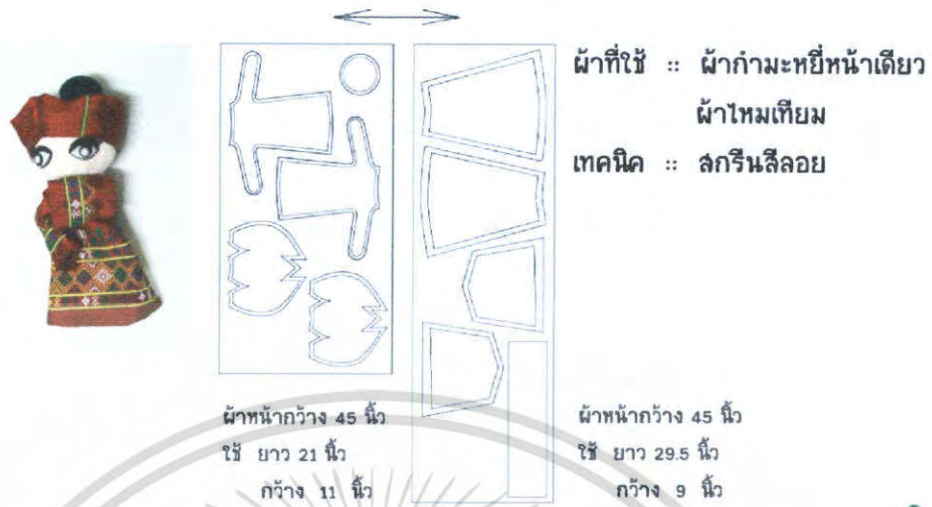
ตุ๊กตาฝ้าย 1 ตัว จะใช้ผ้าฝ้ายสแปนเดกซ์ 450 ตรน.

PATTERN

ภาพที่ 131 ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาดอกฝ้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าหน้ากว้าง 45 นิ้ว
ใช้ ยาว 21 นิ้ว
กว้าง 11 นิ้ว

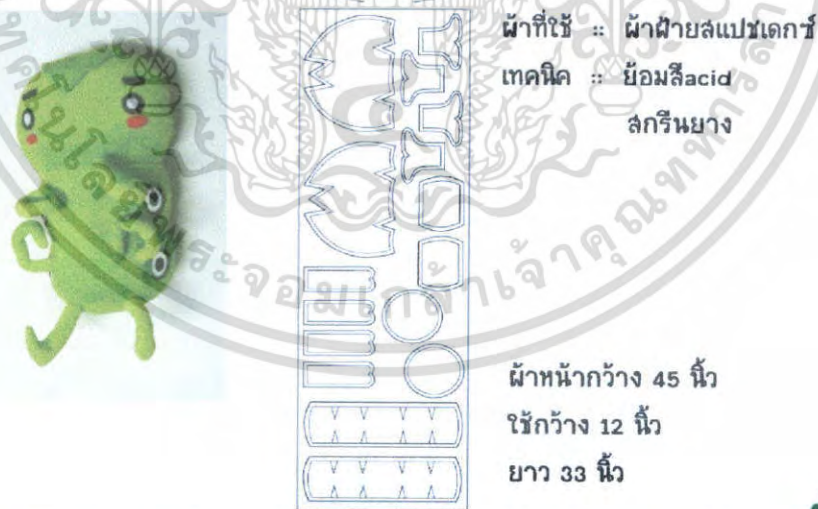
ผ้าที่ใช้ :: ผ้ากำมะหยี่หน้าเดียว
ผ้าไหมเทียม
เทคนิค :: สกรีนสีลอย

ผ้าหน้ากว้าง 45 นิ้ว
ใช้ ยาว 29.5 นิ้ว
กว้าง 9 นิ้ว

ตุ๊กตาแพรวา 1 ตัวจะใช้ผ้าสักหลาด 231 ตรน. • ผ้าไหมเทียม 265.5 ตรน.

PATTERN

ภาพที่ 132 ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาแพรวา

ผ้าที่ใช้ :: ผ้าฝ้ายสแปงเดกซ์
เทคนิค :: ย้อมสีacid
สกรีนยาง

ผ้าหน้ากว้าง 45 นิ้ว
ใช้กว้าง 12 นิ้ว
ยาว 33 นิ้ว

ตุ๊กตาหนอนไหม 1 ตัวจะใช้ผ้าฝ้ายสแปงเดกซ์ 396 ตรน.

PATTERN

ภาพที่ 133 ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาหนอนไหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าหน้ากว้าง 45 นิ้ว
ใช้ไป กว้าง 10.5 นิ้ว
ยาว 14 นิ้ว

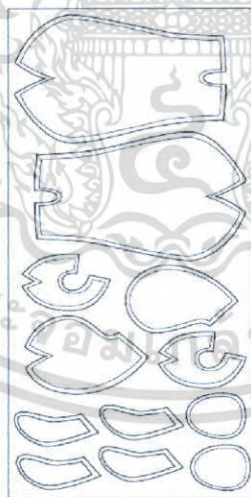
ผ้าที่ใช้ :: ผ้าฝ้ายสแปนเดกซ์
ผ้าไหมเทียม
เทคนิค :: ย้อมสีacid
สกรีนสีจม

ผ้าหน้ากว้าง 45 นิ้ว
ใช้ไป กว้าง 10 นิ้ว
ยาว 45 นิ้ว

ตุ๊กตามัดหมี่ 1 ตัวจะใช้ผ้าฝ้ายสแปนเดกซ์ 450 ตรน. + ผ้าไหมเทียม 147 ตรน.

PATTERN

ภาพที่ 134 ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตามัดหมี่

ผ้าที่ใช้ :: ผ้าฝ้ายสแปนเดกซ์
เทคนิค :: ย้อมสีacid

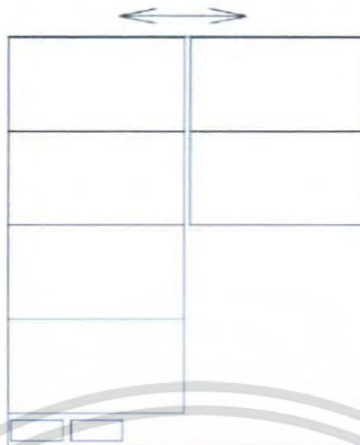
ผ้าหน้ากว้าง 45 นิ้ว
ใช้ กว้าง 12.5 นิ้ว
ยาว 25 นิ้ว

ตุ๊กตาทางกระรอก 1 ตัวจะใช้ผ้าฝ้ายสแปนเดกซ์ 312.5 ตรน.

PATTERN

ภาพที่ 135 ภาพแสดงแพทเทิร์นของตุ๊กตาทางกระรอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าที่ใช้ :: ผ้าฝ้าย
เทคนิค :: สกรีนสีจม

หนังสือนิทานผ้า 1 เล่มใช้ผ้าฝ้าย 938 ครน.

PATTERN

ภาพที่ 136 ภาพแสดงแพทเทิร์นของนิทานผ้า

ตุ๊กตามัดหมี่	
ค่าวัสดุประเภทผ้า	95.3 บาท
ค่าวัสดุตกแต่ง	11 บาท
ค่าเย็บตุ๊กตาต่อตัว	230 บาท
รวม	276.3 บาท
overhead 30%	= 359.20 บาท

ตุ๊กตาหวงกระรอก	
ค่าวัสดุประเภทผ้า	15.7 บาท
ค่าวัสดุตกแต่ง	12 บาท
ค่าเย็บตุ๊กตาต่อตัว	230 บาท
รวม	257.7 บาท
overhead 30%	= 335 บาท

ตุ๊กตาดอกฝ้าย	
ค่าวัสดุประเภทผ้า	22.8 บาท
ค่าวัสดุตกแต่ง	12 บาท
ค่าเย็บตุ๊กตาต่อตัว	230 บาท
รวม	264.8 บาท
overhead 30%	= 344.25 บาท

สมุดนิทานผ้า	
ค่าวัสดุประเภทผ้า	92.2 บาท
ค่าฟองน้ำรองในเล่ม	42.2 บาท
ค่าพิมพ์สีต่อ 100 เล่ม	90 บาท
ค่าบลิ๊ตสกรีนต่อ 100 เล่ม	80 บาท
ค่าเย็บ	125 บาท
รวม	430 บาท
overhead 30%	= 559 บาท

ESTIMATION

ภาพที่ 137 ภาพแสดงการคิดราคา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตุ๊กตาหมอนเรือ		
ค่าวัสดุประเภทผ้า	23.5	บาท
ค่าวัสดุตกแต่ง	21	บาท
ค่าเย็บตุ๊กตาต่อตัว	230	บาท
รวม	274.5	บาท
overhead 30%	=	356.8 บาท

ตุ๊กตาหมอนไหม		
ค่าวัสดุประเภทผ้า	15.7	บาท
ค่าวัสดุตกแต่ง	12	บาท
ค่าเย็บตุ๊กตาต่อตัว	230	บาท
รวม	257.7	บาท
overhead 30%	=	335 บาท

ตุ๊กตาแพรวา		
ค่าวัสดุประเภทผ้า	34.2	บาท
ค่าวัสดุตกแต่ง	11	บาท
ค่าเย็บตุ๊กตาต่อตัว	230	บาท
รวม	275.2	บาท
overhead 30%	=	357.7 บาท

ภาพที่ 138 ภาพแสดงการคิดราคา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการออกแบบ

โครงการออกแบบนิทานสำหรับเด็กโดยได้รับแรงบันดาลใจจากผ้าทอพื้นเมืองอีสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เด็กภายในกรุงเทพมหานครได้รู้จักกับผ้าทอพื้นเมืองของภาคอื่นๆ ในประเทศไทย โดยเริ่มต้นที่ภาคอีสาน เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ที่ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของภาคนั้นๆไว้อีกด้วย

โดยได้ทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผ้าพื้นเมืองอีสาน แล้วสรุปวิเคราะห์เรื่องผ้าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป แล้วนำชื่อผ้าเหล่านั้นไปทดลองกับกลุ่มเด็กตัวอย่างอายุ 7 – 12 ปี โดยให้เด็กทำการวาดภาพเกี่ยวกับชื่อผ้าที่เลือกมาใช้ ได้แก่ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าแพรวา ผ้าซิด ผ้าหางกระรอก ผ้ามัดหมี่ แล้วสรุปเลือกแนวทางในการออกแบบตัวตุ๊กตจากแนวความคิดของเด็ก นำไปพัฒนารูปแบบและวิเคราะห์ออกมาเป็นเนื้อเรื่อง โดยจัดทำเป็นชุดประกอบการเล่านิทาน ประกอบไปด้วย

- ตัวละครที่ใช้ประกอบการเล่าเรื่อง สูง 10 นิ้ว ออกแบบโดยพัฒนามาจากแนวความคิดของเด็กจากการตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ออกมาเป็นบุคลิกและอุปนิสัยของตัวละคร
- หนังสือนิทานผ้าเล่มเล็กขนาด 8 x 8 นิ้ว ประกอบไปด้วยเนื้อเรื่องทั้งหมด ใช้เทคนิคการพิมพ์สีกรีนทั้งเล่ม
- สมุดผ้าเล่มใหญ่ ประกอบการเล่านิทาน ภายในบรรจุตัวละครขนาด 4 x 4 นิ้ว ใช้ผ้าจริงในการตัดเย็บ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของผ้าแต่ละชนิด สามารถปรับตำแหน่งประกอบการเล่าเรื่องได้ ด้านหลังใช้เวลโครเทปในการเคลื่อนย้าย
- ชุดแผ่นซีดีสำหรับเด็กหญิงและเด็กชาย เพื่อต้องการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเล่านิทาน จึงให้เด็กได้กลายเป็นตัวละครในเนื้อเรื่องนั้นๆ อีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของคณะกรรมการการตรวจวิทยานิพนธ์

- ลายสกรีนของผ้าควรให้มีความอ่อนช้อยและแสดงรายละเอียดของลวดลายผ้าไทยมากกว่าที่จะใช้รูปทรงเรขาคณิตที่มีความเป็นเหลี่ยมมุมมาก
- ตัวละครที่เป็นตุ๊กตานั้น ควรทำอะไรได้มากกว่าการเป็นตุ๊กตา เช่น ไฟกระพริบ หรือส่งเสียงร้องได้
- ในหนังสือผ้าเล่มใหญ่ควรติดเวลโครแทนผ้าสักหลาด เนื่องจากจะติดได้ดีกว่า อีกทั้งยังคงทน
- จำนวนสีที่ใช้ในการทำหนังสือนิทานผ้านั้น มีมากเกินไป หากมีสีที่ใช้เป็นส่วนน้อย และใช้สีที่มีอยู่แล้วได้ ก็ให้ปรับเปลี่ยนมาใช้ตามสีที่มีอยู่ได้เลย เพื่อลดต้นทุนในการผลิต

ข้อเสนอแนะและความเห็นของนักศึกษา

- ควรวางแผนในการทำงานให้ดี ติดตามงานให้ได้ตามกำหนดเวลา
- ให้ทางภาควิชาเพิ่มหลักสูตรในการตัดเย็บเพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- ขวัญชัย อิมจำรุญ. “โครงการออกแบบสินค้าที่ระลึกให้กับนาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก (โจหลุยส์เธียเตอร์).” วิทยานิพนธ์ ภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2550
- นายรอบรู้. 2550. **พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานครและเรียนรู้**. [Online]. เข้าถึงได้จาก . : <http://www.nairoburoo.com/76/modules.php?name=News&file=article&sid=706>
- พินพิดา ธรรมธารา. 2550. “โครงการออกแบบของที่ระลึกโดยใช้สัญลักษณ์ Mascot ของสวนสนุก Dream World.” วิทยานิพนธ์ ภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2544 – 2545
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2544. **ผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2543. **ผ้าทอพื้นเมืองในภาคอีสาน โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2542. **ลวดลายและสีสันทนผ้าทอพื้นเมือง โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มีชัย แต่สุริยา. 2550. **ผ้ากาบบัว**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.lib.ubu.ac.th/html/report/thaisilk/pagabbuoubon.htm>
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2550. **สารานุกรมผ้าและเครื่องถักทอ**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ
- วิมลพรรณ ปิตธวัชชัย. 2516. **ผ้าอีสาน**. กรุงเทพฯ : พิมพ์เศ
- วีณา ลีลลยสุวรรณ. “โครงการออกแบบของที่ระลึกเพื่อรองรับสัญลักษณ์ของอันเดอร์วูเดอ์เวิลด์ พัทยา.” วิทยานิพนธ์ ภาควิชาศิลปอุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2547
- ห้องปฏิบัติการทางมานุษยวิทยาอีสาน. 2532. **ผ้าอีสานจากมิติทางมนุษยวิทยา**. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- Thainewsline. 2549. **ผลิตภัณฑ์ผ้ากาบบัวแม่บ้านคำขวางมีรางวัล 5 ดาวระดับประเทศ**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thainewsline.com/บทความ/วิถีประชาชน/tabid/74/ctl/Details/mid/408/itemID/3/Default>.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2550. ผ้ากามบัวเอกลักษณ์ของผ้าเมืองอุบลราชธานี. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.isangte.com/local/kabbua.html>
2550. ผ้าหางกระรอก. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://kanchanapisak.or.th/kp8/nrs.html>
2550. พิพิธภัณฑ์เด็กกรุงเทพมหานคร. [Online]. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.bkkchildrenmuseum.com>
2550. หนังสือผ้า. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.kidsquare/show/php?.com>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามความคิดเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเรื่องผ้าทอพื้นเมืองอีสาน

ใบสมัคร kids & Thai Textiles Project 2550

1. ชื่อ (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

ชื่อเล่น

2. อายุ.....ปี เรียนอยู่ชั้น.....

3. โรงเรียน.....

4. ที่อยู่

5. เบอร์โทรศัพท์ที่บ้าน

เบอร์โทรศัพท์มือถือผู้ปกครอง.....

6. ชื่อผู้ปกครอง

7. ชื่นชอบนิทาน/ การ์ตูนเรื่องใดมากที่สุด

.....

ลายมือชื่อผู้สมัคร.....

ผู้ปกครองยินยอมให้เข้าร่วมโครงการ.....

หมายเหตุ โครงการจะทำกิจกรรมวาดรูปและสร้างเรื่องราวเกี่ยวกับผ้าไทย ในวันอาทิตย์ ที่ 11, 18 พ.ย. 2550 จำนวน 2 วัน เวลา ประมาณ 9.00 น. -13.00 น. กลุ่มกิจกรรมคือ เด็กๆจำนวน 8

คน มีอาหารและของว่างเลี้ยง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรม พบกันครั้งที่ 1

- 09.00 น. เด็กๆพร้อม staff พร้อม
- 09.01 น. แนะนำโครงการโดยอาจารย์เล็ก
- 09.05 น. เด็กๆวาดภาพตามที่บอก 10 ผ่า ผ่า ละ 5 นาที พร้อมลงสี
- 10.15 น. เกลยผ้า พร้อม อธิบาย 10 ผ่า ผ่า ละ 4 นาที โดยอาจารย์เล็ก และ พี่เป่า
- 11.15 น. รับประทานอาหารกลางวัน พิเศษ
- 11.45 น. Script นิทาน/ การ์ตูนที่ชอบสุด พร้อมเหตุผล
- 12.00 น. เริ่ม จับคู่ เพื่อสร้างนิทานกลุ่ม เลือกตัวละครของแต่ละคู่มาสร้างเป็นนิทาน
เรียงความประมาณ 2-3 หน้ากระดาษ พี่เลี้ยงประจำกลุ่ม
- 12.45 น. ดูเรื่องราว พร้อมให้การบ้านปรับแต่งตัวละคร และเนื้อหา พบกันอีก 2 สัปดาห์
เด็กอาจเตรียมอุปกรณ์บางอย่างมาเอง
- 13.15 น. จบกิจกรรมวันที่ 1 เด็กๆกลับบ้าน

กิจกรรม พบกันครั้งที่ 2

- 09.00 น. เด็กๆพร้อม staff พร้อม
- 09.01 น. ยินดีต้อนรับ โดยอาจารย์ยู
- 09.05 น. เด็กๆ เล่าเรื่องที่ตนเองสร้างสรรค์มา คู่ละ 5-10 นาที Staff comment แนะนำ
ว่าจะเป็นอย่างไรมุมมองต่างๆ ประมาณ 3 นาที
- 10.00 น. ให้อุปกรณ์เด็กในการทำตัวตุ๊กตาที่ตนชอบ
- 11.15 น. รับประทานอาหารกลางวัน ส้มตำ ไก่ย่าง/ เค เอฟ ซี
- 11.45 น. ทำตัวตุ๊กตาต่อ
- 12.30 น. ดูผลงาน
- 12.50 น. สรุปและขอบคุณ โดย อาจารย์ยู และ พี่เป่า
- 13.00 น. จบกิจกรรมวันที่ 2 เด็กๆกลับบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าที่เลือกให้วาดตัวละครในนิทาน หรือ การ์ตูน

1. ผ้ามัดหมี่
2. ผ้าแพรวา
3. ผ้ากาบบัว
4. ผ้าสะไบ
5. ผ้าขาวม้า
6. ผ้าไหม
7. ผ้าฝ้าย
8. ผ้าซิ่นตีนจก
9. ผ้าลายน้ำไหล
10. ผ้าหางกระรอก
11. ผ้าซิด

เด็ก ๆ

1. นื่องไหม
2. นื่องเบซซ์
3. แพทตี้
4. เจนัส
5. เจต้า
6. ลาน่า
7. เปมะ
8. อิลฟ้า
9. นื่องฟ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อ (ภาษาไทย)ชื่อเล่น

1. ชอบการ์ตูนเรื่องใดมากที่สุด ให้เลือก ได้ 3 เรื่อง

a. เรื่องที่ 1 ชอบเพราะ

.....

b. เรื่องที่ 2 ชอบเพราะ

.....

c. เรื่องที่ 3 ชอบเพราะ

.....

2. ไม่ชอบการ์ตูนเรื่องใดมากที่สุด ให้เลือก ได้ 3 เรื่อง

a. เรื่องที่ 1 ไม่ชอบเพราะ

.....

b. เรื่องที่ 2 ไม่ชอบเพราะ

.....

c. เรื่องที่ 3 ไม่ชอบเพราะ

.....

3. หากสร้างนิทาน/ การ์ตูนเองได้ อยากให้มีอะไรบ้าง

.....

4. อยากใช้ผ้าที่ทำกิจกรรมในวันนี้ หรือไม่ เพราะเหตุใด

ผ้าสวย เพราะ.....

ผ้าไม่สวย เพราะ.....

5. อยากบอกอะไรที่ๆหรือไม่

.....

ขอบคุณที่ร่วมโครงการค่ะ ☺

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข**ข้อมูลทั่วไป**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่ซื้อและจัดหาอุปกรณ์

1. สถานที่ซื้อผ้า
 - ผ้าผ้าทอมือ ผ้าไทย ที่ดิโอสยาม กรุงเทพ
 - ผ้าสักหลาดร้านซุนหลี สำเพ็ง กรุงเทพ โทรศัพท์ 0-2221-5341
2. สถานที่ทำเกี่ยวกับกระบวนการการสกรีน
 - คุณเปี้ยก ทำฟิล์มสำหรับบล็อกสกรีน บ้านหม้อ โทรศัพท์ 0853463884
 - คุณช้าง สกรีนผ้า นิมิตรใหม่ โทรศัพท์ 0870606439
3. ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเย็บหรือการซื้อวัสดุอื่นๆ
 - <http://www.pantip.com/cafe/jatujak/> สามารถหาคำตอบได้ที่นี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติการศึกษา

ชื่อ นางสาวอาทิตย์ยา อาศนะ

วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและปลาย

สถานศึกษา โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้